

Uvodnik

Igor Gregori

Novo leto se naglo približuje

Vsakokrat, ko se finančni temelj slovenske narodne skupnosti v Italiji zaradi klestenja rimske vlade začne majati (žal se zadnje čase ta neljuba praksa, ki jemlje kisik in možnost smotrnega načrtovanja za naprej, ponavlja iz leta v leto), se manjšina še bolj začne spraševati o lastni prihodnosti, kar je povsem razumljivo: če bodo držale napovedi o krčenju sredstev za več kot dva milijona in pol evrov za prihodnje leto, se bo za manjšino odprlo pravo brezno negotovosti in – kar je še slabše – bila se bo 'vojna med revnimi'. Ta položaj bo zaostрил razlike med različnimi komponentami naše skupnosti in privedel do tega, da bo dialog postal najbrž priložnost za očitiranje ravno tako različnih nazorskih prepričanj v manjšini.

Kljub načelnemu razglašanju, češ da Svet slovenskih organizacij in Slovenska kulturno gospodarska zveza dobro sodelujeta, je očitno, da dogovarjanje med krovnicima organizacijama ni na najboljši ravni: organizaciji imata namreč svoje interesne sfere in cilje, za zasledovanje katerih vzpostavljata prav tako različne strateške izbire. Tej logiki se upira SKGZ, ki zagovarja reorganizacijo manjšine v vidiku vedno bolj skromnih finančnih zmožnosti, SSO pa teži k ohranitvi dveh ločenih subjektov, ki bi še naprej vodila civilno družbo, kar bi najbolje zagotavljalo negovanje specifik in izročila posamezne duše slovenske manjšine. V to vprašanje se takoj uvršča politični vidik. Krovni organizaciji se načeloma prepoznava v levosredinski opciji, stranka Slovenska skupnost pa je od drugih političnih sil v levem taboru prepoznavna zaradi etnične specifik: predstavniki stranke li-pove vejice zagovarjajo ravno ta vidik, ki bi po njihovem mnenju že sam na sebi lahko postal temelj, okrog katerega bi se v istem političnem subjektu prepoznali vsi Slovenci v deželi FJK, s čimer pa se SKGZ ne strinja.

Pravšnjega odgovora ni lahko najti, saj se za vsakim korakom v eno ali v drugo smer skriva bojazen oženja lastnega manevrskega prostora. Iskranje sinteze je bilo v manjšinskih krogih vedno težavno. Hudi časi, katerim stopa slovenska narodna skupnost naproti, bi pa vendarle morali pokazati potrebo po skupnem omizju širokega zastopništva manjšinskih komponent, ki so izraz civilne družbe. Ker pa obstaja v manjšini še veliko problemov v zvezi z različnimi ustanovami in organizacijami, ki sodijo na kulturno, šolsko in tudi medijsko področje in na katerega krovni organizaciji neposredno ne moreta vplivati, je nujno, da tudi politika še bolj hrabro kot doslej ponudi svoj doprinos. V tem vidiku je treba najbrž sprejeti tudi opcijo dogovarjanja s predstavniki desnosredinske koalicije, glede na to, da nasprotni tabor uživa na deželni ravni določeno podporo tudi od nekaterih slovenskih volivcev, kar je voditeljem manjšine kot tudi slovenskim politikom v levosredinskih strankah jasno. Le tako široka in raznovrstna zasedba bo morda omogočila usklajevanje prihodnjih manjšinskih strategij in boljše ter hitrejše kljubovanje odprtim finančnim vprašanjem. Novo leto se namreč naglo približuje...

Pogovor

Petra Šajin je spregovorila o projektu 3 MUHE, to je trgovine, ki se ukvarja s pravičnim trgovanjem

3

Spominski večer

Na Opčinah so odprli spominsko razstavo likovnih del Marka Bitežnika in mu posvetili doživljenjski koncert

10

Dragocen glasbeni zaklad Stanka Jericija

Foto DPD

ŠŠK Komisija za sredstva družbenega obveščanja

Novinar je akter soustvarjanja "civilizacije ljubezni"

Katoliški novinar ni poklican, da posreduje cerkveni nauk, postati mora akter pri soustvarjanju "civilizacije ljubezni", kjer je Bog najvišja vrednota.

Murskosoboški škof Peter Štumpf je v teh besedah zajel srž svojega razmišljanja, ki so ga novinarji bili deležni ob začetku četrtega strokovnega srečanja katoliških medijskih operaterjev. Dvodnevno študijsko pobudo je Komisija za sredstva družbenega obveščanja pri Slovenski škofovski konferenci tokrat priredila v Kopru 4. in 5. novembra: predstavniki slovenskih katoliških medijev so tako imeli priložnost, da so v prijateljskem okolju sproščeno razglabljali o poslanstvu katoliškega novinarstva, ki mora v sedanjih družbi slediti jasnim smernicam. Dr. Štumpf, ki je pri Slovenski škofovski konferenci odgovoren ravno za medijsko področje, je v svojem navajanju skušal te koordinate opredeliti na podlagi trojnega prizadevanja, ki temelji na veri, upanju in ljubezni. Škof se je med drugim tudi vprašal, kako naj "katoliška glasila postanejo bolj vedra" in kje "najti Boga pri novinarskem

delu", se pravi, "kako naj Njegov duh odseva Njegovo prisotnost". Vsa tri vprašanja pa lahko nedvomno strnemo v eno samo, in sicer "kje lahko vidimo Boga"?

Foto IG

Vse težje ga je namreč čutiti v sedanjem laičnem, sekulariziranem svetu: način, da občutimo Božjo navzočnost, je v tem, da verski svet spojimo z dobrimi namejami, da naš srčni utrip vzporejamo s prakso. Dr. Štumpf je pri tem citiral besede Pavla VI. o svetu solidarnosti, o civilizaciji ljubezni. Človeka mora na tej poti voditi prepričanje, da golo poznavanje verske doktrine ne jamči široko dušnega verskega izkustva. Vernik mora zato najprej zreti vase in verski čut povezati z osebnimi vrednotami, kjer je živo doživljanje Božjega iztočnica za neposredno soočanje z zunanjim svetom. Dr. Štumpf je v svojem navajanju večkrat poudaril, da je krščanski človek človek dialoga, "katoliški mediji znajo diskutirati in biti kompleksni pri razmišljanju" prav zato, ker "krščanska vera ni ideologija in se prav zato ne boji dvoma" in drugačnosti. Za svobodo sta torej potrebna "pogum in ljubezen do sočloveka in druž-

be". Razmišljanju Dr. Štumpfa je sledilo predavanje izvedenke za komunikologijo Vite Kernel, ki je prisotnim spregovorila o izboljšanju dialoga in sodelovanju med raznovrstnimi organizacijami in njihovimi deležniki. V poštev je vzela zlasti nordijski način delovanja, kjer odnos med dejavniki komunikacijskega procesa ni osredotočen na zasledovanje golega zaslужka: model namreč temelji na interakciji med vsemi osebki, ki so pri načrtu soudeleženi, dialog pa mora temeljiti na transparentnosti, kredibilnosti, strokovnosti ter na skladnosti deklariranih

načel in prakse organizacije, ki mora dodobra doumeti način razmišljanja ter zahteve njenih deležnikov. Proaktivno načrtovanje mora zatopiti spono na dialogu in spojitvi interesnih ciljev obeh subjektov.

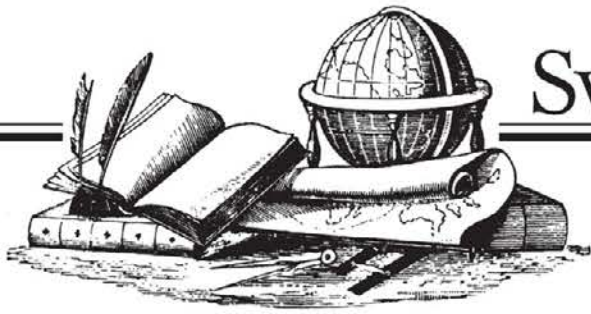
Udeleženci srečanja so imeli priložnost poglobljeno spoznati stvarnost koprskе škofije, saj jih je po vodenem obisku koprskе stolnice in obnovljene krstnice, ki hrani najstarejše leseno razpelo v Sloveniji s konca 10. stoletja, sprejel

v škofijskem dvorcu koprski škof msgr. Metod Pirih. Koprski škof je prisotnim orisal preteklost najstarejše škofije na sedanjih slovenskih tleh. Msgr. Pirih je naglasil odnos s tržaško škofijo, s katero je bila koprška do leta 1977 povezana. Med drugim je poudaril odprta vprašanja, ki zadevajo zlasti vrnitev koprskе škofijskega arhiva iz Trsta (predhodniku msgr. Pirih, prvemu škofu na novo usta-

Koprski škof msgr. Metod Pirih (foto IG)

novljene koprskе škofije msgr. Janezu Jenku, so namreč ponujali le mikrofilme s posnetki koprskih škofijskih arhivov) in vrnitev umetnin (okrog sto slik, med katerimi tudi štiri dela znanega umetnika Carpaccia), ki so jih Italijani odnesli s seboj med vojno.

KANALSKA DOLINA Svet slovenskih organizacij

Zasedanje Izvršnega odbora

V sredo, 3. novembra, je Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij zasedal v Kanalski dolini, na novem sedežu SKS Planika v Ukvah. V popoldanskih urah je delegacija SSO obiskala pokopališči v Zabnicah in Ukvah ter se na občini v Naborjetu srečala z županom Aleksandrom Omanom. Delegacija so sestavljali deželni predsednik Drago Štoka, pokrajinska predsednica za Tržaško in Videmsko Igor Švab in Giorgio Banchig ter odborniki Rudi Bartaloth, Matjaž Rustja in Julijan Čavdek.

Zadnja točka je bila namenjena upravljanju ozemlja in reformi gorskih skupnosti. Župan Oman in predsednik Štoka sta bila enotnega mnenja, da je ustanova gorske skupnosti življenjskega pomena tudi za razvoj narodnih skupnosti, ki so pomemben dejavnik v Kanalski dolini.

Na zasedanju Izvršnega odbora SSO je bil glavni del seje namenjen stanju v Kanalski dolini. O tem so poročali Rudi Bartaloth, učiteljica Alma Hlede-Prešeren in profesor Glasbene matice Ma-

veljke, kjer počivajo Lovce Dolhar, Franc Sivec, Salvatore Venosi, Zorko Harej, Neža Tributsch in Jakob Kandut. Delegacija SSO se je nato srečala z županom Aleksandrom Omanom na županstvu v Naborjetu. Štoka se je županu Omanu zahvalil za prizadevanja pri dodelitvi prostorov nekdanje mlekarne Slovenskemu kulturnemu središču Planika, da lahko deluje v bistveno boljših pogojih. V nadaljevanju se je pogovor dotaknil tudi zaščitne zakonodaje, pri čemer je treba upoštevati, da je področje Kanalske doline štirijezično, saj so poleg Slovencev prisotni tudi Nemci in Furlani. Po mnenju župana Omana je prav zaradi te različnosti zelo pomemben doprinos šole, v kateri je temeljnega pomena pouk slo-

venščine. Učiteljica Alma Hlede, ki poučuje slovenščino v vrtcih in osnovnih šolah, je podčrtala, da je za to precej zanimanja, saj pouk obiskuje več kot 200 otrok. Žal se iz leta v leto pojavlja problem nadaljevanja pouka zaradi krčenja javnih sredstev za šolstvo. Primerno bi bilo, da bi se to rešilo z iz leta v leto pojavljajočim problemom nadaljevanja pouka zaradi krčenja javnih sredstev za šolstvo. Primerno bi bilo, da bi se to rešilo z iz leta v leto pojavljajočim problemom nadaljevanja pouka zaradi krčenja javnih sredstev za šolstvo.

Na glasbenem področju se stvari nekoliko izboljšujejo. Prof. Figelj je podčrtal, da sta učenje glasbe in igranje na glasbila obrodila pozitivne sadove na raznih tekmovanjih in pritegnili dodatno številno novih gojencev. Žal je pro-

blem pri učenju glasbil, ker je to omejeno le na klavir in harmoniko. Domačin Rudi Bartaloth je predstavil dejavnost SKS Planika, ki si vsestransko prizadeva za spodbujanje tečajeve slovenščine ter prirejanja prireditev v slovenskem jeziku. Pohvalil je pozornost Urada za Slovence po svetu in v zamejstvu ter večkratno prisotnost ministra Žekša v Kanalski dolini in sodelovanje z obmejnimi občinami. Zaskrbljenost pa vzbujajo določene poteze nove občinske uprave na Trbižu, zmanjševanje javnih prispevkov ter pomanjkanje novih in svežih moči. V nadaljevanju srečanja je Izvršni odbor SSO obravnaval predsedniško poročilo o zadnjem zasedanju Slomaka, katerega sta se udeležila predsednik Štoka in odbornik Špacapan. Izvršni odbor je z zadovoljstvom sprejel novice o predsedniški kandidaturi Valentina Inzka. S tako ugledno osebnostjo bo delovanje Slomaka gotovo pridobilo vrednost, zato je bilo izraženo upanje, da bo kandidatura potrjena. Prav tako je za Slomak tudi pomembno, da ima stalni sedež, za kar so najprimernejši prostori Svetovnega slovenskega kongresa v Ljubljani.

Izvršni odbor SSO je tudi vzel v pretes pisanje Klopa, petkove priloge Primorskega dnevnika. Ob upoštevanju svobode izražanja in spoštovanja ter sprejemanja vsakršne oblike satire je vsekakor potrebno ohranjati primerno raven dostojnosti. V anketi Klopa, ki je bila objavljena 29. oktobra, pa so določene navedbe o SSO neokusne in žaljive. Pri tem je sicer umestno vprašanje, kaj naredita obe krovni organizaciji za lastno prepoznavnost, kakor je tudi res, da igra tukaj vlogo način, kako pridejo informacije v javnost. Če so mladi pomanjkljivo ali krivo obveščeni o krovnih organizacijah, ali nima pri tem svoje odgovornosti tudi način poročanja raznih naših medijev? Tudi o tem se je dobro nenehno spraševati in iskati odgovore.

Opozicijske stranke zahtevajo odstop vlade Italija se nezadržno pogreza v politično krizo

Politična kriza v Italiji se tako rekoč iz dneva v dan poglablja. Na obzorju ni nobenih znakov, da bi se v kratkem času rešila iz nastalega mrtvila, ki se kaže v tem, da vlada in parlament že več mesecev ne sprejemata pomembnejših ukrepov v zvezi z reševanjem perečih vprašanj glede izhoda iz gospodarske in politične krize, kar je glavni vzrok za nastalo mrtvilo. Opozicijske stranke in sindikalne sile že dolgo časa postavljajo zahteve po povečanju kupne moči državljanov z najnižjimi dohodki, kar bi posredno pomagalo tudi podjetjem, da povečajo proizvodnjo in prodajo dobrin ter storitev in s tem prispevajo k zagonu gospodarstva iz krize. V tem je bila zelo jasna predsednica Združenja industrijskih podjetij Marcegaglia na svojih zadnjih javnih nastopih. Vlado je brez ovinkarjenja obtožila, da nič ne ukrene glede sedanjega zaskrbljivega stanja gospodarstva v državi, ki stalno šibi konkurenčnost italijanskih podjetij na mednarodni ravni. Finančni minister Tremonti se izgovarja, da država trenutno nima potrebnih denarnih sredstev in da mora voditi varčevalno politiko, ki jo zahteva Evropska unija.

Predsednik vlade Berlusconi se očitno povsem podreja Tremontijevo proračunski politiki, ker se verjetno zaveda, da bi nesoglasje s Tremontijem škodilo njegovemu že dokaj omajanemu političnemu položaju zlasti po Finijeve odstopu od Ljudstva svobode. Tu je treba spomniti, da Finievo razhajanje z Berlusconiem v Ljudstvom svobode ni muha enodnevnica, temveč je dozorevalo več časa, dokler ni končno javno izbruhnilo na dan. Berlusconi je nato po "družinskih" medijih sprožil politično gonjo proti Finiju (podpredsedniku stranke!), v prepričanju, da ga bo zaustavil ali vsaj vnesel razdor v

vrste poslancev in senatorjev, ki so se pridružili njegovemu gibanju Prihodnost in svoboda. V tem mu ni uspelo, saj sta prav v zadnjem obdobju h gibanju pristopila še dva poslanca. V nedeljo, 7. novembra, je bil v Perugi napo-

kaže, da v zadnjem času tudi tisti del volivcev, ki se doslej ni menil za premierjeve spodrsaljke, začneja treznejše razmišljati o raznih aferah in drugih dogajanjih v državi in se v javnomnenjskih raziskavah oddaljujejo od vztrajanja v obrambi vladne politike in njegovega predsednika za vsako ceno oziroma se nejasno opredeljujejo. Izidi zadnjih upravnih volitev dokazujejo, da se državljeni v vedno večjem obsegu oddaljujejo od zanimanja za politiko in se zato ne udeležujejo volitev. Statistiki na osnovi danih podatkov ugotavljajo, da danes v Italiji najmočnejšo "stranko" predstavljajo tisti državljani, ki se zavestno iz protesta ne udeležujejo volitev. Teh nesodelujočih volivcev je danes okrog 40 odstotkov. Minuli teden je Berlusconi sklical izredno sejo Ljudstva svobode, na kateri je zavrnil vse očitke in napade nanj in na vlado,

vedan ustanovni kongres novega političnega subjekta Prihodnost in svoboda, za katerega vladalo v političnih krogih veliko zanimanje. Predsednik vlade Berlusconi se je v zadnjih tednih ponovno znašel v središču medijske pozornosti zaradi znanih afer v zvezi z obiskovalkami njegovih udobnih privatnih rezidenc. Za zavedno poročanje tiska in drugih medijev ter stališča italijanskih cerkvenih krogov, da se tudi politiki morajo držati temeljnih etičnih pravil, ironično odgovarja, da svojo življenjskega sloga ne namerava spremeniti in da ga ljudje morajo kot takšnega sprejeti. Kar pri tem zaskrblja, je prizanesljivo stališče njegovih političnih privrženecv, ki ga zagovarjajo, češ da za javno izpostavljenosti politike ni pomembno njihovo zasebno življenje, temveč le uspešno opravljanje političnih nalog, ne da bi istočasno opozorili na neprekoračljive meje primernosti in etičnosti.

češ da za vso to sovražno kampanjo stoji tudi organizirani kriminal zaradi uspehov, ki jih je vlada dosegla proti mafiji. Predsednika poslanske zbornice in pobudnika novega političnega gibanja Prihodnost in svoboda pa je pozval, naj jasno pove, ali se je zanj izkušnja sedanja vlada končala. V pritrilnem primeru je Ljudstvo svobode pripravljeno sprejeti izziv in iti takoj na volitve. Če pa Fini želi ostati v vladni koaliciji, je predsednik vlade Berlusconi dejal, da je pripravljen s njm sprejeti pakt, ki naj traja vso preostalo zakonodajno dobo. Fini je na to Berlusconijevo ponudbo hladno odgovoril, da ta poziv k sodelovanju prihaja prepozno. Kako se bo razrešila kriza, v katero je zašla vlada, bo v precejšnji meri odvisno od zadržanja Finijeve privrženecv. Odločiti se namreč morajo, ali se popolnoma osamosvojijo od vladne koalicije ali počakajo, da Berlusconi sam naredi ustrezne sklepe.

Alojz Tul

Čestitke predsednika SSO Draga Štoke Valentin Inzko dobitnik Rossijeve nagrade

Ob podelitvi visokega priznanja, Rossijeve nagrade dr. Valentinu Inzku, je predsednik Sveta slovenskih organizacij dr. Drago Štoka čestital dobitniku izredno

pomembnega priznanja, ki je razveseljivo ne samo za koroško narodno skupnost, ampak tudi za ves slovenski prostor. Dr. Valentin Inzko je namreč pomemben predstavnik mednarodne skupnosti in pooblaščenec Evropske unije v Bosni in Hercegovini ter predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev, zato je priznanje, ki ga je prejel 8. novembra letos v škofijski palači v Celovcu, še toliko bolj cenjeno za vso našo skupnost. Poleg tega je dr. Valentin Inzko prvi Korošec, ki je prejel tako pomembno priznanje, zato mu gredo osebno naše iskrene čestitke in najboljše želje za naprej, končuje svoje poročilo predsednik SSO dr. Drago Štoka.

Povejmo na glas

Grozeč dvom v sožitje kultur

Nedvomno smo vsi v Evropi oziroma v razvitem svetu vse bolj na velikem in kar dramatičnem razpotju. Bomo v času ekonomske in vsakršne krize vzdržali na visoki ravni naših vrednot, ki se jim preprosto pravi katero koli zdravo sožitje, ali pa ne bomo vzdržali? Znano je namreč, da se v trenutkih stiske človek znajde v mučni tesnobi, ki se lahko prevesi v še globlje razumevanje sebe in sočloveka, ali pa ta tesnoba preskoči v strah zase, zaradi česar ta sočlovek postane krivec za svojo nesrečo in s tem sovražnik. Razpotje je torej neizprosno: na eno stran vodi v razumevanje, na drugo pa v sovraštvo. Vse to nam pride na misel, če se spomnimo nemške kanclerke Angele Merkel, ki je 16. oktobra v nagovoru podmladku svoje Krščansko demokratske unije v Potsdamu izjavila, da je vsaj v Nemčiji projekt večkulturnosti propadel, ker da integracija priseljencev ni uspela. Kanclerka se je dobro zavedala, da je izjava izjemno huda, saj oznanja zaveda dolgotrajnega truda ustvarjanja večkulturne družbe, ki ni zažvela. Zato je svoj nagovor opremila še s kritiko priseljencev, ki da se ne učijo nemškega jezika, živijo le v svojem krogu in se očitno nočejo integrirati. Na koncu je pribila opozorilo, da so za njeno državo temeljne krščanske vrednote, kar je seveda letelo na večinski muslimanski del tujcev ter se postavilo v bran bistvenega dela evropske identitete. Ker nemška vlada ne sodi med nekatere druge evropske vlade, ki so do priseljencev vse ostreje, daje nastop Angele

Merkel toliko bolj misliti, in sicer zato, ker je v Evropi vse več političnih strank, ki uspevajo prav s politiko odkritega zaostrovanja do tujcev. Kaj se potem taktikem v tem trenutku dogaja, da so nam po desetletjih prisotnosti priseljenci vse bolj nadležni? Do včeraj vse v redu in prav, danes pa vse narobe. Se zdi strašljivo, toda npr. v Sarajevu so pred petnajstimi leti ljudje različnih nazorov in kultur živeli normalno in mirno življenje ter si potem čez noč postali smrtni sovražniki. Se v sedanji stiski tudi po Evropi in med vsemi nami vse izrazitejši in vse bolj predrzno plazi strah, strah zaradi negotove prihodnosti, strah zaradi zniževanja življenjske ravni? In ta strah se pretvarja v občutek ogroženosti pred vsem, kar je tuje in kar je drugačno, dokler ni slednjič vse, kar je tuje in kar je drugačno, naš sovražnik, proti kateremu se bo treba boriti? Nemški primer kaže, da je to res tako, in to bi moral biti alarm za vse. Kajti tu ne gre več samo za tujce, tu gre v naslednji fazi za strah pred vsem drugačnim. Za strah pred ljudmi iz drugega kraja, za strah pred ljudmi iz drugega dela države, za strah pred tistimi, ki mislijo drugače, kot mislim jaz, se oblačijo drugače, kot se oblačim jaz, skratka, za strah, ki nima dna in je ogrožen od vsega ter poraja spopade in mržnjo. Evropska zgodovina uči, da tega strahu še nismo premagali in da smo nemara na pričetku novega spopada, v katerem nikakor ne bi smeli biti poraženi.

Janez Povše

Na dnu...

KAJ NAJ NAREDIMO Z BERLUŠ...KONJEM?

NAMESTO DA BI VLEKEL VOZ, TI STALNO NEKAJ BEZLJA PO SVOJE!

POGOVOR Petra Šajn, prostovoljka in "pravična" državljanka sveta

O pravični trgovini in pravičnem življenju

Petra Šajn je pravična državljanka sveta. Z znanjem in aktivno ter zavestno pristopa k ljudem, stvarim in svetu okoli sebe. Potuje, pomaga, povezuje. Že od vsega začetka stoji ob strani projektu pravične trgovine 3MUHE, najprej v Ljubljani, sedaj tudi v Mariboru, ter sodeluje v drugih prostovoljnih pobudah, ki se tudi na slovenskih tleh ukvarjajo z mrežo pravičnega trgovanja. Z zadovoljstvom ugotavljam, da je takih, kot je Petra, danes veliko, saj biti "pravičen" ni nemogoče. Vsak, za nas majhen korak je za nekoga drugega zlata vreden.

Petra, bi nam lahko za začetek predstavili vašo vlogo v 3MUHAH?

Moja "pravična" zgodba je povezana s trgovino 3MUHE že od samega začetka, ko smo jeseni leta 2004 postavili in pobarvali prve police na Starem trgu 30 v Ljubljani. Po odprtju trgovine sem več let delovala kot prostovoljka, v zadnjih dveh letih pa kot vodja projektov s področja pravične trgovine pri Umanoteri in pomočnica vodje trgovine 3MUHE. Ravno kar sem se vrnila iz Burkine Faso, kjer sodelujemo z lokalnim društvom Kafuli, ki v duhu pravične trgovine združuje več kot 30 obrtnikov in umetnikov. V naslednjih mesecih sicer ostajam v tujini, vendar še vedno kot aktivna prostovoljka pravične trgovine v Sloveniji.

Pravična trgovina 3MUHE ni navadna trgovina, kjer se stvari prodajajo in kupujejo. V vašem delu je veliko več, so ideali, vrednote, ljudje. Kako doživljate to izkušnjo sami in kako ste začeli?

Kot sem že omenila, sem udeležena v zgodbi 3MUHE od samega začetka. Kot študentko mednarodnih odnosov so me potovanja po Zahodni Afriki in Indiji spodbudila k razmišljanju o tem, da je znanje, ki ga pridobivam na fakulteti, evropocentrično in zato preveč enoplastno. Zdelo se mi je, da revščine v afriških in azijskih državah ne moremo dojemati zgolj kot suhih statističnih podatkov in pozabiti na to, da del krivde za trenutno stanje nosi obnašanje zahodnih držav in mednarodnih institucij, kot sta Svetovna banka in Svetovna trgovinska organizacija. "Instant" rešitve, ki jih ponujajo velike humanitarne orga-

nizacije, tako vladne kot nevladne, me niso nikoli prepričale, zato pa je ideja o drugačnem načinu mednarodnega trgovanja, kjer tekmovalnost in hlastanje za dobičkom zamenjata vrednosti sodelovanja in medsebojnega spoštovanja, takoj pritegnila mojo pozornost. Ker pravična trgovina temelji na enakopravnem partnerstvu med skupinami kmetov in obrtnikov iz azijskih, afriških in latinskoameriških držav na eni strani ter kupci iz zahodnih držav na drugi strani, brez upoštevanja in razumevanja različnih kulturnih kontekstov ne gre.

Kaj je pravzaprav pravična trgovina in katera so njena načela?

V zadnjih petnajstih letih je ideja pravične trgovine presegla okvir delovanja nevladnih organizacij, ki so razvile ta alternativni model trgovanja in si skozi desetletja prizadevale za njegovo uveljavitev. Danes se s certifikatom pravične trgovine (za določene izdelke) lahko ponašajo tudi velika podjetja prehranske industrije, zato ne moremo več govoriti zgolj o eni pravični trgovini ter o njeni enotni definiciji. Bolj kot se trg pravične trgovine širi, ohlapnejša postajajo nekatera pravila. Tako kot v Italiji, se tudi v Sloveniji nevladne organizacije zavzemamo za ohranitev in strogo spoštovanje vseh načel, saj smo prepričani, da lahko le na ta način model pravične trgovine ohrani svojo verodostojnost. Kot smo zapisali v Slovenski listini o pravični trgovini, ponuja "pravična trgovina alternativno konvencionalnemu pristopu k trgovanju in si prizadeva prebivalcem gospodarstva zastopanih držav zagotoviti stalne virove preživetja in omogočiti razvojne možnosti. Prek trgovanja, izobraževanja, informiranja in zagovorništvu spodbuja ekonomsko in socialno pravičnost ter spoštovanje do ljudi in okolja". Med načeli pravične trgovine poleg že omenjenih sodelovanja in medsebojnega spoštovanja najdemo preglednost finančnega poslovanja, solidarnost, medsebojno zaupanje, pravično ceno in predplačilo za kmete in obrtnike, spo-

štovanje pravic delavcev, spoštovanje pravic otrok, enake priložnosti za oba spola, skrb za okolje ter vzpostavitev dolgoročnega trgovinskega partnerstva, kar kmetom in obrtnikom zagotavlja varnost za prihodnost.

Kako in kje 3MUHE dobite izdelke?

Ker sta trgovini 3MUHE (maja 2010 so se ljubljanskim pridružili tudi mariborske 3MUHE) premajhni, da bi vse izdelke uvažali neposredno od pridelovalcev in obrtnikov, sodelujemo z dvema

evropskima organizacijama pravične trgovine - avstrijsko EZO in italijanskim Ctm altromercato. Z njihovo pomočjo pridobimo predvsem prehranske izdelke, medtem ko številne rokodelske in umetniške izdelke uvozimo neposredno od naših partnerskih organizacij iz Afrike in Azije. Tako sodelujemo z organizacijami iz Nepala, Indije, Egipta, Kenije, Gane, Burkine Faso in Tanzanije.

Zdi se mi, da je v sistemu pravične trgovine predvsem pomembno vedeti, kako živimo, kaj jemo, pijemo in ne nazadnje, kaj kupujemo. Kako gledate na to?

Svet, v katerem živimo, zaznamuje visoka stopnja globalne povezanosti in soodvisnosti. Z našimi vsakdanjimi dejanji vplivamo na življenja ljudi na drugem koncu sveta. Čeprav se to zdi kot prevečkrat slišana melodija, ki nam skuša vzbuditi občutek krivde zaradi našega precej udobnega načina življenja, gre po mojem mnenju za dejstvo, ki bo v prihodnosti vplivalo tudi na življenjske razmere nas samih in naših otrok. Poleg tega se mi zdi pomembno razumeti, da naš evropski pogled na svet nikakor ni univerzalen in

pravilen, temveč le eden izmed številnih pogledov na življenje in družbo, česar se moramo zavedati in pri našem delovanju tudi upoštevati. Izobraževanje že od malih nog se mi zdi izjemno pomembno, saj lahko na ta način otrokom ponudimo orodje za razumevanje hitro spreminjajočega se sveta in jih obenem spodbudimo k razmišljanju o globalni solidarnosti in pravičnosti. Menim, da v Sloveniji o tem premalo razmišljamo in razpravljamo, zato je izjemno pomembno tudi ozaveščanje odraslih.

Katero je poslanstvo pravične trgovine in kaj lahko naredi vsak državljan sveta, ki bi rad živel kar se da "pravično"?

Poslanstvo pravične trgovine, kot ga sama razumem, je vzpostaviti nov model mednarodnega sodelovanja in trgovanja, ki spodbuja omenjene vrednote in načela in

priljubljen, temveč le eden izmed številnih pogledov na življenje in družbo, česar se moramo zavedati in pri našem delovanju tudi upoštevati. Izobraževanje že od malih nog se mi zdi izjemno pomembno, saj lahko na ta način otrokom ponudimo orodje za razumevanje hitro spreminjajočega se sveta in jih obenem spodbudimo k razmišljanju o globalni solidarnosti in pravičnosti. Menim, da v Sloveniji o tem premalo razmišljamo in razpravljamo, zato je izjemno pomembno tudi ozaveščanje odraslih.

noja, riž, mango. Rokodelski in umetniški izdelki prihajajo iz številnih držav, pri čemer si vedno prizadevamo za vzpostavitev sodelovanja z novimi organizacijami, tako da lahko naši obiskovalci večkrat najdejo nove izdelke.

Se vam zdi, da rasteče število pobud, ki poudarjajo pomen pravičnosti, solidarnosti in družbene angažiranosti, spreminjajo klimo okolja, ki je že zdavnaj zabredlo v puščavo vrednot, prepuščanje nihilizmu in nepismenost človekosti?

Po bolj militantnem obdobju zadnjih let danes vedno bolj verjamem, da je edina sprememba, ki jo lahko povzročimo, sprememba nas samih. Vseč mi je mišal Mahatme Gandhija: "Be the change you want to see in the world". Vsak je lahko sprememba in s svojim delovanjem spodbudi druge k razmišljanju, vendar sprememb ne moremo izsiliti. Verjamem, da je drugačna "družbena klima" mogoča, a skušam razumeti, da se ne more zgoditi od danes na jutri.

Poleg pravičnih trgovin se danes širi ponudba ekološko pridelanih produktov, vrača se kupovanje pridelkov na domu, zavest o pomenu obnovljivih virov, trajnostnega razvoja in uporabi čim bolj "naravnih" sestavin, denimo prehranjenih. A danes "naravno" pravzaprav še obstaja in na kakšen način se moramo s tem ukvarjati?

Hecno je, da sta tudi koncepta ekološkega in naravnega, o katerih je sedaj v Evropi toliko govora, kulturno pogojena. V Burkini Faso se nam tako smejejo, ko govorimo o bio jajcih, na sploh se jim naša obsedenost z bio izdelki zdi super šala. Tudi meni se zdi smešno, ko moram obiskovalcem 3MUH pojasnjevati, zakaj določen čaj nima certifikata ekološke pridelave. Bolivijski kmetje rastline nabirajo v gozdu, a ni to več vredno od certifikata? Ne smemo pozabiti, da izguba stika z naravo, ki smo ji priča pri nas, ni univerzalna. Nekatera ljudstva še vedno živijo v popolni harmoniji z naravnim okoljem, številni kmetje po vsem svetu že ves čas uporabljajo tradicionalne načine pridelave, nekateri drugi so hitro ugotovili, da pretirana uporaba kemičnih sredstev siromaši

zemljo. Menim, da bi se morali ozreti naokrog in priznati, da se tokrat lahko marsikaj naučimo od drugih, ne pa da na novo odkrijemo toplo vodo in jo domišljavo vsiljujemo drugim.

Kako gledate na pojav velikega števila trenutno modnih "etno" trgovin in kakšen odnos imate do njih?

V Sloveniji takšnih trgovin ni veliko, obstoječe pa svojo ponudbo po navadi oglašujejo bolj z nizkimi cenami kot z "etno" poreklom. V trgovini 3MUHE z njimi za zdaj ne sodelujemo, glede na naše različno videnje trgovanja si sodelovanje tudi v prihodnje bolj težko predstavljam. Sama njihov obstoj razumem kot naravno željo po ustvarjanju dohodkov za preživetje, pri čemer upam, da si tudi njihovi lastniki postavljajo vprašanja o izvoru izdelkov, delovnih pogojih, v katerih so nastali, in ustreznosti plačila obrtnikom.

Za naše bralce bo nedvomno zanimiva informacija, ali imate stike s podobnimi trgovinami in združenji onkraj nekdanje meje? V Trstu je že veliko let aktivna npr. Bottega del mondo. A jo poznate? In kaj lahko poveste o sodelovanju s sorodnimi ustanovami v bližini?

V različnih evropskih projektih že več let sodelujemo z različnimi organizacijami pravične trgovine v Italiji, čeprav je res, da imamo več stikov z organizacijami iz ostalih regij kot iz naše neposredne bližine. Sodelujemo s konzorcijem Ctm altromercato in nekaterimi njegovimi članicami, predvsem iz Rima. Sama tako Bottega del mondo iz Trsta poznam izključno na podlagi zasebnih obiskov, mogoče pa se kmalu pokaže priložnost za "uradno" sodelovanje. Vsekakor bo treba počakati na januar, saj verjetno veste, da sta naslednja meseca pred božično-novoletnimi prazniki najpomembnejša tudi za prodajo v pravičnih trgovinah. Čeprav nas vodijo drugačna načela, ne moremo zanikati okolja, v katerem živimo.

Tudi v Trstu se lahko povežemo z ljudmi, ki sodelujejo v pravični trgovini. Bottega del mondo - Trgovina sveta je kraj, ki ga velja obiskati. Vodi ga Združenje Senza Confini Brez meja v ulici Torre bianca, v njej pa imamo tudi slovenske prostovoljne predstavnike. V kratkem bomo tudi o njihovem delu poročali v našem tedniku.

Jernej Šček

S 1. strani

Novinar je akter...

Vpetek, 5. t. m., je bilo v Kopru na srečanju katoliških časnikarjev iz Slovenije in zamejstva najprej predavanje msgr. Francija Petriča, ki je poročal predvsem o udeležbi na kongresu za katoliške časnikarje z vsega sveta v Rimu, kjer je bil kot zastopnik za Slovenijo. Na kongresu v Rimu so imeli namreč kot osrednjo temo predvsem nove izzive, ki jih prinaša v današnji čas internet - splet s svojimi tehnološkimi in drugimi zahtevami, predvsem pa ves t. i. digitalni svet. Seveda je msgr. Franci Petrič, odgovorni urednik tednika Družina, najprej poudaril osrednjo vlogo, ki jo v teh procesih ima človek-časnikar, ki piše za človeka-bralca, kot je tudi navedel vrsto ugotovitev

imenitnih predavateljev iz Rima in s celega sveta. Njegova sklepna misel, ki jo je povzel po besedah svetega očeta Benedikta XVI.: "Vaša naloga, dragi de-

Msgr. Franci Petrič (foto JMP)

Ivo Jevnikar (foto JMP)

lavci v katoliškem tisku, je pomagati sodobnemu človeku, da se ravna po Kristusu, edinemu Odrešeniku, in držati prižgano baklo upanja za dostojanstveno življenje danes in primerno oblikovanje jutrišnjega dne", je

služila kot odličan in poglobljen uvod k širši debati, v kateri je prišla na dan vsa razvejnost katoliških medijev v Sloveniji. Poudarili so težave, pa tudi potrebo po tesnejšem sodelovanju. Kolega z Radia Trst A in televizijskega deželnega zavoda RAI Ivo Jevnikar je podal zelo lep pregled verskega tiska v Italiji s posebnim ozirom na Radio Trst A in deželno slovensko RAI televizijo, medtem ko so na okrogli mizi, ki jo je vodila urednica

Družine Manca Ferenc, sodelovali Boštjan Debevc z Radia Slovenija, sestra Romana Kocijančič z RTV Slovenija, Tino Mamič (Primorske novice) in Jurij Paljk za naš tednik. Skupna ugotovitev udeležencev je bila, da je treba tako srečanja in povezovanja nadaljevati!

Upravni odbor Sklada »D. Sardoč« - Onlus razpisuje natečaj za dodelitev sledečih štipendij za šolsko leto 2010/2011:

- pet štipendij v znesku osemsto evrov za učence Državne dvojezične osnovne šole v Špetru. Prošnji morata biti priložena družinski list in davčna prijava vseh družinskih članov;
- eno štipendijo v znesku tisoč osemsto evrov za višješolske študente, ki obiskujejo pošolski program Slov.I.K.-a EKSTRA, ki ga organizirata Slov.I.K. in Dijaški Dom Simona Gregorčiča. Prošnji morata biti priložena družinski list in davčna prijava vseh družinskih članov;
- šest štipendij v znesku dva tisoč evrov za univerzitetne študente. Prošnji morajo biti priloženi sledeči dokumenti: fotokopija univerzitetne knjižice z učnim načrtom in izidi opravljenih izpitov, družinski list ter davčna prijava vseh družinskih članov;
- štipendijo v znesku štiri tisoč evrov za podiplomski študij ali specializacijo. Prošnji morajo biti priloženi sledeči dokumenti: potrdilo o opravljenem univerzitetnem študiju s končno oceno, družinski list in davčna prijava vseh družinskih članov.

V prošnjah morajo biti navedeni podatki o drugih prejetih štipendijah. Pri dodelitvi štipendij bo upravni odbor upošteval predvsem študijske uspehe in potrebe prostincev na osnovi 5. člena statuta sklada. Štipendije bodo dodeljene do 15. decembra 2010. Za vse potrebne informacije so na razpolago člani odbora Boris Peric (048132545) in Karlo Černic (048178100). Zainteresirani naj dostavijo prošnje do 30. novembra 2010 v zaprti ovojnici na sledeči naslov: SKLAD - FONDAZIONE D. SARDOČ C/O Slov.I.K. KBCenter, Corso Verdi št. 55, 34170 Gorica.

Sklad »D. Sardoč« se zahvaljuje vsem, ki s prispevkom »petih tisočink« omogočate skladu podelitev štipendij.

Benedikt XVI. v Komposteli in Barceloni

Evropa, odpri se Bogu!

Papež Benedikt XVI. se je ob koncu prejšnjega tedna mudil na 18. apostolskem obisku izven Italije, tokrat v Španiji.

Posebno močne so bile njegove misli 6. t. m. v Komposteli, od koder je "kot romar med romarji" vso Evropo pozval, naj se odpre Bogu. Tragedija, ki se je v zadnjih dveh stoletjih razširila po celini, je po njegovih besedah v prepričanju, da je Bog nasprotnik človeka in sovražnik njegove svobode. Pri tem pa so pozabili, je pripomnil papež, da je Bog poslal svojega Sina na svet, da se ne bi nihče pogubil, ampak bi vsi imeli življenje. Ljudje ne moremo živeti brez luči, zato mora beseda Bog svetlo veselo odzvanjati pod evropskim nebom. Španijo in Evropo je pozval, naj gradi sedanost in načrtuje prihodnost na temelju pristne človekove resnice. Španija in Evropa, je rekel, nista zaskrbljeni za grotne potrebe ljudi, temveč za moralne in družbene, duhovne in verske, kajti le-te so pristne človekove potrebe. Romati ne pomeni le obiskati katerikoli kraj in občudovati njegove naravne, umetniške in zgodovinske zaklade. Romati pomeni - je poudaril sveti oče v Komposteli, ki se s posebnim

Posvečitev Sagrade Famílie v Barceloni

svetim letom spominja 800-letnice svetišča -, "stopiti iz sebe in iti proti Bogu tja, kjer se je On pojavil, tja, kjer se je Njegova milost razodela v posebnem sijaju in je prinesla bogate sadove spreobrnjenja in svetosti med verniki".

Posebno ganljiv je bil trenutek, ko se je Benedikt XVI. v ustanovi Obrá Benéfico Social del Nen DŽu srečal z otroki in mladimi z downovim sindromom in drugimi duševnimi

patologijami. Vsakega je očetovsko pozdravil in se Bogu zahvalil za njihova življenja, "tako dragocena v Njegovih očeh"; zagotovil jim je, "da imate zelo pomembno mesto v papeževem srcu". Božje svetišče je tudi vsak človek.

V nedeljo je sveti oče v Barceloni posvetil katedralo Sagrada Família slovitega katalonskega arhitekta Antonija Gaudija. Pred posvetitvijo cerkve, ki so jo začeli graditi pred 128 leti, še vedno ni končana in je končno postala bazilika, je v njej potekala slovesna maša. V pridigi je še enkrat jasne besede glede družine in zakonske zveze ter bil kritičen do splava. Velikodušna in trdna ljubezen med možem in ženo je temelj človekovega življenja, pravo okolje ob njegovem nastanku, rojstvu in naravnem koncu. Državo je pozval, naj zaščiti tako zakonsko zvezo, s čimer se je obredno zapaterovo vlado. Gaudijevo katedralo je označil za "prekrasno sintezo tehnike, umetnosti in vere". Pred posvetitvijo Sagrade Famílie je na zasebnem srečanju sprejel španski kraljevi par Juana Carlosa in Sophio. Na ulicah katalonske prestolnice ga je pozdravila navdušena množica ljudi, zaradi njegove drže v bran družini pa so potekali tudi protesti homoseksualcev.

Ob 100-letnici Slovenskega sirotišča - Zavoda sv. Družine

Lepo in občuteno praznovanje

V soboto, 30. oktobra 2010, je bila v Zavodu svete Družine v Gorici slovesna sveta maša v zahvalo za stoletno delovanje Zavoda. Daroval jo je goriški nadškof msgr. Dino De Antoni. Z njim je somaševalo deset duhovnikov, ki so tesno povezani z Zavodom. Mašno bogoslužje je popestril z ubranim petjem mladinsko-otroški zbor Kraški cvet pod vodstvom s. Karmen Koren. Zahvalne sv. maše so se udeležile sestre iz rimske regije, iz mariborske, koroške in bosanskohercovaške province ter članice vseh redovnih skupnosti iz Gorice. Prisotni so bili dobrotniki, prijatelji, sodelavci in nekateri nekdanji in sedanji gojenci.

Gospod nadškof se je v svojem nagovoru dotaknil dogodkov delovanja vzgojnega zavoda v preteklih 100 letih. Lepo je orisal osebnost msgr. dr. Andreja Pavlica, ustanovitelja Slovenskega sirotišča. Prav tako je omenil nastanek šolskih sester v Mariboru, kjer so že od vsega začetka imele veliko vzgojnih izkušenj s sirotami in z otroki, ki so bili prepuščeni ulici. Prišle so v Gorico k podobnemu apostolatu. Njihov prihod iz materine hiše v Gorico je nadškof primerjal z Marijinim

potovanjem v Ain Karim, kamor je šla na pomoč k teti Elizabeti. Dodal je, da hišni kaplani, ki so bili opora sestram in gojencem, kot je sedaj g. Marijan Markežič, so prisposoda svetega Jožefa. Končal

delovanju in delu za evangeljske vrednote. Svetogorska Kraljica naj vas blagoslovja in varuje!"

Pred zaključnim blagoslovom je sestra provincialka Doroteja Rupnik čestitala g. nadškofu za njegovo 50 letnico mašniškega posvečenja. Vsem se je zahvalila za prisotnost in sodelovanje. Nato je sestra Ruža Jukič, generalna svetovalka, prebrala čestitke in pismo vrhovne prestopnice s. Natalije Palac, ki se je z izbranimi besedami zahvalila goriškim sestram za njihov trud in jih spodbudila k nadaljnjemu vzgojnemu in socialnemu delu.

Po končani mašni slovesnosti so otroci odpeli še sedem lepih pesmi, ki so pomnožile praznično razpoloženje prisotnih. Sledila je projekcija v slikah vzgojnega delovanja sester med mladimi in do-

je: "Drage sestre sv. Frančiška Kristusa Kralja, naj vas stoletna prisotnost v Gorici spodbuja k obnovljeni in goreči apostolski velikodušnosti v razdajanju. Vaše vsakodnevno delo in vaše neutrudno pričevanje za gostoljubnost in solidarnost prinaša dragocen doprinos manjšini goriške Cerkve. Zato vam želim, naj vas živ spomin na blaženega Antona Martina Slomška in vaše ustanoviteljice Margarete Puhar razsvetljuje in spremlja ter spodbuja k so-

raščajočimi v teh sto letih. Ob tej priložnosti so se sestre in vsi prisotni s hvalečnostjo spomili vseh zavodskih živih in pokojnih dobrotnikov, sodelavcev in še zlasti msgr. dr. Fana Močnika, msgr. dr. Rudolfa Klinca in arhitekta dr. Viljema Riavisa. Slovesnost je končal otroški zbor. Nato so bili vsi prisotni povabljeni na zakusko, ki jih je še bolj povežala v pogovoru in obujanju spominov tudi na nepozabne že pokojne sestre.

Tretja številka otroške revije Pastirček
Spomin na rajne in zahvala Bogu za prejete darove

S pet je tu november, otožen zaradi dežja in meglene sivine, pa tudi zaradi spominov na naše rajne, ki se boleče prebujajo ob obisku njihovih grobov. V tem mesecu je misel na drage pokojne bolj prisotna v naših srcih, saj molimo zanje še posebno na Vseh vernih duš dan in Vse svete. Kot pravi Marjan Markežič v urednikovi beležki novembrske številke Pastirčka, se na Vse svete spominjamo vseh, ki že gledajo Božje obličje in prosijo za nas. Ta mesec je tudi zahvalna nedelja; Stvarniku se zahvaljujemo za vse, kar nam daruje. V novembru je še praznik Kristusa Kralja. Ob koncu meseca pa se že začne adventni čas, pričakovanje Jezusovega rojstva. Na minljivost življenja naših dragih nas opominjajo verzji pesmi V. T. Arharja Spomin, v katerih deček zaman čaka na vrnite babice in dedka. Berta Golob v Deževni pesmi opeva deček, ki umiva vasi, polja... Besedilo spremlja notni zapis Dominika Krta, tako da jo bodo otroci lahko tudi zapeli. Kako si je veter domislil novo pričesko

drevesom in jih zvalil na divji ples, duhovito veje iz stihov Zore Saksida, plodovite literarne ustvarjalke, dobre znanke Pastirčkovi bralcev. Na jesenski čas se veže tudi zgodbica Vrabček in strašilo o nastanku lepega prijateljstva, izpod peresa Marize

Perat. Tudi Jesenska zgodba v stripih Antonelle Delbianco podarja utrinek iz tega časa, ko mravljičice hitijo spravljati v mravljišče še zadnje zaloge hrane. V tem času, ko so dnevi zmeraj krajši, se bodo Pastirčkovi prijatelji ob temnih popoldnevih lahko kratkočasili z izdelovanjem ljubkih prstnih lutk po navodilih Tatjane Ban in z njimi uprizorili lutkovno predstavo. Značilnosti jeseni so naznane tudi v dopolnjevanju Jesen. Vsi, ki imajo radi pripovedi, bodo

z veseljem prebrali Ezopovo zgodbo o najboljšem in najslabšem, katere sporočilo je čudovito sveže, čeprav je zgodba nastala v davnih časih. Najmlajše bralce je Danila Komjanc v družbi male miške pospremila v šolsko knjižnico, da bi z njo poiskali knjige, ki vsebujejo znane pravljice. Waletir Grudina, ob privlačnih ilustracijah Paole Bertolini Grudina, predstavlja sveto pisemsko zgodbo o faraonovih sanjah in dobrem Jožefu. Sanje so tudi v središču pozornosti rubrike Halo?, ki jo piše Nina Grudina, s hudomušno nežnostjo jo pa ilustrira Paola B. Grudina. Božo Rustja uči malčke moliti Sveti angel, prvo molitev, ki smo se jo naučili v otroških letih. Berta Golob Šaljivo posega na področje jezikoslovja; rubrika je zelo dobrodošla v tem splošnem uboženju lepe slovenske besede. O tem bi vedel marsikaj povedati nemarni Pacek, ki se tudi tokrat oglašja s svojimi jezikovnimi spakami in upa, da jih bodo otroci pravilno popravili.

Na osmih straneh Pastirčkove pošete so ta mesec predvsem krasne risbe (58 jih je!) s pestrimi vsebinami, polne barvite iznajdljivosti. V tretji številki Pastirčka so kot vedno tudi simpatična križanka KrižKraž Paole B. Grudina, Matematični kotiček Veronike Srebrnič, vprašanja ministrantom, zemljepisna križanka, magični lik in labirint za bistro oči.

Iva Koršič

Osem mladih je prejelo zakrament
Sv. birma v Števerjanu

Foto DH

V nedeljo, 24. oktobra, je bilo v števerjanski župniji posebno praznično, saj je goriški nadškof Dino De Antoni osmim briškim dekletom in fantom podelil zakrament sv. birme. Ilaria Bergnach, Matija Corsi, Tamara Fiorelli, Matej Hlede, Lucija Lango, Ana Terčič ter Jernej in Sara Terpin so se na ta pomembni korak vestno pripravljali dve leti ob pomoči katehistinje Mirjam Bratina ter števerjanskega župnika Antona Lazarja. Nadškof je birmance in vse prisotne še posebej nagovoril v pridigi, kjer se je zaustavil ob širšem pomenu molitve v današnji družbi. Pomembno vlo-

go igra družina, a ne taka, kot tiste, ki nam jih prikazuje televizija, v spotih ali nadaljevanjih, in niti tista, v kateri prevladuje nasilje. Družina postane prava, ko starši posredujejo vero svojim otrokom, ki sledijo vzgoji otrok in jih ne prepuščajo televiziji ali drugim osebam. Tudi Cerkev mora biti soudeležena pri vzgoji otrok, ki pa ne sme biti kot poletna hišica ob morju ali v hribih, v katero gremo le, ko se nam ljubi. Cerkev je kraj, v katerem se redno zbira cela skupnost ob poslušanju božje besede in ob skupni rasti v veri. Srce vsakega kristjana se mora ravnati po naukih vere. S temi globokimi besedami je

nadškof ponazoril, kakšno mora biti delovanje ne samo birmancev in mladine nasploh, ampak tudi staršev in celotnega

farnega občestva. Po homiliji je nadškof podelil zakrament sv. birme, vsi birmanci pa so na razne načine sodelovali pri mašni daritvi. Celotno slovesnost so s kora spremljali pevci domačega zbora, ki so pod vodstvom Martine Hlede in ob orgljanju Martine Valentinčič zapeli v pozdrav nadškofu Vodo-pivčevo Ecce sacerdos ter druge priložnostne pesmi. Po sv.

maši se je naškof De Antoni še nekaj časa zaustavil v pogovoru z birmanci in drugimi farani.

Zahvalna nedelja v Štandrežu

Dan zahvale je v Štandrežu vedno zelo slovesen in bogato doživet. Začel se je v nedeljo, 7. novembra, s slovesno sv. mašo, pri kateri je župnik Karel Bolčina prebral nekaj zahvalnih misli, ki so jih napisali štandreški otroci. Sam pa je izpostavil ljubezen do domače zemlje in hvaležnost Bogu za prejete dobrote. Pri darovanju so otroci prinesli pred oltar košarice, v katerih so bili razno domače sadje in drugi pridelki.

Po sveti maši je župnik blagoslovil na trgu kmetijske stroje in lepo okrašen voz z raznimi pridelki štandreških kmetov. Fantje in možje, ki so pripravili naložen voz, na katerem se je šopiril puran, so nato med številne prisotne razdeljevali koruzni kruh in domačo vinsko kapljico. Slovesnost je obogatil štandreški župnijski otroški zbor, ki je lepo zapel pod vodstvom Lucrezie Bogaro.

Foto: DH

Sovodnje ob Soči:
recital o Slomšku

V nedeljo, 14. novembra, bo ob 18. uri v farni cerkvi v Sovodnjah ob Soči recital koroškega duhovnika Janka Krištofa o bl. Slomšku. Interpretiral bo govor Franca Sušnika iz leta 1935, Slomškovo pridigo o jeziku v Možberku (l. 1838) in povzetek duhovnih vaj, ki jih je škof pripravil za duhovnike. Za glasbeni okvir predstave Beseda da besedo bosta poskrbela orglavec Andrej Feinig in pevka skupina Mozaik.

Darovanje za vse duhovnike: velik znak pripadnosti

Darujmo z ljubeznijo.

»Služba radosti:« tako je papež Benedikt XVI definiral poslanstvo duhovnikov. Le malo ljudi ve, da so škofijski duhovniki tako v naši fari kot v najmanjši in najbolj oddaljeni skupnosti odvisni zgolj od vernikov. Vsak kristjan pa jim s svojim darom lahko pomaga pri njihovem poslanstvu.

21. november je posvečen darovanju za vse duhovnike. To je zahvala tistim, ki so svoje življenje posvetili evangeliju in službi bližnjemu.

Darovi za duhovnike se razlikujejo od nedeljskega pobiranja prispevkov. Ti darovi pomagajo in zagotavljajo preživetje vsem škofijskim duhovnikom v Italiji, in sicer od mladih duhovnikov v prvi službi do izkušenih župnikov ter do

starih ali bolnih duhovnikov, ki ne morejo več opravljati svojega poslanstva, potem ko so celo življenje oznanjali Božjo besedo in živeli za druge. Vaša pomoč bo dosegla tudi približno 600 misijonarjev, ki službujejo v tretjem svetu.

Povsod oznanjajo evangelij, delijo zakramente in opravljajo dobrodela dela. Vaši darovi podpirajo delo vsakega škofijskega duhovnika. Darovi so znak bratstva do duhovnikov, prijateljev za celo naše življenje. Njihovo preživetje je odvisno od prostovoljnih darov vernikov, kot je bilo že v prvotnih krščanskih skupnostih, in nič več od državne plače oz. kongruje. Darujmo z ljubeznijo. Kdor želi, lahko svoj dar ponovi tudi med letom.

Zakaj darujem za duhovnike: Odgovori italijanskih darovalcev.

Zakaj postanemo darovalci? Zakaj se odločimo, da bomo katerikoli znesek enkrat ali večkrat na leto darovali za pomoč duhovnikom? To vprašanje smo postavili približno 134 tisočim italijanskim vernikom, ki prispevajo za vzdrževanje duhovnikov. Na straneh tromesečnika »Sovvenire« (»Pomagajmo«) so napisali naslednje odgovore:

"Od njih sem prejel več, kot jim lahko dam."

Pio, Assisi (Perugia)

"Moj majhen dar je moj način, da se jim zahvalim."

Giulia, Polignano a Mare (Bari)

"Vedno sem živel v prepričanju, da mora vsakdo, ki v nekaj verjame, to tudi finančno podpirati. Osebnosti duhovnikov, ki sem jih poznal, so me spodbudili k darovanju. Vsaka je bila različna, vendar pa je bila vsem skupna močna vera. Župnik, ki mi je bil najbolj blizu, je bil podoben Jezusu, dobremu pastirju. Bil je duhovnik odprtega srca, pripravljen na spopad s težavami in usmiljen spovednik. Ta prispevek je eden izmed številnih načinov, da jim sporočim, da sem jim blizu."

Podpisano pismo, Cuneo

"Sem gospodinja, mati petih otrok. Pred oltarjem v popolnosti doživljam evharistijo. Moj mali vsakoletni dar je moja zahvala za predanost vsakega duhovnika. V imenu moje cele družine."

Giuseppina, Calvizzano (Neapelj)

"Darujem za duhovnike, ker so zaradi evangelija in zaradi nas zapustili vse. Z darovanjem se počutim kot dejaven element, kot protagonist življenja Cerkve. To je priložnost, da razmislimo o osnovnem vidiku našega življenja, ki ga živimo kot laični »Christi fideles«. Cerkev je naša mati, ki nas spremlja v vseh odločilnih trenutkih našega obstoja od krsta do obhajila in maziljenja. Ali duhovniki niso morda posredniki med našo (in tudi njihovo človeško šibkostjo) in neprimerljivo veličino Boga?"

Maurizio, Genova

"Če se ozrem nazaj v svoje življenje, vedno naletim na podobo duhovnika, ki mi je pomagal v težkih trenutkih. Hvaležna sem Bogu, če lahko sedaj storim nekaj zanje, četudi je to nekaj malega."

Bice, Rim

"Duhovnike podpiram, ker vsakomur pomagajo."

Mario, Benetke

"Duhovniki so predvsem velikodušni in danes sem nekaj malega prispeval zanje."

Diego, Rim

"Hotela bi povedati nekaj o duhovniku iz moje fare. Je župnik v dveh farah, zato vedno hiti med eno in drugo cerkvijo, da bi maševal, da bi opravljal svoje poslanstvo, da bi skrbel za vse, za otroke, mladino, odrasle, starejše in predvsem za bolnike. Vsi prosimo zanj, da bi ga Bog blagoslovil in mu pomagal pri tem njegovem dragocenem poslanstvu. Nekje sem prebrala, da je duhovnik kot svetilka: da bi svetil drugim, troši samega sebe. Moj župnik je takšna svetilka."

Anna Maria, Lenta (Vercelli)

"Moj nečak je duhovnik, zato vem, kako pomembno je moje dejanje. Veliko bolj neposredno lahko opazujem, kako se duhovniki trudijo, da pomagajo vsakemu, ki jih potrebuje, da bi se žrtvovali. Duhovnike tretjega tisočletja primerjam s dvanajstimi apostoli. Ko so oni hodili po svetu, so srečevali ljudi, ki so jih poslušali in jih sprejeli v goste, ker oni niso imeli ničesar. Danes imajo naši duhovniki streho, vendar je prav, da jim pomagamo pri njihovem preživetju in da jim pomagajo prav tisti, katerim oni nudijo duhovno pomoč."

Paolo, Lisanza di Sesto Calende (Varese)

"Kakšna bi bila naša družba brez njihovega delovanja? V zadnjih letih sem opazila, kako je moj župnik predan predvsem osamljenim in bolnim osebam. »Kakšno bi bilo življenje brez duhovnikov? Z darom sv. obhajila in z radostjo odpustčanja nam omogočajo polnost življenja. Zato se jim zahvaljujem z mojim skromnim darom in molim za njih."

Domenica, Tolve (Potenza)

"En duhovnik, en kraj s tisoč dušami in 48 posvojitev na daljavo. Na svoje oči sem se prepričala, da je župnik to naredil s svojo zavzetostjo za najrevnejše. Mislim, da z darovi na primeren način podpiramo delo duhovnikov."

Caterina, Messina

Vprašanja in odgovori o darovih za naše duhovnike

Kdo lahko daruje za duhovnike?

Vsak izmed nas. Sami ali skupinsko, na primer v družini ali v imenu skupine v župniji.

Kako lahko darujem?

Z NAKAZILOM NA POŠTNI TEKOČI RAČUN št. 57803009 v korist »Istituto centrale sostentamento clero - Erogazioni liberali (Osrednji zavod za pomoč duhovnikom - prostovoljni prispevki), via Aurelia 796 00165 Roma«.

NA BANKI z nakazilom na enega izmed 8 tekočih računov za darove. Seznam se nahaja na spletni strani www.offertesacerdoti.it na strani »Le Offerte - Bonifico bancario« (»Darovi - bančno nakazilo«).

Z NEPOSREDNIM DAROVANJEM na sedežu škofijskega zavoda za pomoč duhovnikom v tvoji škofiji. Seznam se nahaja na spletni strani www.offertesacerdoti.it na strani »Le Offerte - IDSC« (Darovi - IDSC).

S KREDITNO KARTICO   s klicem na brezplačno številko CartaSi 800 - 825000 ali z darovanjem preko spleta na www.offertesacerdoti.it

Kam grede darovi in komu so namenjeni?

Darovi grede na Osrednji zavod za pomoč duhovnikom v Rimu, ki jih pravično razdeli med približno 38 tisoč škofijskih duhovnikov in jim zagotavlja primerno mesečno plačilo od 883 evrov neto na mesec za pravkar posvečenega duhovnika do 1.376 evrov za škofa pred upokojitvijo. Darovi pomagajo tudi približno tri tisoč starim ali bolnim duhovnikom, ki so svoje celo življenje posvetili oznanjevanju evangelija in bližnjemu. Vaša pomoč bo dosegla tudi približno 600 misijonarjev v tretjem svetu.

Zakaj vsaka župnija ne skrbi sama za svojega duhovnika?

Darovanje je nastalo kot oblika bratske pomoči med župnijami, ki lahko tudi manjšim župnijam zagotovi enaka sredstva, kot jih imajo župnije z več prebivalci. Od leta 1984 nadomešča državno plačo oz. kongruo. To pomeni, da je preživetje duhovnikov danes odvisno od vernikov, in to brez vsakega avtomatizma, temveč samo s prostovoljnimi prispevki, ki jih verniki darujejo enkrat ali večkrat na leto. To je pomembna življenjska odločitev vsakega kristjana, ki jo glede na ekonomske pogoje imenujemo tudi soodgovornost v velikem okviru »Cerkvenega občestva«, ki jo je uvedel II. Vatikanski koncil.

Kakšna je razlika med darovi za duhovnike in darovanjem med mašo?

Vsaka župnija prispeva za svojega župnika. Predvideno je tudi, da sme vsak duhovnik za svoje vzdrževanje iz župnijske blagajne zadržati majhen delež (glavarino). Glavarina znaša 0,0723 evrov (približno 140 lir) na mesec za vsakega prebivalca. Ker ima večina italijanskih župnij manj kot 5.000 prebivalcev, župniki ne bi imeli dovolj sredstev za preživetje. Darovi so torej dodatek k glavarini in predstavljajo pomemben prispevek, ki se zbira v vseh župnijah, ki jih je v Italiji skoraj 25 tisoč.

Zakaj naj darujem, če obstaja darovanje osmih tisočink (8xmille)?

Darovi za duhovnike in darovanje osmih tisočink so nastali istočasno, in sicer leta 1984 z izvajanjem dogovorov o reviziji Konkordata. Darovanje osmih tisočink je dandanes dobro znano sredstvo, ki vernike nič ne stane. Darovi pa so dodatni korak k udeležbi v poslanstvu Cerkve: predstavljajo majhen dodatni izdelek, vendar pa pomenijo odločitev za cerkveno življenje. Darovi trenutno pokrivajo približno 10 % potreb, tako da je darovanje osmih tisočink še vedno odločilnega pomena za nagrajevanje duhovnikov. Vendar pa moramo poudariti, da so darovi v tem smislu namenjeni Cerkvi.

Zakaj jih imenujemo tudi »darovi, odtegljivi od davkov«? Ker jih je mogoče v davčni napovedi odbiti od obdavčljivega prihodka, in sicer največ do zneska 1.032,91 EUR na leto.

Kratki

Sovodnjska sekcija SSK in Skupaj za Sovodnje za obstoj goriške porodnišnice

Nevarnost ukinitve porodnišnice v goriški bolnišnici zadeva tudi občino Sovodnje in njene občane. Izguba tega pomembnega oddelka bi bilo gotovo zmanjšanje ravni zdravstvenih uslug. Prav zaradi tega so se občinski svetniki SSK in Skupaj za Sovodnje zavzeli za ohranitev porodnišnice in s pismom pozvali sovodnjsko županjo Alenko Florenin, naj v ta namen poseže pri pristojnem deželni odborniku. V pismu so zapisali:

"Podpisani svetniki stranke Slovenske skupnosti in občanske liste Skupaj za Sovodnje izražamo zaskrbljenost zaradi načrtov deželne uprave, ki namerava ukiniti goriško porodnišnico.

Dejstvo je, da deželni zdravstveno-socialni načrt za obdobje 2010-2012 predvideva za Zdravstveno podjetje - ASS 2 Isontina ohranitev ene same porodnišnice. Dejstvo je tudi, da mnenje deželnih direktorjev neonatoloških odsekov Dežele FJK z dne 16.2.2010 priporoča, da se na Goriškem organizira porodniški oddelek v Trzinu, kjer se je v letu 2009 rodilo 597 otrok, v Gorici pa samo 326.

Izhajajoč iz omenjenih dejstev in glede na ugotovitve, da obstoječe čezmejne načrte na področju zdravstva, ki bi lahko zagotovili obstoj tudi porodnišnice v Gorici, sta Zdravstveno podjetje - ASS 2 Isontina in krajevna politika zavrgla, podpisani svetniki pozivajo sovodnjsko občinsko upravo, naj se odločno zavzame za obstoj goriške porodnišnice in da, upoštevajoč tako stališče, nastopi z ostalimi upravami desnega brega Soče in Gorice pri pristojnih oblasteh, da bi Dežela FJK zagotovila sredstva za obstoj porodnišnice tudi ob misli na čezmejne projekte, o čemer je govor že veliko let".

Pevski cicibančki pri Primožičevih na Oslavju

V sredo, 20. oktobra, so se vsi malčki iz otroškega vrtca iz

Pevme v spremstvu vzgojiteljic Alessandre in Katje odpeljali s šolskim avtobusom na Oslavje proti Primožičevi kmetiji. Tam so jih pričakovali znani vinogradnik gospod Silvan, sin Boris, vnukinja Aleksija in gospa Mariangela. Po prijaznem sprejemu in dobrodošlem pozdravu so si otroci lahko najprej ogledali sobo, kjer imajo lastniki razstavljeni vse steklenice svoje proizvodnje. Zatem so se po stopnicah spustili v klet, kjer so otroci ostali presenečeni, ko so zagledali "orjaške sode". Gospod Silvan se je znal zelo tenkočutno približati njihovem svetu in jim je razložil na zelo preprost način, kako se grozdni sok po enem letu spremeni v vino. Vmes je natopil še kakšno duhovitost, tako da so ga otroci zelo pozorno poslušali. Zelo zanimivo je bilo tudi izvedeti, kako se ustekleniči vino, saj jim je gospod Silvan razkazal sodoben polnilni stroj, s katerim letno napolnijo do 250 tisoč butelj. Otroci so ugotovili, da je potrebno steklenice tudi zamašiti in nanje nalepiti etiketo. Malčkom in vzgojiteljicam je zelo teknil grozdni sok, s katerim so bili prijazno postreženi. Ko se je bližal čas odhoda, pa je goste pričakovalo veliko presenečenje. Gospod Silvan in sin Boris sta otrokom pokazala traktor in vilicar. Vsi so se potem skobacali nanj in se vozili po dvorišču in dvigovali vilice. To je bilo zares pravo, nepozabno doživetje!!! Obogateni z novimi spoznanji in izkušnjami so se lepo zahvalili gospodu Silvanu in Borisu ter se veselo vrnili v vrtec. / Sabina Grahek

Ars

DRUŠTVO ARS

Vljudno vabi na odprte likovne razstave

DEZIDERIJ ŠVARA
NENAPISANA PISMA...

O umetniku in njegovem delu bo spregovoril Jurij Paljk

Galerija Ars na Travniku, Gorica
Četrtek, 18. novembra 2010, ob 18. uri

Okrogli življenjski jubilej, ki ga je v letošnjem poletju slavil naš dragi kolega **DANIJELO DEVETAK**, je 28. oktobra obžaril žarek svetlega sončka: na svet je prikukal **KAROL KIM** in razveselil očka, mamico Antonello, sestrici Veroniko in Ester ter bratca Samuela in Gregorja. Lepi družini in maledu Karolu želimo vso srečo in veliko Božjega blagoslova!

VSI IZ UREDNIŠTVA NOVEGA GLASA

GALERIJA ARS Akvareli Mateja Sussija

Eksplorzija očarljivih barv v jesenski simfoniji

V tednih, ko se je narava preoblekla v najlepše jesenske barve, bohotne v pastelnih odtenkih, je v galeriji Ars na Travniku na ogled razstava del tržaškega likovnika Mateja Sussija z naslovom *Jesenska simfonija*.

Slikar, ki je diplomiral na likovni akademiji za oblikovanje v Rimu in se poklicno ukvarja z oblikovanjem knjižnih izdaj, je na odprtju v četrtek, 4. novembra, povedal, da mu je jesen najljubši letni čas prav zaradi barv, ki se pojavijo v naravi. Ne misli le na listje, temveč tudi na sonce, ki se ob zahodu odene v posebno tople barve. V tem času se umetnik rad sprehaja, fotografira in skicira, predvsem pa opazuje. Prav na poti od Trsta do Gorice je jesenska narava v teh dneh najlepša, je povedal. Na razstavljenih akvarelih manjšega formata so prisotni naši kraji, seveda

Kras, slovenske krajine, pa tudi utrinki s potovanj po svetu. Skupni imenovalec jim je prav ek-

dravil prisotnega "starosto" goriških akvarelistov Andreja Kosiča, povedal, da je lahko se

Foto DPD

splozija barv, ki jih rojeva jesen, je dodal Sussi. Jurij Paljk je na prijetnem "salonskem večeru", na katerem je med drugimi poz-

zaljubiti v Sussijeve akvarele. Z Matejem sta se več časa dogovarjala za razstavo in se naposled odločila za to, uglaseno na jesen.

Doslej je že ponudil na ogled več različnih ciklusov - posebno odmeven je bil tisti, posvečen Toskani - in tudi veliko del prodal. Sussi sicer pripada mlajši generaciji umetnikov, ki so v glavnem predani abstrakciji, on pa ostaja zvest figurativnemu slikarstvu. Zanimiva je že postavitev, ki jo krasi primerna dekoracija z barvnimi listi, ki povezujejo dela. Prav tako je avtor prepoznaven po svojem domiselnem podpisu v majhnem kvadratu, ki deluje kot prava "blagovna znamka". Akvarel je navidez lahka tehnika, v resnici pa je ena najtežjih, ker ne dovoljuje popravkov, je povedal Paljk. Prelivanje barv je še težje obvladovati pri najmanjših formatih, ki jih ima Sussi posebno rad, saj so nekatera njegova dela prave miniaturre, dodelane do potankosti. Paljk se je v imenu društva Ars opravičil gostu, ker zaradi krčenja prispevkov, ki je letos hudo prizadelo tudi goriško galerijo, tokrat ni moglo izdati niti običajne zgibanke. Poudaril je še, da je razstava prodajnega značaja.

Naslednji umetnik, ki bo razstavljal v galeriji Ars od 18. novembra dalje, bo spet Tržačan, in sicer Deziderij Švara. / DD

Goriški župan je sprejel štandredške igralce

Priznanje za dolgoletno in uspešno delo

Goriški župan Ettore Romoli je v petek, 29. oktobra, sprejel v občinski palači štandredške igralce, ki so upešno uprizorili komedijo Gugalnik in so bili izbrani za končni nastop Linhartovega srečanja v Postojni. Od skoraj 150 dramskih skupin iz Slovenije in zamejstva so se na tekmovalju uvrstili v finalni del. Predsednik PD Štandrež Marko Brajnik in odgovorni za dramsko dejavnost Božidar Tabaj sta goriškega župana seznanila z dolgo tradicijo dramskega dela v Štandrežu, ki letos praznuje 45-letnico neprekinjenega in uspešnega dela. Številni nastopi,

izmenjave z različnimi dramskimi skupinami iz naše dežele, Slovenije in Koroške ter številna priznanja in nagrade pričajo o kakovosti dela štandredške skupine. Goriški župan se je štandredskim igralcem zahvalil, ker z veliko ljubeznijo gojijo dramsko de-

javnost in vztrajajo že 45 let. Župan Romoli je skupini izročil priznanje goriške občine, predsednik štandredškega društva pa je županu podaril pub-

Štandrežu. Na srečanju je bilo tudi poudarjeno, da s številnimi nastopi in izmenjavami štandredška skupina uveljavlja tudi širšo goriško skupnost in zato

Foto DP

likacije, ki pričajo o delovanju in uspehih gledališkega dela v

pričuje tudi več pozornosti krajevnih in javnih uprav.

GORIŠKI VRTILJAK Abonma Veliki polžek

Koroške Črke so navdušile učence

Koroški kulturni dnevi na Goriškem so se izpeli v prešerni radoživosti ob različnih koroških igralcih, ki so abonentom Velikega polžka, šolarjem od drugega do petega razreda goriškega in doberdobskega ravnateljstva, na dveh jutranjih novitvah, v ponedeljek, 25. oktobra, v polno zasedeni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž, prikazali razgibano in zelo privlačno predstavo Črke. Uprizoritev je nastala kot produkcija Krščanske kulturne zveze ob 35-letnici gledališkega in lutkovnega ustvarjanja na Koroškem in premiero doživela v letošnjem juniju v gledališču Volkhaus v Celovcu. Z veliko mero domiselnosti in dramaturškega znanja je besedilo izvrstno stkala Alenka Hain in predstavo, na popolnoma praznem odru, odela v kar se da privlačno podobo z odličnimi, jasnimi, večkrat hudomušnimi režijskimi zamahi, ki so navdušili

mlado publiko, da njenega vriskanja kar ni bilo mogoče utišati. Vsebinska, v kateri seveda kraljujejo črke s svojimi značilnostmi, je vsa prežeta z glasbo, za katero je poskrbel Jožef Stikar, in z gibom,

v posrečeni zamisli režiserke, ki mnogokrat vzbuja smeh zaradi nerodnosti črk; te so pač zaradi

svojih posebnosti vezane na neko držo in zato v določenih gibih kar precej okorne. Na praznini odra, čudovito napolnjeni z živahno prisotnostjo igralcev, se predstavljajo črke: jokavi A, ki ne najde svojega "ačevlja", pametni P, ki se treplja po trebuhu in premljuje, smešni L, ki ima predolgi stopali, da se nerodno spotika in prekopicava, E, ki se ne more popraskati po glavi, talentirani in ošabni T ter živčni Ž, v strešico katerega se je zaril čevljev, ki ga

šajo pa si tudi pomagati in seveda vesele so, ko so skupaj, saj samo takrat lahko sestavljajo vedno nove besede in se z njimi poigravajo ter ob tem razposajeno zaplešejo in zapojejo sklepni song, ki še dodatno prilije iskrovosti predstavi in otroke bodri, naj iz črk še sami sestavijo besede. Ob razgibanem izvajanju igralcev Daniela Fratschka, Martina Mochitz, Mire Stadler, Aleksandra Tolmaierja, Marca Tolmaierja in Christiana Wrulicha, ki jih je Maja Peterlin oblekla v imenitno zamišljene kostume - v pisanih barvah jasno ponazarjajo značilnosti črk - so otroci spoznali tudi, kako lepo je imeti prijatelje in se z njimi igrati. Biti sami je pač pustino in nezanimivo.

Uprizoritev je vzknila v ljubiteljskem ustvarjalnem umetniškem krogu, a se zaradi splošne kakovosti lahko ponosno postavi ob bok kateri koli otroški predstavi, ki jo ponujajo poklicna gledališča, tudi s pečatom blestečih režijskih imen. Po izvornosti in jasni sporočilnosti marsikatero celo presega. Da je predstava vzgala otroška srca, je bilo razbrati z veseljih obrazov solarjev, ki so odhajali iz dvorane, in zadovoljnih učiteljev.

Društvo slovenskih ekonomistov v Italiji predstavilo forum Mladi ekonomisti spodbujajo razpravo o gospodarstvu

Walter Bandelj, Simon Koren in Rudi Pavšič (foto DPD)

Nekaj mlajših študentov ekonomije je pred kratkim ustanovilo Društvo slovenskih ekonomistov v Italiji, ki si je za cilj postavilo resnejše in konstruktivnejše soočanje z gospodarsko tematiko v zamejstvu. S tem želi prispevati k večji ozaveščenosti o pomenu gospodarskega potenciala in razvoja za prihodnost slovenske skupnosti v Italiji, na kar v zamejstvu - menijo - večkrat pozabljamo. Kot so nazorno povedali na tiskovni konferenci 4. novembra, je prvi cilj društva dvodnevni Ekonomski forum Slovencev v Italiji, ki bo potekal 11. in 25. novembra v Kulturnem domu v Gorici. Prvi predsednik društva, Simon Koren, ki je zasnoval ambiciozno pobudo skupaj s Tomažem Pahorjem, študentom na Bocconiju, in jo vneto vodi naprej s pomočjo Aljoše Jarca, je dodal, da je minister Žekš izrazil navdušenje nad projektom, ki ga bo podprl. Partnerji so krovni organizaciji Svet slovenskih organizacij in Slovenska kulturno-gospodarska zveza, Slovensko deželno gospodarsko združenje, Slovensko goriško gospodarsko združenje, Kmečka zveza, bančni zavodi Zadruga

kraška banka, Zadruga banka Doberdob in Sovodnje in Čedadjska banka, družba KB1909, kot medijski partner pa Primorski dnevnik. Prvi ekonomski forum slovenske manjšine v Italiji, ki bo imel bolj splošen značaj, naj bo odskočna deska za trajno in plodno soočanje z gospodarsko tematiko med različnimi subjekti, je poudaril Koren, ki je tudi orisal potek foruma, ki bo potekal pod pokroviteljstvom Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter omenjenih partnerjev, obravnaval pa bo razvoj našega gospodarstva v zgodovini, sedanost skupnega ekonomskega prostora na območju Alpe-Jadran in perspektive za prihodnost. V imenu SSO-ja je pokrajinski predsednik Walter Bandelj čestital pobudnikom, saj je lepo videti, da mladi na Goriškem spodbujajo ne le kulturni razcvet, temveč tudi gospodarskega. Pobuda je enkratna tudi zato, ker nas krizni čas postavlja pred velike izzive. Predsednik SKGZ Rudi Pavšič je o pobudi povedal, da ni le koristna, temveč tudi pedagoška. Nakazala naj bi namreč novi čas v naši skupnosti, da bi odpravili ločnice, ki nas usmerjajo v to, da razmišljamo in delujemo

podpori resnega gospodarskega pristopa, sicer bomo vedno

šibka manjšina na prepihu dežurne politike, je dejal Pavšič. Dejstvo, da nam krčijo življenjska sredstva, "ni slučajno in niti sad svetovne krize", o tem je prepričan. Prvi "polčas" je bil, ko so pred 12-14 leti uničili dobršen del našega gospodarstva, ko smo izgubili dve banki in več kot 100 podjetij. "Zdaj je na vrsti drugi polčas". Zaradi poskusov sistematičnega brisanja naše kulturne in jezikovne prisotnosti na ozemlju moramo utrjevati našo realnost, da bomo čim manj odvisni od zunanjih dejavnikov. Tudi zato je zelo dobro, da usposobljeni mlajši kadri čutijo skrb za manjšino v obliki, ki jo predlaga novonastalo društvo, ki išče odgovore na ta vprašanja tudi v različnih nazorskih pogledih. Zato naj pobuda ne ostane le goriška, temveč naj postane deželna in vsemanjšinska. / DD

Društvo slovenskih ekonomistov v Italiji

EKONOMSKI FORUM SLOVENCEV V ITALIJI 2010

Danes, 11. novembra
v KULTURNEM DOMU V GORICI

16.30h / RAZVOJ GOSPODARSTVA V OČEH ZGODOVINARJEV

Predavata: B. Marušič, M. Pahor

18.30h / SKUPNI EKONOMSKI PROSTOR ALPE - ADRIA: utopija ali možna realnost.

Predavata: G. Di Bert, M. Božič

Občni zbor števerjanske sekcije SSK Uspešni moramo biti v korist nam vsem!

V petek, 29. oktobra, je števerjanska sekcija SSK imela redni občni zbor. Zasedanja se je udeležilo skoraj 40 članov iz Števerjana in z Jazbin, kar priča o navezanosti briških ljudi na dejavno ohranjanje narodne identitete in samostojno upravljanje lastnega ozemlja. Občni zbor je vodil Simon Komjanc. Pozdrave je uvodoma izrekla števerjanska županja Franka Padovan. Sledilo je poročilo sekcijnega tajnika Marjana Drufovke, ki se je začelo s povzetkom delovanja od zadnjega občnega zbora maja leta 2008. Tajnik Drufovka se je najprej dotaknil občinskih volitev 6. in 7. junija 2009. Števerjanska Slovenska skupnost se je znašla pred pomembnimi izzivi. Končalo se je eno obdobje v števerjanski upraviteljski zgodovini, in sicer nadse uspešno trimandatno upravljanje župana Hadrijana Corsija. Kot njegova naslednica je bila izbrana Franka Padovan, kar se je izkazalo kot odlična poteza. Poleg tega se je s podžupanskega mesta umaknil Dominik Humar, dolgoletni, zgledni sekcijni tajnik. Predlagano listo je sestavljala pomlajena skupina. Sekcija se je torej znašla pred neštetimi neznankami, vendar so se

Števerjanci in Jazbinci dobesedno izkazali, odigrali pomembno vlogo. Pri tem je Drufovka dodal, da bi bilo v prihodnje primerno sestavljati listo z večjo pozornostjo na konkretne probleme domačega prostora, saj "potrebujemo ljudi, ki ljubijo domačo zemljo, ki se žrtvujejo za svojo vas in so jim pri srcu problemi našega človeka. Uspešni moramo biti v korist nam vsem!" Drufovka je predlagal spremembo v statutu sekcije, s katero bi se ustanovila manjša delovna skupina oz. ožji odbor sekcije, ki bi se spoprijel s takojšnjimi težavami, ki ni mogoče takoj sklicati celoten sekcijni odbor. Praksa se je že izkazala za pozitivno in predlog je bil kasneje sprejet. Na vrsto so prišla tudi vprašanja upravljanja z ozemljem: ravnanje s smetmi, z merjasci in divjadjo; govor je bil o javnih delih, ob obnovi vaškega trga do širitve pokopališča, okrepitev javne razsvetljave ter ukinitve Gorske skupnosti. Drufovka je pri tem podčrtal, da se "Števerjanska sekcija SSK v celoti čuti, da je dobro predstavljena in odločno podpira deželne svetovne in pokrajinske svetovalca Igorja Gabrovca in pokrajinsko odbornico Maro Černic, deželno ter pokrajinsko svetnika

stranke. Smo v Števerjanu, kjer je brez dvoma sekcija od nekaj zelo dobro organizirana, in zavedamo se, da moramo usmerjati tudi mi politiko naše stranke, vsaj pomagati pri usmerjanju le-te. Vendar, vam, ki se s politiko z veliko začetnico ukvarjate bolj intenzivno in aktivno od nas, poleg tega je vaš pogled usmerjen na pokrajinsko in deželno raven, izrekam samo eno opazko, in sicer to, da včasih morate biti tesnejše lepilo med različnimi upravami in osebki v našem prostoru". Sekcijski tajnik Drufovka je poročilo končal s spominom na polpreteklo zgodovino: v italijanskem uradnem listu Gazzetta ufficiale je bil 31. januarja 1951 objavljen zakon št. 17 z dne 3. januarja 1951, ki v prvi točki pravi, da se obnavlja občina Števerjan. To pomeni, da bo prihodnje leto 60. obletnica občinske samostojnosti. 22. februarja 1951 so se narodno in demokratično usmerjeni domačini zbrali v hiši pri Fabriževih v klanu in ustanovili Kmečko-delavsko zvezo za Števerjan, ki se je leta 1975 preimenovala v sekcijo Slovenske skupnosti. Prihodnje leto bo tudi 60-letnica ustanovitve Kmečko-delavske zveze in obeležitev tega bo prvi izziv za novi odbor. Občnega zbora so se udeležili tudi predstavniki deželne in pokrajinskega vodstva SSK. Pozdrave so izrekli deželni tajnik Damijan Terpin, ki je pozdravil tudi v imenu deželne svetnika

Igorja Gabrovca, pokrajinski tajnik SSK Julijan Čavdek, pokrajinski predsednik Silvan Primožič, pokrajinska odbornica Mara Černic ter tajnik skupine Prihodno-mladinske sekcije SSK Jurij Klanjšček. Ob tem so dolgoletnemu članu Dominiku Humarju podelili priznanje, ki si ga je zaslužil zaradi pomembnega doprinosa pri vodenju števerjanske sekcije in pri izvajanju podžupanske službe v prejšnjih mandatih. Občni zbor se je končal z volitvami novega odbora števerjanske sekcije, ki bo svojega tajnika in predsednika izvolil na prvi seji. / JČ

V sredo, 4. novembra, je na goriškem sedežu SKGZ potekal sestanek, ki so se ga udeležili ravnateljice Sonja Klanjšček, Elizabeta Kovic in Mihaela Pirih, predstavnica Sindikata slovenske šole Nataša Paulin ter pokrajinska predsednica krovnih organizacij Walter Bandelj (SSO) in Livio Semolič (SKGZ), ki je dal pobudo. Skupno so analizirali stanje slovenskih šol na Goriškem in razpravljali o tem, kako bi lahko v glavnem dobro ponudbo še izboljšali.

Obvestila

Društvo ARS in Zgodovinsko društvo za Severno Primorsko prirejata v Galeriji ARS v četrtek, 11. novembra, ob 18. uri predstavitev knjige Grajske stavbe v zahodni Sloveniji - III. Območje Nove Gorice in Gorice. O knjigi bosta spregovorila avtor dr. Igor Sapač in zgodovinar mag. Jernej Vidmar.

PD Rupa-Peč vabi izletnike, ki so letos avgusta obiskali Škotsko, na ogled fotografij. Srečanje bo v četrtek, 11. novembra, ob 19. uri v društvenih prostorih v Rupi. **PD Štandrež** organizira v soboto, 13. novembra, martinovanje v župnijski dvorani v Štandrežu.

Po slovenskih pravilničnih poteh - ŠC Melanie Klein v sodelovanju z Odborom staršev Gorica in Mladinskim domom prireja brezplačna srečanja za otroke od 5. do 8. leta. Pravilničarka Martina Šolc bo otrokom pripovedovala pravljice iz slovenske in svetovne knjižne zakladnice, sodelavke ŠC Melanie Klein pa bodo po pravljici poskrbele za jezikovne in ustvarjalne delavnice. Naslednja brezplačna delavnica bo v soboto, 13. novembra, od 9.45 do 11.45 v prostorih Mladinskega doma v ul. Don Bosco 60. Info in prijave na: solcmartina@gmail.com, tel. 334 1243766.

V cerkvi sv. Ivana v Gorici bo v nedeljo, 24. novembra, ob 10. uri, zahvalna sv. maša.

ŠZ Olympia sporoča, da bo 19. novembra ob 19. uri v Slovenskem športnem centru Mirko Špacapan v Gorici predstavitev odbojarskih mladinskih ter članskih ekip.

Skupnost družin Sončnica prireja v jesenskem času šiviljsko delavnico za gospe pod vodstvom izkušene šivilje Marije Ferfolgia Ferletič. Zanimivost v naši okolici - Iz krščanskega sveta - Kratke zgodbe - Obvestila.

Torek, 16. novembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 17. novembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Dragoceno oljčno olje - Izbor melodij.

čiščenje, likanje v dopoldanskih urah. Kličite zvečer na tel. 00386 31378426.

Sožalje

Ob izgubi dragega očeta Danijela izraža svoji odbornici Irenki Ferlat in ostalim sorodnikom občuteno in iskreno sožalje odbor Mladinskega doma

Cestitke

Zahvaljujemo se Bogu, da se je po njegovi milosti v družini Devetak rodilo dete Karol. Družnici Ciglič in Čavdek

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 12.11.2010 do 17.11.2010)
Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob četrkih in nedeljah, od 21.30 do 22.30. Spored:

Petek, 12. novembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 13. novembra (vodi Ezio Gognach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 15. novembra (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna, zabavna in zborovska glasba - Zanimivosti v naši okolici - Iz krščanskega sveta - Kratke zgodbe - Obvestila.

Torek, 16. novembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 17. novembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Dragoceno oljčno olje - Izbor melodij.

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA

CECILIJANKA 2010 52. REVIVA GORIŠKIH PEVSKIH ZBOROV

sodelujejo tudi zbori iz Tržaške, Videmske, Koroške in Slovenije

posvečena je glasbeniku EMILU KOMELU ob 50-letnici smrti

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž
sobota, 20. novembra 2010, ob 20.30
nedelja, 21. novembra 2010, ob 17. uri

Revija poteka pod pokroviteljstvom goriške občine in pokrajinske uprave in ob podpori Javnega sklada za kulturne dejavnosti Republike Slovenije in Fundacije Cassa di Risparmio iz Gorice

Zbornik in zgoščenka z glasbenim opusom Stanka Jericija Dragocen zaklad končno dosegljiv vsem

O krog sedemsto del, ki jih je goriški duhovnik, glasbenik in pedagog g. Stanko Jericijo napisal med letoma 1976 in 2005, so dragocen glasbeni zaklad, na katerega je lahko ponosna vsa Goriška. Na pobudo Združenja cerkvenih pevskih zborov - Gorica so ves dosegljivi opus zbrali, popisali, digitalizirali in zapisali na zgoščenko, tako da je zdaj na razpolago vsem, ki cenijo njegovo delo, še zlasti pa glasbenikom in zborovskim sestavam.

Projekt, pri katerem so sodelovali še Zveza cerkvenih pevskih zborov - Trst, Kulturni center Lojze Bratuž, Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel in Slovenska prosveta, so skupno z zgoščenko in zbornikom, ki vsebuje izbor skladb, predstavili v Kulturnem centru Lojze Bratuž v petek, 5. novembra. Poleg nadškofa Dina De Antonija in Silvestra Gaberščka z Ministrstva za kulturo RS je bilo navzočih več predstavnikov našega kulturnega življenja. Zaradi odsotnosti na prazničnem slavlju so se opravičili in hkrati čestitali pobudnikom goriška prefektinja dr. Maria Augusta Marrosu, predsednik goriškega pokrajinskega sveta Genaro Falanga, ministrica za kulturo RS Majda Širca, podpredsednik Državnega zbora dr. France Cukjati, poslanec v državnem zboru RS Mirko Brulc, novi župan Mestne občine Nova Gorica Matej Arčon, evropska poslanka dr. Romana Jordan Cizelj in načelnik Upravne enote Tolmin g. Zdravko Likar.

G. Jericijo (1928-2007) je zapustil izjemno obsežen in raznolik opus. Skladal ni samo v slovenščini, temveč tudi v italijanščini, latinščini, furlanščini in nemščini, torej v vseh jezikih tu živčih narodov. Zavedal se je, da sta medsebojno razumevanje in mirno sožitje predpogoj skupnega napredka. Petje je sredstvo, s katerim lahko pripadniki ene kulture spoznavajo kulturo drugih. V duhu tega dognanja sta večer povezovala Jasmin Kovic in Simon Peter Leban v štirih jezikih, ki so zgodovinsko prisotni na Goriškem. Glavno vlogo pa je imela Jericijeva glasba: smotno izbrane zborovske skladbe so zapeli Otroški zbor Emil Komel pod vodstvom Damijane Čevdek Jug in ob klavirski spremljavi Carla Corazze, Mladinski zbor nižje srednje šole Ivan Trinko pod vodstvom Stefana Ioba (veliko let in zelo uspešno ga je v preteklosti vodil g. Jericijo sam) in Mešana pevski zbor Lojze Bratuž pod taktirko Bogdana Kralja (slika na 1. strani), ki ga je skladatelj vodil več kot 30 let; štiri samospelve je zapela s-

morskem. Zelo bogato je njegovo glasbeno in sploh kulturno delo. Za izdajo zbornika se je zahvalila urednikoma prof. Ivanu Florjancu z Akademije za glasbo Univerze v Ljubljani in dr. Davidu Bandlju s Fakultete za humanistiko Univerze v Novi Gorici, "odličnima poznavalcema Jericijevega dela", ki sta gradivo zbrala, izbrala, proučila in pripravila za objavo. Bandelj je povedal, da se mu je Jericijo vedno zdel vreden posebne pozornosti, in vendar te pozornosti med življenjem ni imel, "pravzaprav je ni niti

vseh žanrov, od simfoničnih skladb, oratorijev, maš, instrumentalnih in komornih skladb vse do zborovske literature v omenjenih različnih jezikih ter celo angleščini. Opus je priča trdega dela in iskrenega umetniškega iskanja, vezanega na tradicijo in odprtega v sodoben izraz. Njegov celotni opus v digitalni obliki in nekaj tehtnejših stvaritev v knjižni obliki predstavljajo prvi korak k spoznavanju in razširjanju dela tega zanimivega skladatelja, ki je - kot Emil Komel - iskal povezave med različnimi

Otroški zbor Emil Komel (foto DPD)

Mladinski zbor nižje srednje šole Ivan Trinko

N. Klanjšček in A. Schettino

pranistka Alessandra Schettino, ki jo je na klavir spremljala Neva Klanjšček. "Profesorja Jericija smo vsi zelo spoštovali in nam v vseh teh letih, odkar ga ni več, zelo

občuteno povedala predsednica ZCPZ Gorica prof. Lojzka Bratuž. Odločilno je zaznamoval kulturno življenje v Pri-

iskal". Rodil se je v Avčah, študiral v Gorici, nato v Vidmu, opravljal duhovniško službo v Romansu in Škocjanu ob Soči ter nato pristal v Gorici, kjer je preživel večino svojega življenja. Glasbo je začel študirati pri Fileju šele v 60. letih, v tržaškem konservatoriju je l. 1968 sklenil študij klavirja, v beneškem pa deset let kasneje študij zborovske kompozicije in dirigiranja. Uspešno je vodil več goriških zborov, večino svojega časa pa je posvečal skladanju. Velik del njegovih skladb "je ostal tako rekoč v predalu". Ko je Bandelj brskal v glasbenikovem arhivu in še kje druge notni material, sta ga presunila število in kakovost najdenih del

dušenimi in jezikovnimi prvimi našega mesta. Upati je, da bo glasba Stanka Jericija našla svoje pomembno mesto v koncertnih sporedih z večjim številom praižvedb. Njegovo delo si to zasluži. Florjanc je osvetlil vsebino dveh medijev. V zgoščenci je nad tri tisoč strani, v njej so zbrani rokopisi; v zborniku je objavljenih 48 skladb. Cilj projekta je bil edinole ta, da bi bila Jericijeva dela dosegljiva vsem, ki jih želijo izvajati. Florjanc je povedal, da je spoznal Jericija kot človeka, ki je bil za svojo skromnostjo zelo iskrič, radoveden, miren. Zelo rad je poslušal; to je za skladatelja ena najlepših potez: da zna najprej prisluhni, potem

V vednost in opomin!

"Zaprašen spomin"

Kadar koli sem se znašel v kakšnem arhivu, sem se počutil kot miš v mišnici. Ta občutek me je navdajal tudi v juliju, ko me je znanec pobaral: "Si še vedno radoveden, kot si bil?" "To ni najlepša čednost, je pa vsekakor moja hiba! Kaj hočeš, tako je!" sem mu odgovoril. "Prav, pojdi z menoj in boš nekaj zanimivega videl!" Obstal sem, ko sem zagledal originalni Hitlerjev podpis s pripisom. Nisem oboževalec diktatorjev, a me je streslo in ker je bila napisana vsebina zanimiva, vam jo predstavim:

Brez kopije strogo rezervirano samo za Führerja

14. avgust 1943.

1. poročilo zasedanja Predlog VI, (Po Bauerju). Po sprejemu nekaterih sprememb, v potrditev Führerju. Po končni zmagi se ukinejo takoj in brezpogojno vse vrste verstev (veroižpovedi) ter se za novega Mesijo proglasi ADOLF HITLER. Ne samo v velikem nemškem kraljestvu, temveč tudi v osvobojenih, zasedenih, anektiranih deželah, protektoratih, vladavinah itd. Začasno so od tega izključeni zaradi politične presoje mohamedanci, budisti in šintoisti. Führer je nekako središče med odrešenikom in osvoboditeljem, vsekar kor božji poslanec, ki mu pripa-

dajo božje časti. Cerkve, kapele, templji, ki pripadajo skupaj z drugimi prostori čiščenja najrazličnejšim veram, se morajo spremeniti v svetišča Adolfa Hitlerja. Enako se morajo Teološke fakultete, univerze spremeniti k novemu verovanju. Posebno skrb naj posvečajo izobrazbi misijonarjev ter potujočim pridigarjem, ne samo v Veliki Nemčiji, temveč naj ustvarijo verske skupnosti za oznanjevanje, da bi se širili centri te organizacije še drugje po svetu. (S tem bo manj težav zaradi prenehanja monogamije, saj se v novi nauk vnese zapoved prilagajanja.) Za zgled lahko služi podoba viteza Grala Lohengrima, ki je postal v keltsko-germanski fantaziji in uživa tradicionalni sloves. (Podobno kot je saga že dolgo simbolična v Viljemu Tellu v Švici.) S pomočjo primerne propagande naj bi zakrili bolj kot doslej izvo-

re Führerja, prav tako kot bi njegov odhod nekoč bil brez sledov objet v popolno temo. (Kot da se je vrnil v Gralov grad.) (Sledi lastnorčni pripis Adolfa Hitlerja z njegovim podpisom!) Nekateri boste rekli, da pogrevam staro šaro. Drugi bodo modrovali, koga to zanima, tretji mogoče pripomnili, le kaj to piše... Vsakdo si bo lahko mislil svoje in po svoje. Je pa na tem zaprašenem lističu, ki je ležal na dnu nekega predala kar nekaj časa, le neka resnica. Ko človek uvidi, da bo zmagovalec, se ga polasti kult božanstva! - Ta kult božanstva pa ni bil prisoten samo pri zgodovinskih diktatorjih, ampak delček tega se skriva v napuhu vseh tistih, ki tako ali drugače stojijo ali zavzemajo prve vrste, pa ne glede kje, kdaj in kako! - Na koncu pa pride pri marsikom to, kar je prišlo s slavnim Hitlerjem, ne glede v kakšni obliki...

Ambrož Kodolja

Čestitke Sveta slovenskih organizacij

Spoštovana predsednica ZCPZ prof. Lojzka Bratuž!

V imenu Sveta slovenskih organizacij za Goriško Vam čestitam za tako lep in uspešen večer, posvečen Stanku Jericiju. Zadovoljni smo bili s prireditvijo, ne samo zato, ker nam je jasno orisala osebnost človeka, ki je skrbel za slovensko bogoslužje in se z vsem srcem predajal glasbi, pač pa tudi zato, ker je bila organizacija večera odlična in tekoča. Mislim, da je takih večerov bolj malo in bojim se, da jih tudi v prihodnje ne bo veliko. S skupnimi močmi lahko marsikaj uresničimo, seveda pa je od nas odvisno, kaj si želimo in ali zmoremo to željo udejanjiti. S to prireditvijo ste dosegli svoj cilj in poplačan je bil Vaš in Albertov trud. Z veseljem tako naprej!

Lep pozdrav

Presednik sveta slovenskih organizacij za Gorico
Walter Bandelj

Razpis za Nagrado Nadja Maganja

V spomin na gospo Nadjo Maganjo Jevnikar (Trst, 9. septembra 1951 - Repentabor, 8. februarja 2006) in v želji, da bi vzpodbudili smisel za vrednote, ki so odlikovale njeno življenje, so Skupnost Sv. Egidija Furlanije Julijske krajine, Društvo slovenskih izobražencev, Slovenska zamejska skavtska organizacija in Nadjina družina ustanovili Nagrado Nadja Maganja, ki jo podeljuje poseben odbor. Prva Nagrada Nadja Maganja je bila podeljena 22. februarja 2010 dr. Metki Klevišarjevi.

Odbor bo v skladu s pravilnikom nagrado spet podelil februarja 2011. Zato vabimo vse, ki bi radi posredovali predlog za nagrado, da svoje predloge javijo na elektronski naslov premionagradanm@libero. it ali pišejo na Skupnost Sv. Egidija (via Rismondo n. 6) do 5. decembra 2010.

PRAVILNIK NAGRADE NADJA MAGANJA

1. člen:

Odbor podeli vsako leto denarno nagrado. Njeno višino določa iz leta v leto glede na zbrana sredstva in glede na stroške, ki so povezani s podelitvijo nagrade.

2. člen:

Nagrada se podeli ženski ali skupini žensk, katerih življenje odlikujejo izkušnja vere ter ena ali več vrednot, ki so odlikovale življenje in delo Nadje Maganje - predvsem vera, molitev, ljubezen za raziskovanje in področjih zgodovine, znanosti, družbenih ved in kulture, nadalje pisanje kot sredstvo za posredovanje osebne izkušnje in zavzetosti, služba bližnjemu, ljubezen za ekumenski in medverski dialog, pedagoška izkušnja, solidarnost z revnimi in potrebnimi, varstvo človekovih pravic.

3. člen:

Predloge za nagrado lahko kdorkoli (zasebnik, društvo, javna ustanova) posreduje članu Odbora ali pa neposredno na sedež Odbora.

4. člen:

Odbor pregleda prejete predloge za Nagrado in z dvotretjinsko večino izbere možno nagrajenko ali nagrajenke. Svoj sklep najprej sporoči možni nagrajenki ali nagrajenkam. Po pristanku na sprejetje nagrade Odbor podeli nagrado, ki se praviloma izroča vsako leto v mesecu februarju, ko se spominjamo smrti Nadje Maganje in obhajamo Dan slovenske kulture. Proti sklepu Odbora v zvezi s podelitvijo nagrade ni možna pritožba.

5. člen:

Podelitev nagrade poteka na javni slovesnosti, o kateri se javnost obvesti preko sredstev javnega obveščanja.

Kratki

Tržaška pokrajina / Minister Žekš gost pri predsednici Bassi Poropat

Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš se je v ponedeljek, 8. oktobra, mudil v Trstu, kjer je v spremstvu konzulke Generalnega konzulata v Trstu Bojana Cipot bil gost predsednice Tržaške pokrajine Marie Terese Bassa Poropat, podpredsednika Walterja Godine in predsednika pokrajinskega sveta Borisa Pangerca ter zgoniškega župana Mirka Sardoča. Vsebinski pogovor je zadevala odprtje formalnega postopka, ki bo slovenskemu umetniku Bogdanu Gromu omogočilo donacijo nekaterih njegovih del tržaški pokrajini in slovenski vladi. Minister Žekš in predsednica Bassa Poropat sta dogovor označila za pomembnem mejnik v obojestranskih odnosih, ki so še toliko bolj pomembni, ker temeljijo na kulturnem dialogu. Predsednica in minister sta obenem poudarila globoko umetniško razsežnost slovenskega slikarja, ki sicer že več desetletij živi in deluje v ZDA.

Nova knjiga in upodobitev p. Corteseja

Pri založbi Edizioni Messaggero Padova je oktobra izšla priložna knjižica s preprostim naslovom Padre Placido Cortese in podnaslovom La sua vita, dono del silenzio (Pater Placido Cortese). Njegovo življenje kot dar molka. Napisala jo je mlajša časnikarka Cristina Sartori iz Padove, ki vodi tiskovni urad založbe in revije Messaggero di sant'Antonio ter radijsko oddajo Incontri del Messaggero di sant'Antonio.

Sartorijevo je prevzel lik "mučenca zaradi ljubezni" minorita p. Placida Corteseja (1907-44), za katerega je v teku beatifikacijski postopek. Knjižica na 136 straneh je namenjena predvsem mladim, izšla pa je v zbirki I Testimoni (Pričevalci). Po uvodih, ki sta jih napisala provincial padovanske province minoritov p. Gianni Cappelletto in avtorica, je snov razdeljena na tri dele.

V prvem avtorica v 16 poglavjih predstavlja življenje in delo p. Corteseja. Ob upoštevanju že objavljenih del, zlasti biografije p. Apollonia Tottolija, je intervjuvala že znane, a tudi nove pričevalce in v nekoliko literarno predelani obliki predstavila njihove spomine in občutke. Tako imata svoji poglavji tudi kardiologinja Majda Mazovec iz Ljubljane in ekonomist Ivo Gregorc iz Zeneve, ki pripovedujeta o patrovi pomoči slovenskim internirancem in drugim potrebnim, a tudi o njegovih zadnjih dneh v bunkerju gestapa v Trstu.

Drugi del kratko navaja vire za poglobitev obravnavane snovi. V tretjem sta slovarček zgodovinskih in cerkvenih pojmov, ki so mladim manj domači, in Cortesejev življenjepis v kratkih točkah. Dodanih je osem strani dokumentarnih fotografij.

Avtorico in njeno delo bomo lahko spoznali tudi v Trstu. Na obletnico domnevne smrti p. Placida Corteseja, v ponedeljek, 15. novembra, bo namreč v cerkvi sv. Frančiška v ul. Giulia ob 18.30 najprej maša, sledilo bo odkritje slike p. Corteseja v Kolbejevi kapelici. Nato bo na vrsti nekaj nagovorov, vključno z nastopom Cristine Sartori. / j

Predstava 'Beseda da besedo' tudi v Štivanu

Koroški duhovnik, g. Janko Krištof, od otroških let nastopa kot gledališki igralec, to ljubezen zelo uspešno goji tudi danes, ko je župnik v Bilčovsu na Koroškem. Že v minulih letih je samostojno uprizarjal velika- ne, kot sta npr. Pri- mož Trubar in sv. Pavel, letos pa je za temo svojega ustvarjanja izbral bl. Antona Martina Slomška. S to predstavo je že v minulih mesecih uspešno nastopal na Koroškem in v Sloveniji, sedaj pa prihaja tudi med nas. V nedeljo, 7. t. m., smo tako v župnijski cerkvi v Štivanu lahko prisluhnili temu zanimivemu gledališkemu dogodku v organizaciji župnije sv. Janeza Krstnika iz Štivanja, Devina in Medje vasi ter MoPz Fantje izpod Grmade. Gre za predstavitev Slomškovi- h besedil in nagovorov, ki jih je Krištof strnil pod skupnim naslovom "Beseda da besedo", ki je posvečena letošnjemu letu duhovništva. Sama predstava je vsebinsko razdeljena na tri sklope. Pomen Slomškovega svetniškega delovanja uvede govor, ki ga je imel dr. Franc Sušnik v Mariboru ob 135-letnici rojstva velikega Slomška. V tistem zgodovinskem času je Sušnikov govor, ki ga Krištof z učinkovito govorniško nadarjenostjo predstavi, se izriše Slomšek ne le kot zaslužna osebnost na ravni slovenske prosvete, kulture in zaščite narodnih interesov, ampak predvsem kot človek, ki je hotel polno živeti vrednote, v katere je verjel tudi na duhovnem področju. Drugi sklop je Krištof posvetil znameniti Slomškovi pridigi, ki jo je imel na binkoštni ponedeljek leta 1838 v Možberku nad Celovcem, kjer je služboval znani jezikoslovec Urban Jarnik. Gre za pridigo o moralni dolžnosti staršev, da svojim otrokom posredujejo slovenski materni jezik. Zadnji sklop pa je v Krištofovi interpretaciji predstavil Slomška škofa, ki vodi duhovne vaje za svoje duhovnike. Misli, ki jih je Slomšek v teh nagovorih izražal, pa so gotovo koristne tudi za vsakega laika. Med posameznimi deli in na koncu je vokalna skupina Mozaik z Brnce, ki deluje pod umetniškim vodstvom Dorice Kacianka, izvajala znane Slomškove pesmi, kot so Veselja dom, Hvali svet Odrašenika, V nebesih sem doma, Večernica in En hriboček bom kupil, ki jih je skoraj vse priredil Janez Močnik. Med odlomki iz Slomškovi- h duhovnih vaj pa je organist Andrej Feinig izvajal kratke, moderne zasnovane preludije k cerkvenim pesmim češkega skladatelja Petra Ebna.

Janku Krištofu in režiserju Alexandru Tolmaierju je treba priznati, da sta znala z uprizoritvijo teh zgodovinskih besedil posredno poudariti velikega Slomškovega duha in istočasno tudi sodobnost teh izpovedi; v času, ko se v družbi podirajo "temelji reda", je lahko tak gledališki način posredovanja določenih sporočil zelo smotrno in učinkovito.

Te misli je v uvodnem nagovoru nastopajočim in udeležencem večera podčrtal devinski župnik g. Giorgio Giannini. Predstavo Beseda da besedo bo Janko Krištof s svojo skupino ponovil v nedeljo, 14. t. m., v cerkvi v Sovodnjah.

G. Janko Krištof

OPČINE Večer v spomin na Marka Bitežnika

Življenje je lepo!

V soboto, 6. novembra, so v Bambičevi galeriji na Opčinah odprli spominsko razstavo likovnih del Marka Bitežnika Življenje je lepo, še prej pa smo v cerkvi sv. Jerneja Apostola prisluhnili čudovitemu koncertu oziroma uverturi v razstavo. Openski župnik Franc Pohajač je prisotne nagovoril s toplimi besedami o Marku, ki je glasbeno izobrazilo dopolnjeval z vzporednim odkrivanjem likovne ustvarjalnosti, nato pa prepuštil besedo glasbenikom. Vasilij Meljnikov, Igor Mitrovič in Alexandra Verbitskaja so z ubranim igranjem violine, violončela in harfe počastili spomin na nedavno umrlega glasbenika in umetnika. Uglasi trio je števil-

nemu občinstvu v prenatrpani openski cerkvi zaigral Tartinija, Bacha, Gliera, Händla - Halvor-

ku. Po koncertu se je občinstvo premaknilo v bližnjo Bambičeva galerijo, kjer je prisotne pozdravila Stanka Čuk. V uvodni misli se je spomnila Marka, kako ji je pokazal svoje stvaritve in sta se dogovorila za samostojno razstavo, ki pa sta jo pozneje preložila in je zato žal ni dočakal. Glasbeni utri-

umetnik uporabljal, in sicer akvareli, olja, pasteli in tempere. Marko je ljubil lepoto narave, kar je razvidno iz svetlobnih prehodov, v katerih je iskal izraznost barve in nanjo projiciral notranje razpoloženje. Za zdaj je razstavljen samo izbor slik. Jasna Merku' je namreč poudarila, da je bil Marko tako vsestransko na-

nek je v prepolni galeriji podal Moški pevski zbor sv. Jerneja, umetnika pa je predstavila mag. Jasna Merku'. Marka je orisala kot glasbenika, pri katerem se glasba in likovni svet pomenljivo dopolnjujeta. Ustvarjal je po opazovanju, prevladujejo pa krajinski izseki, upodobitve dreves, kompozicije z rožami in morje. Bil je vsestransko nadarjen, prese- nečata pa oblikovna dovršenost in vsebina njegovih stvaritev. Na razstavi so predstavljene različne tehnike, ki jih je

darjen, da je ob glasbenem ustvarjanju (na Glasbenem konservatoriju Giuseppe Tartini je diplomiral iz violine, na Akademiji za glasbo v Ljubljani pa iz viole) tudi risal akte ter portrete velikega formata. Jože Bitežnik se je v imenu pokojnikove družine zahvalil vsem, ki so počastili spomin na pred dvema mesecema umrlega Marka s koncertom in z njegovo prvo samostojno razstavo ter tako združili obe področji, na katerih je sam deloval.

Metka Šinigoj

FINŽGARJEV DOM Koroški kulturni dnevi na Primorskem

Gulaš, prava moška jed

Ko je občinstvo stopilo v dvorano Finžgarjevega doma na Opčinah v četrtek, 28. oktobra, da bi v sklopu Koroških kulturnih dnevov na Primorskem prisostvovalo gledališki enodejanski Gulya's (Gulaš), je takoj opazilo, da bo potek predstave stekel po dokaj neobičajnih kanonih. V dvorani so bili namreč sedeži razvrščeni ob mizah, ki so prostor preoblikovale v pravo gostinsko okolje: v prednjem delu pa je stal kuhinjski pult z velikim loncem na električnem štedilniku..., v katerem je diplomirani igralec Alexander Tolmaier ob začetku predstave začel kuhati "pravo moško jed - gulaš". Tolmaier pri oblikovanju predstave ni bil sam: ob sebi je imel celo vrsto pomočnikov - gledalcev, sicer moškega spola, ki so mu s plavalškimi očali (da bi se jim oči ne solzile) pomagali z rezanjem čebule, temeljno sestavino

vsakega gulaša. Tolmaier je tačas že nanizal vrsto tragikomičnih zgodb, ki so stopnjevale sproščenost gledalcev, kljub temu da jih je avtorica besedila in režiserka monodrame, Alenka Hain, črpala

z nabrušenim nožem vekomaj odtujila moškost. Še slabše se je pisalo nekemu drugemu, ki ga je žena najprej zavarovala za 20 tisoč funtov, nato pa mu v kolač za- pekla tarantelo; ker kolača ni ho-

vbrizgati zrak. Toda vse te bolj ali manj eksotične metode so spodletele... in nazadnje je obupana žena svojega soproga treščila po glavi z nekajkilogramsko utežjo, kar se je končno obneslo...

Hudi časi se torej pišejo moškimi, ki imajo v kuhanju edino možno možnost preživetja. "Kuhanje je življenjska naložba", ki moškega pomirja in ga končno osamosvoji nevarne ženske prisotnosti. Ob nepričakovanem sklepu predstave pa se je moral vsak pripadnik moškega spola v dvorani poglobiti vase in se vprašati, ali ni edini način preživetja ravno v iskrenem dialogu in hrabrem negovanju svoje zakonske zveze. Najbrž so se moški teh misli kaj kmalu otresli, ko so po pred-

Foto IG

iz črne kronike dnevnega časopisa. Kuhar se je tako v vrtoglavem monologu poglobil v usodo moškega, kateremu je žena zaradi zakonskih problemov (beri varanja)

tel jesti, ker se mu je zdel odvraten, ga je skušala zastrupiti, usmrtiti z električnim tokom, ga poveljati z avtom, mu zavdati z anfetaminami v pivu, mu spečemu v žile

stavi 'poglobili' žlico v pošteno porcijo pravega gulaša, ki ga je skuhal prav posebni kuhar, nekdanji predsednik Kulturne zveze na Koroškem Janko Zerzer.

ZBOROVSKO PETJE Luteranska cerkev

Nastopil je APZ Tone Tomsič

Nesmrtni Bach sodobne Nystedstove refleksije o motetu *Komm, süßer Tod* je z dialogom med barokom in današnjim časom odprl 24. izvedbo mednarodnega festivala sodobne glasbe Trieste Prima. Prireditev skupine Chromas je stalnica, ki z vztrajnostjo kljubuje zmanjšanju finančnih sredstev, saj bo s prijateljskim sodelovanjem nekaterih priznanih interpretov lahko ponudila šest koncertov z zanimivimi programi, referenčnimi glasbeniki in skupinami sodobne scene. Po izrednem uvodu v Ljubljani na festivalu Unicum je bil prvi koncert v luteranski cerkvi v Trstu zborovski večer

z APZ Tone Tomsič iz Ljubljane. Dirigent Sebastjan Vrhovnik, ki je letos pričel drugo sezono kot vodja priznanega zborovskega sestava, je izbral dopadljiv program samih zborovskih "hitov", ki so preseglji meje sodobnega izražanja, saj je koncert obsegal tudi čisto, stilno prepričljivo izvedbo Gallusovega moteta in Brucknerjev romantični biser *Os Justi*. Iskanje ubranega zvoka v ravnovesju kontrolirane sporočilnosti je vodilo slovenskega zbora, ki je navdušil publiko s prijetnim, lepo izvedenim večerom brez emocijskih vrhunecov. Homogenost zvoka je prišla do izraza v nabožnih skladbah Schnittkeja in Jenne-

felta, v efektnem legatissimu Barberjevega *Agnus Dei* (ki je zaslovel zaradi pogoste uporabe v filmskih glasbenih kulisah), v primerjavi med ekstatično sporočilnostjo skladbe *Salve Regina* v Poulencovi uglasbitvi in v Močnikovem raziskovanju zvočnega in ritmičnega potenciala besede. Kombinacija molitve, govornje in pete besede ter šepeta je ustvarila sugestivne vtise v Mantyjärvijski *Ave Mariji*. Posvetni del programa je ovrednotil delo slovenskih avtorjev mlajše generacije, najprej z onomatopejskimi *Vodometi* Tadeja Vulc, nato z glasbeno in gestualno igro *Izštevanka* Nane Forte.

Večer sta sklenili še dve prireditvi ljudskih pesmi.

Umetniški vodja festivala Adriano Martinolli je v pozdravu slovenskim gostom pohvalil vrhunsko tradicijo zbora, ki se je razvil pod vodstvom odličnih dirigentov, obenem je izrazil zadovoljstvo, da bo društvo lahko izpeljalo festivalski načrt in si bo tudi letos prizadeval za približanje sodobnega človeka umetnosti 21. stoletja. Glasba Rojaca, Kumarja, Perezeta-Ledesca in drugih primorskih avtorjev z ansambлом MD7 iz Ljubljane je zavzela na drugem koncertu niza, med najbolj pričakovanimi dogodki pa bosta nastop skupine Antidogma z enodejanko *Henze-ja* o kubanski revoluciji, na sporedu 19. novembra, in koncert priznane dunajske skupine Klangforum (29. novembra).

PAL

OPČINE Društvo Finžgarjev dom, Slovenska duhovska zveza in DSI

Prvi slovenski blaženi mučenec Lojze Grozde

Društvo Finžgarjev dom, Slovenska duhovska zveza in Društvo slovenskih izobražencev so v četrtek, 4. oktobra, imeli v gosteh Milanko Dragar, avtorico knjige *Zvest križanemu*, ki nam osvetljuje življenje prvega slovenskega blaženega mučenca Lojzeta Grozdeteta. V uvodnih pozdravih so Lučka Susič, škofov vikar Tone Bedenčič in Sergij Pahor poudarili izjemen pomen avtoričinega večletnega dela in truda. Milanka Dragar piše prozo in poezijo v slovenskem in srbskem jeziku. V knjigi *Zvest križanemu* je na petsto dvajsetih straneh obsegajoči biografiji zbrala zajetno dokumentacijo, zbirko fotografij, pričevanja Grozdetovih sorodnikov, soščolcev in znancev ter arhivske dokumente, ki celostno dopolnjujejo življenjepis drugega Slovenca, uradno razglašenega za blaženega. Z dokumenti in pričevanji želi dokazati, da je bil Grozde usmrčen brez dokazov o krivdi. Avtorica se je z raziskovanjem toliko približala slovenskemu mučencu, da pozna njegovo življenje in pesniško ustvarjanje do

potankosti. Iz njenega pripovedovanja je bilo čutiti globoko spoštovanje do mladega sloven-

revščini so poslali Lojzeta v ljudsko šolo na Studenec, kjer se je izkazal kot najboljši učenec. Od-

Sergij Pahor in Milanka Dragar

skega fanta, ki je doživel tragično usodo in daroval življenje za svojo domovino. Grozde se je rodil 27. maja leta 1923 v Gorenjih Vodalah. Njegova družina je bila materialno šibka, a duhovno zelo bogata. Starši so bili zelo pobožni in delavni. Kljub veliki

likovali so ga natančnost, skrbnost in občutek velikega prijateljstva do soščolcev. Teta Ivanka je skrbela zanj, ko so mu dobrotniki omogočili nadaljevanje

Lojze Grozde

šolanja na ljubljanski klasični gimnaziji. Spet se je izkazal kot odličnjak. Razvil se je v duhovno dozorelo osebo kljub hudim časom druge svetovne vojne. Bil je član dijaške Katoliške akcije, ki je vzgajala Bogu predane fante, in sodeloval v zavodski skupini Marijine kongregacije. Med svojimi vrstniki se je odlikoval kot marljiv dijak, predvsem pa je bil daleč naokoli poznan zaradi svojega doslednega in vzornega krščanskega življenja, katerega sta odlikovali trdna vera in stanovitna molitev. Ko se je med počitnicami hotel vrniti domov, ga je prišla partizanska straža. Ker je s sabo imel izkaznico Marijine kongregacije in Kempčanov molitvenik Hoja za Kristusom, so mu hitro sodili, ga hudo mučili in ga prvega januarja 1943 usmrtili.

Ob koncu predstavitev knjige so poslušalci postavili avtorici številna vprašanja, kar dokazuje veliko zanimanje za iskanje skrite oziroma zamolčane resnice o nasilni smrti slovenskega fanta, ki ga je papež 27. marca letos potrdil za mučenika. **MŠ**

dosežen višji rezultat na deželni ravni, da bodo končno "štedenske krušar" ce s svojim trdim delom, da bodo prelepe škedenjske noše, da bodo okruški železarniške veličine dobili uradni papir, na katerem bo pisalo museo di interesse regionale. "To tudi zato, ker je dediščina del nas, "ki smo jo od prejšnjih generacij prevzeli v čuvanje z obvezo, da to predamo tudi naprej, seveda obogateno z

Katalog etnografskega muzeja za mlajše generacije

Pred časom so vodnik po škedenjskem etnografskem muzeju, ki je izšel v sklopu založniškega načrta Slovenskega etnografskega muzeja, že predstavili v Narodnem domu. V petek, 29. oktobra, so publikacijo predstavili tudi domačemu občinstvu, ki se je množično zbralo v Domu Jakoba Ukmarja. Poslopje stoji le nekaj metrov stran od stare škedenjske hiše, v kateri je zbrano dragoceno etnografsko gradivo, ki je postalo predmet strokovne obravnave Polone Sketelj, Barbare Sosič, Jasne Simoneta, Raffaele Sgubina, Damijane Seliškar in Urše Lovca. "Prisluhnile so glasovom domačinov, ki so jim po spominu pripovedovali o 'starih časih', prisluhnile so besedam nemih predmetov, ki znajo spregovoriti tistemu, ki jih zna in hoče poslušati", je povedala Martina Repinc in v isti sapi

poudarila neprecenljivo vlogo, ki jo je škedenjski kaplan msgr. Dušan Jakomin imel ne le pri izidu kataloga muzejske zbirke, temveč tudi pri ohranjanju raznolike kulturne dediščine. "Dušan je raziskovalkam predal svojo željo po ohranit-

vi tukajšnje identitete - tako ožje lokalne s svojo specifikom, kot tudi naravnih predmetov, njihovo inventarizacijo, pripravo računalniške podatkovne zbirke in natis inventarnih listov. "Pa vendar ta 'naš' muzej še vedno ni uradno priznan muzej", je grenko dodala Repinc. Spet bo potrebnih veliko besed in prigorvarjanja, da bo

Foto IG

Martina Repinc (foto IG)

ranja predmetov, njihovo inventarizacijo, pripravo računalniške podatkovne zbirke in natis inventarnih listov. "Pa vendar ta 'naš' muzej še vedno ni uradno priznan muzej", je grenko dodala Repinc. Spet bo potrebnih veliko besed in prigorvarjanja, da bo

izkušnjami sodobnega časa". Škedenjski večer se je začel z nastopom učencev krajevnih OŠ, ki so občinstvu ob glasbeni spremljavi Maurizia Marchesicha prikazali, kako se je nekoč v Šč'rdne živelo. **IG**

zborovsko petje in dosega rezultate, ki so v ponos vse skupnosti. Tu gre zahvala odličnim pevovodjem in neutrudnemu društvenemu odboru, ki občinstvo zalaga s kvalitetnimi nastopi in gostovanji, ki jih številna publika pravilno nagraduje.

Sledil je nastop dekliškega zbora Krasje, ki združuje mlada dekleta z Vzhodnega Krasa, tudi onkraj meje. Vodi ga Matjaž Šček, ki ga ni treba posebej predstavljati, saj je dosegel nič koliko priznanj z različnimi zbori. Naj spomnim, da je v zgodnjih osemdesetih letih, ko so nabrežinski pevc/ke preživljali veliko krizo, še kot mlad fant prevzel vodstvo moškega in ženskega zbora in s svojim vodenjem in navdušenjem je z dekliškim zborom dosegel zavidljive uspehe celo v Sloveniji. Njegovo bi-

vanje v naši sredi je zapustilo neizbrisni hvaležen spomin! Zbor se je predstavil s tremi klasičnimi skladbami sakralne vsebine, in sicer Gallusovo *Pueri Herbreorum*, *Fauerjevi Kyrie in Ave verum ter Messorijevo Puer natus*. Sledila je *Kumarjeva skladba Tice*, ki spominja na prerakanje istrskih branjev na tržnici in je med publiko požela veliko vselega odobravanja, zbor nas je nato presenetil z Vulcovo originalno priredbo *Jaz bi rad cigajnar bil* in za konec pa je zapel še Puciharjev *Zimzelen venček za mlade po srcu*, ki je veselo končal ta res lepi večer. Oba zbora se pripravljata na nove obveznosti letošnje sezone in zato jima želimo, da po uspešni poti nadaljujeta sebi v zadoščenje in nam vsem v ponos. **n. k.**

Obvestila

Slovesnost za primorske padalce. V Škrbini pri Komnu bo v četrtek, 11. novembra, žalna slovesnost za padle in pobite primorske padalce. Ob 10. uri bo v cerkvi sv. Antona maša za dušne. Ob 11. uri pa bo pred Fakinovo domačijo, od koder je bil doma po vojni izginul padalec Miloš Adamič, spominska slovesnost. To bo že 13. komemoracija v Škrbini. Prireja jo Vaška skupnost Škrbina in Občina Komen.

Po slovenskih pravljicnih poteh - ŠC Melanie Klein prireja brezplačna srečanja za otroke od 5. do 8. leta. Pravljičarka Martina Šolc bo otrokom pripovedovala pravljice iz slovenske in svetovne knjižne zakladnice, sodelavke ŠC Melanie Klein pa bodo po pravljici poskrbele za jezikovne in ustvarjalne delavnice. Srečanja bosta 13. in 27. novembra od 15.00 do 16.30 v društvenih prostorih, v ul. Cicerone 8. www.melanieklein.org, info@melanieklein.org, tel. 328 4559414.

Slovensko kulturno društvo Barkovlje, ul. Bonafata 6, s pokroviteljstvom Zveze slovenskih kulturnih društev in Slovenske prosvete vabi v nedeljo, 21. novembra 2010, ob 17. uri, na koncert Ženske vokalne skupine "Cappella Civica" iz Trsta. Vodi Marco Sofianopulo, na klavir spremlja

Corrado Gulini.

Slovenski visokošolski sklad Sergij Tončič zbira vloge za štipendije in podpore za akademsko leto 2010/2011 do 26.11.2010. Razpisni pogoji so na spletni strani www.skladtoncic.org.

Združjenje staršev srednje šole Sv. Ciril in Metod organizira silvestrsko družinsko zimovanje Snežinka od 31. decembra 2010 do 2. januarja 2011 v počitniškem domu Vila v Kranjski Gori. Cena za polni penzion znaša približno 70 evrov za otroke, 100 evrov za odrasle. Vabljenje so družine iz vseh šol. Dodatne informacije in prijave zbira do 8.12.2010 na 040 567751 ali 3202717508 Tanja, ali na e-mail: zscirilmetod@gmail.com

Tečaj poslovne slovenščine: Ad formandum prireja v Trstu tečaj slovenščine na ravni C2. Tečaj traja 48 ur. Šolnina znaša 48,00 evrov. Povzete vsebine: uporaba slovenskega jezika v različnih kontekstih; pisanje najrazličnejših sporočil v slovenskem jeziku (npr. članki, brošure, tiskovna sporočila); slovenska slovnica in pravopis; vpliv drugih jezikov na slovenščino (prevzete besede in besedne zveze, "pidgin" jezik); socialne zvrsti jezika (kdaj in kako uporabljamo knjižni jezik, kdaj pogovorni jezik oz. narečje); e-komunikacija. Lokacija: ul. Giannastica 72 (Trst). Informacije: ts@adformandum.eu ali tel. 040 566 360.

ŽUPNIJA SV. KRIŽ in ZCPZ

vabita na

VEČER PETJA, GLASBE IN PISANE BESEDE

Pevski in glasbeni del bodo oblikovali sopranistka Dana Furlani in basist Aldo Žerjal ter gojenci Glasbene matice šole Marij Kogoj, Ivana Milič - flavta, Jan Zobec - fagot in Matjaž Zobec - orgle.

Pisatelj Igor Gherdol bo predstavil knjigi Lunin mrk in Janez Pavel II. in Trst.

sobota, 13. novembra, ob 18. uri župnijska cerkev v Sv. Križu

KULTURNI DOM Liceja Slomšek in Oberdan

Tako blizu, tako daleč

Pobuda za projekt Antologija tržaških avtorjev 20. stoletja z naslovom Tako blizu, tako daleč - Così vicini, così lontani (založba Antony) je dala tržaška pokrajina ob vstopu Republike Slovenije v schengensko območje leta 2007. Izvedba načrta, ki ga je javna ustanova poverila dijakom slovenskega družboslovnega liceja Antona Martina Slomška in italijanskega znanstvenega liceja Guglielmo Oberdan, izhaja iz ugotovitve in prepričanja, da medsebojno spoznavanje in sodelovanje odpirata nove možnosti za skupno rast in vsestransko obogatitev mladih obeh narodnosti, ki živijo na tem področju. Kulturno dediščino vsakega naroda je namreč mogoče oplemenititi le s spoznavanjem njenih kulturnih vsebin in njene zgodovine. Temelj načrta je tako slonel na literarnem izročilu dveh tržaških duš, ki sta živeli druga ob drugi po vzporednih tirnicah, ki sta se žal križali le nekajkrat proti koncu 20. stoletja: med snovanjem projekta so tako dijaki poglobljeno spoznali kulturno raznolikost Trsta, obenem pa so tudi odkrili, da ima literarno ustvarjanje pri ohranjanju lastne identitete velik pomen. S samostojno izbiro pesmi in proznih odlomkov so obenem dijaki imeli možnost, da izrazijo vsebine, ki so jim bližje. Publikacijo so predstavili v petek, 29. oktobra, v nabito polni veliki dvorani Kulturnega doma. Množico dijakov obeh šol je uvodoma pozdravilo petje Dekliškega zbora liceja Slomšek pod vodstvom prof. Nade Sancin in klavirski spremljavi Petre Grassi. Pred mikrofonom so se nato zvrstili

pokrajinska odbornica za kulturo Adele Pino, ki je poudarila, da je tak načrt še toliko bolj pomemben, ker je nastal ravno v Trstu. Smoter tega dejanja, "v katerega je tržaška pokrajina ob vstopu Republike Slovenije v schengensko območje leta 2007. Izvedba načrta, ki ga je javna ustanova poverila dijakom slovenskega družboslovnega liceja Antona Martina Slomška in italijanskega znanstvenega liceja Guglielmo Oberdan, izhaja iz ugotovitve in prepričanja, da medsebojno spoznavanje in sodelovanje odpirata nove možnosti za skupno rast in vsestransko obogatitev mladih obeh narodnosti, ki živijo na tem področju. Kulturno dediščino vsakega naroda je namreč mogoče oplemenititi le s spoznavanjem njenih kulturnih vsebin in njene zgodovine. Temelj načrta je tako slonel na literarnem izročilu dveh tržaških duš, ki sta živeli druga ob drugi po vzporednih tirnicah, ki sta se žal križali le nekajkrat proti koncu 20. stoletja: med snovanjem projekta so tako dijaki poglobljeno spoznali kulturno raznolikost Trsta, obenem pa so tudi odkrili, da ima literarno ustvarjanje pri ohranjanju lastne identitete velik pomen. S samostojno izbiro pesmi in proznih odlomkov so obenem dijaki imeli možnost, da izrazijo vsebine, ki so jim bližje. Publikacijo so predstavili v petek, 29. oktobra, v nabito polni veliki dvorani Kulturnega doma. Množico dijakov obeh šol je uvodoma pozdravilo petje Dekliškega zbora liceja Slomšek pod vodstvom prof. Nade Sancin in klavirski spremljavi Petre Grassi. Pred mikrofonom so se nato zvrstili

IG

NABREŽINA KD Igo Gruden

Pevski večer Petje v jeseni

Nabrežinsko kulturno društvo Igo Gruden je prejšnjo soboto še enkrat pripravilo odlični pevski program. Polna dvorana je s pozornostjo, ob spoštljivi tišini, prisluhnila nastopu domačega dekliškega zbora Krasje in čezmejnega dekliškega zbora Krasje. Najprej so nastopile domačinke, ki jih vodi Mirko Ferlan, večkrat nagraden mlad pevovodja, ki se je že uveljavil na obeh straneh meje, saj vodi več zborov in žanje uspeh za uspehom. Zapele so dve klasični skladbi glasbenika De

Victoria *Due Seraphin*, Schubertov *Psalm 33* in estonsko Tormisovo *Ringmangulaul*. Sledile so Lauridsenova *Diri on* na Rilkejevo besedilo, Simonitijev *Čriček na vrtu* domačinke Dore Gruden ter končno Čopijevo rezijansko *Da lipa ma! Ke bej na je?* Mladi pevovodja, ki vodi zbor od leta 2006, se je predstavil s zahtevnim programom, ki so ga dekleta odlično izpeljale, publika pa je vsako skladbo posebej nagradila z bučnim ploskanjem. Vsi smo lahko ponosni, da nabrežinsko društvo uspešno nadaljuje

Slovenistični oddelek Univerze v Vidmu

Uspešen literarni večer

V sredo, 27. 10. 2010, je Videm obiskala pisateljica in družbena aktivistka Suzana Tratnik. Najprej se je udeležila predavanja prof. Roberta Dapita o slovenski književnosti, na katerem se je študentom predstavila in povedala nekaj o sebi, lastnem ustvarjanju, sodobni slovenski književnosti in slovenski družbi ter odnosu do različnih vrst manjšin, ki bivajo v Sloveniji. Po predavanju so pisateljico popeljali po prostorih videmske fakultete, ji pokazali predavalnice, kabinete in knjižnico ter prostor v knjižnici, kjer imajo zbrano slovensko literaturo, slovarje in revije.

Luciano Lister, Suzana Tratnik in prof. Roberto Dapit

Nato pa so se zbrali v knjigarni in založbi Odos, ki je v Vidmu posebna zaradi tega, ker je njen lastnik Slovenec Marco Vertovec. Tam je na razpolago veliko slovenskih knjig ter knjig o Sloveniji v italijanskem jeziku. Lastnik Vertovec je rade volje priskočil na pomoč in ponudil prostor za literarni večer. Literarno srečanje je vodil profesor Roberto Dapit, v italijansko pa je tolmačil študent slovenščine Luciano Lister. To je bila enkratna priložnost za povezovanje in sodelovanje študentov slovenščine iz vseh letnikov. Prevajali so odlomke ter jih na večeru tudi javno prebirali. Večer so

vedli študentje z branjem odlomka iz romana Ime mi je Damjan v slovenščini in v italijansko. Nato je sledil pogovor o glavnem junaku Damjanu. Študentje so prebrali še en odlomek iz romana v obeh jezikih. Pogovor se je nadaljeval in razvil se je veliko zanimivih ter predvsem aktualnih tem o pravicah

skala, profesorju Robertu Dapitu za odlično vodenje, Lucianu Listru za uspešno tolmačenje, knjigarni Odos za prostor ter založbi Beletina za denarno podporo, Centru za slovenščino kot drugi/tuji jezik za organizacijsko podporo, vsem študentom in gostom, še posebno lektoriciama Poloni Libešar in Karin Marc Bratina, za

manjšin v Sloveniji. Na koncu je sledilo še branje odlomka s prevodom iz zbirke kratkih zgodb Česa nisem nikoli razumela na vlak. Načetih je bilo veliko literarnih in socioloških vprašanj. Številno občinstvo je imelo priložnost spoznati Slovenijo še z drugih strani. Večer je bil pester in čas je hitro tekkel, tako da se je srečanje po dveh urah in pol končalo s pogovorom z občinstvom.

Izvedba večera je bila izjemno uspešna, udeležilo se ga je številno občinstvo. Za izvedbo gre zahvala Suzani Tratnik, ki nas je obli-

sodelovanje in udeležbo, s katero so pripomogli, da je večer uspel. Projekt Svetovni dnevi slovenske literature, zaradi katerega smo povabili pisateljico in prevajali njena dela, je enkratna priložnost za študente slovenščine, da lahko imajo pristen stik s slovensko literaturo, da se povežejo med sabo in obogatijo svoje znanje jezika in tudi da spoznajo študente z drugih univerz. Letošnji povečan vpis na študij slovenščine v Vidmu potrjuje, da se slovenistična smer v Vidmu razvija.

Urška Kerin, lektorica slovenščine v Vidmu

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Polno in popolno

Pred dnevi sem prejela elektronsko pošto z naslovom "polno in popolno življenje". Poslala mi jo je prijateljica, ki se je še do pred kratkim počutila osamljeno in odtujeno v svetu dvojic in dvojic plus ena, dva ali več. Otrok namreč. Ko si pogreznjen v najglobljo žalost, ne moreš seveda uvideti nič, predvsem samega sebe ne, ker je ogledalo, v katerega zreš, povsem prekrito z vsem, kar ti iznakaži jasen pogled. Takrat ostanejo tudi katerekoli prijateljske besede zgolj na ravni neke dobronamernosti, ker jim ne uspe pronicati globlje. Obstaja seveda čas za žalost, čas, ko nisi in ne moreš biti dojemljiv za zunanje impulze, pride pa čas, ko se oseba odpre in prične leviti.

Radovedna sem, ja, z radovednostjo spremljam to levljenje, ker sem tudi sama, tako kot vsi, šla skozi vse to. Pa vendar je človek dojemljiv za življenje drugih edinole, ko mu uspe gledati na svoje z drugačnega zornega kota. Presenečena sem. "Polno in popolno življenje" je naslov pisma, ki bi si ga (še) ne pričakovala. Zato deluje še toliko bolj čisto, polno. Piše mi, kako je naenkrat poskusila na svoje življenje gledati iz drugačne perspektive. "In videla sem samo sebe v tem prostoru, med ljudmi, ki me imajo radi. Nimam partnerja in ne družine, ne želim pa tega čutiti kot hibo. Ok, še vedno mi ne uspe gledati na življenje kot na imenitno priložnost, ki mi bo

namenila dogodke, osebe in izkušnje ob pravem trenutku, dobro se zavedam, da bi ves ta zalogaj želela zdaj in takoj. Danes pa sem v določenem trenutku uvidela, da živim polno. Zdrava sem, ljubim svoj poklic, poštenost, ki mi je lastna, polno živim v vseh odtenkih svojega čustvovanja, ravno polnost je prava beseda. Ja, polno živim in za vse to sem hvaležna. Bogu ali komurkoli usmerja našo pot. Mislim, da res ni od muh spoznati, da je naše življenje res polno, če nam ga samo uspe gledati iz drugačne perspektive in ne iz večnega poudarjanja tega, kar manjka".

Tako banalno spoznanje in vendar ravno tisto, kar je za marsikoga od nas najtežje. Spoznati, da si poln življenja in da je življenje polno tebe ravno v tem trenutku. Tak, kakršni si zdaj, z vsami manki, vsami neizpoljenimi načrti, vsem, kar ti

še vedno otežuje preprost odgovor "Dobro mi gre. Ja, zelo dobro". In k vragu vse to, kar v mislih dodajamo temu odgovoru, prazne prostore, najemnine, polne kolone vozil in hitro praznjenje denarnic, pomanjkanje trenutkov zase v polni hiši ali prazne otroške sobe, nestimulativno delovno okolje ali večni nahod. Danes je čas, da spoznamo, da je v resnici res samo na nas, da gledamo življenje iz drugačne perspektive. Tudi, ker je drugačna perspektiva nujna predpostavka, da v življenju karkoli spremenimo.

MÜNCHEN Predavanje pisca Benjaminja Crema

"Brez poštene delitve vseh virov zemlja nima prihodnosti!"

Konec oktobra sem se na povabilo Duhovnega društva Share Slovenia kot novinar udeležil predavanja britanskega pisca in predavatelja Benjaminja Crema v Münchnu. Na vabilu je pisalo, da Benjamin Creme, za katerega sem takrat prvič slišal, prek svojih predavanj, knjig in revije Share International, ki ima naročnike v več kot 70 državah sveta, že tri desetletja seznanja skeptično javnost z dogodkom zgodovinskih razsežnosti - z začetkom javnega delovanja skupine izjemno naprednih, z našega vidika popolnih posameznikov, mojstrov modrosti in njihovega vodje, Maitreja, v vlogi svetovnega učitelja. "Namen teh nekaj vrstic je prijazno povabilo k sodelovanju, ki vas v ničemer ne zavezuje, je pa morda velika priložnost, ker svet danes nujno potrebuje ljudi dobre volje...", je še pisalo v vabilu. In ker se imam za človeka dobre volje, ker sem radoveden, ne nazadnje pa tudi zato, ker so mi ponujali brezplačen prevoz do Münchna, kjer se nisem bil, in prenočišče v enem tamkajšnjih hostlov, sem se odločil prijazno povabilo sprejeti. Na pot sem se odpravil z zdravim mero skepse do vsega nevidnega, neotipljivega in nedokazljivega, a vseeno odprto, pripravljen poslušati in iz vsega skupaj izluščiti kaj koristnega. Že to, da so me sploh našli in povabili, sem razumel kot dober razlog za udeležbo, pa čeprav mi je bilo, še preden smo se odpravili, jasno, da bom o vsem skupaj zelo težko kaj napisal, saj časopisov, v katerih trenutno objavljam, take teme absolutno ne zanimajo. Predavanja v münchenškem Holliday Innu, ki je trajalo celih pet ur, se je udeležilo preko petsto ljudi, večinoma Nemcev, a tudi iz Slovenije nas je prišlo slabih štiri. Že takoj, ko je več kot 80 let star Benjamin Creme vstopil v dvorano, je bilo očitno, da ga ima velika večina zbranih za neke vrste guruja, kar me je malo odbilo, a sem vseeno ohranil zbranost in se prepustil predavanju, med katerim je Creme govoril o tem, da se učitelji kot

Maitreja v zgodovini pojavljali v križah ob prehodu dob. Omenil je Kristusa, Mohameda, Krišno in Budo. Zdajšnja kriza ob prehodu v obdobje vodnarja naj bi bila še posebej zapletena, kar naj bi se kazalo z brezizhodnostjo gospodarske, politične in socialne krize, in nevarna, saj bi po Cremovi razlagi vsaka manjša vojna danes lahko prerasla v vojno velikih razsežnosti, v kateri bi skoraj zagotovo prišlo do uporabe jedrskega orožja, kar bi pome-

vero ne dajo veliko... Po peturnem predavanju sem bil pošteno izmučen in zabasan z obilico novih informacij, tako da me je v hostlu samo še poleglo v posteljo. Naslednjega dne je bila po dopoldanski novinarski konferenci na vrsti še t. i. transmissijska meditacija, ki pa se je nisem udeležil, ker sem kljub predavanju o vsem skupaj še vseeno premalo vedel, pa tudi sicer ne meditiram. Tistih nekaj ur sem raje izkoristil za sprehod po središču

Benjamin Creme

Münchena, kjer sem bil izkoraka v korak bolj prepričan, da Maitreja, če vse skupaj ni le dobro zasnovana izmišljena zgodba, še lep čas ne bo stopil pred ljudi, saj je z vseh koncev vame butalo nepotrebno izobilje, iz katerega je sem pa tja štrlela kakšna nesrečna zgodba. Med vsemi tistimi bmw-ji, mercedesi in audiji, ki so se bahavo vlekli po cestah, med vsemi prodajalnami z najrazličnejšimi izdelki, ki so vse prej kot nujni za preživetje... sem ujel tudi marsikaj odpadniškega, takega, kar bi bolj spadalo v nerazviti tretji svet. Najstniške brezdomce, berace, Vegetarizem delavcem podobno iztrošene gastarbajterje turškega ipd. porekla, premražene ulične glasbenike. Enemu od njih, ki je, ravno ko sem šel mimo, iz klarineta izvajal melodijo meni ljube pesmi My Way, sem - resda tudi pod vtisom predavanja - v kartonasto škatlo spustil kovanec za dva evra. Še vedno zvest svoji skepsi sem ob tem pomislil, koliko od tistih duhovljenih ljudi, ki so prejšnji večer pet ur poslušali, kako je treba deliti, kako imamo vsega preveč... in so se ravno takrat v prijetno topli in razkošno opremljeni dvorani Holliday Inna šli transmissijsko meditacijo, bi šlo mimo, ne da bi neugledno oblečenega glasbenika z razbrzdanim obrazom, ki je pričal o težavnih, nezavidljivi življenjski poti, sploh opazili, kaj šele, da bi mu podarili nekaj deset centov. Bojim se, da ne ravno veliko, a srčno upam, da se motim in da nimam pojma, kako je s to stvarjo.

Nace Novak

Severni in severovzhodni predel mesta (40)

GORICA, NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS

Mariza Perat

Leta 1882 se je Frančišek B. Sedej vrnil v Gorico in bil nekaj časa kaplan na Travniku, katehet na dekliški Soli pri uršulinkah ter prefekt in knjižničar v Osrednjem semenišču. Tu je nasledil učnega profesorja Štefana Kociančiča in predaval svetopisemske vede in semitske jezike. Gospod dekan Alojzij Novak, v tistem času bogoslovec, pripoveduje: "Najbolj zanimive so pa bile ure, ko nam je razlagal evangelij in apostolska pisma. Tu vam je pela grščina vodivni napev in mi mladi ljudje smo kar strmeli nad temeljitim znanjem msgr. Sedeja" (Koledar Goriške Mohorjeve družbe 1928).

Poučeval je tudi koralno petje v Malem semenišču in skoro vsako nedeljo vodil zbor na Kostanjevici pri slovesni sveti maši (Našem nadpastirju za srebrni jubilej, Gorica 1931). Petje in cerkvena glasba sta mu namreč vedno bila zelo pri srcu, saj je tudi sam igral klavir, harmonij in orgle. Za podvige

šole. Leta 1905 je umrl goriški knezonadškof Andrej Jordan. Cesar Franc Jožef I. je januarja 1906 dr. Sedeja predlagal za novega goriškega knezonadškofa. Dne 21. februarja istega leta je Sv. sedež predlog potrdil in dr. Frančiška Sedeja imenoval za goriškega nadškofa, kneza in iliriskega metropolita. Dne 25. marca je bil novi nadškof v goriški stolnici slovensko ustoličen. Ob tej priložnosti mu je Simon Gregorčič poklonil pesem, ki jo je uglasbil Ivan Kokošar.

Nadškof Sedej si je potrebe svoje škofije zelo vzelo k srcu. Ta v tistih časih ni bila ravno majhna, saj je segala do Predela. Škof Sedej je bil v polnem pomenu pravi pastir zaupanih mu vernikov. Zaradi njegove učenosti in vsestranske izobrazbe, pa tudi zaradi njegove dobrote in ljubeznivosti so ga cenili in ljubili vsi: Slovenci in Italijani, Furlani in Nemci. Vsem je bil pastir v polnem pomenu besede.

Ta njegova skrb do izročnih mu vernikov je zlasti prihajala do izraza v pastirskih pismih, v katerih svoje vernike opominja, naj branijo svojo vero in naj se ne dajo zvesti tistim, ki hočejo njihovo vero prepričanje omajati ali uničiti. Veliko pomembnost je nadškof pripisoval vzgoji mladine, saj je

Knezonadškof Frančišek B. Sedej pozdravlja Karla I., v prvi vrsti stoji stolni prošt, dr. Faidutti

od dobre ali slabe vzgoje le-te odvisna prihodnost naroda. Tudi v zvezi s tem je njegova velika skrb bila skrb za duhovniški naraščaj, saj so prav duhovniki tisti, katerim je v veliki meri zaupano vodstvo skupnosti, sredi katere delujejo. Zato je poleg Centralnega semenišča poskrbel še za Malo semenišče, v katerem naj bi se vzgajal duhovniški naraščaj. Prav iz teh vrst so izšli številni duhovniki, ki so nato delovali med ljudstvom in mu kot zvesti pastirji stali ob strani v vseh, tudi najtežjih preizkušnjah. Iz nadškofijske gimnazije v Malem semenišču pa so izšli tudi mnogi laični izobraženci, ki so v okolje, v katerem so pozneje živeli in delali, prinesli tudi svoje globoko krščansko prepričanje.

/ dalje

Aktualno vprašanje v Sloveniji

Kam vodi politika, ki jo izvaja sedanja vlada?

Tisto, kar najbolj zaskrblja, pa tudi jezi velik del javnega mnenja, je politika, ki jo izvaja sedanja vlada t. i. leve politične koalicije. Ustvarja in omogoča poglobljanje socialnih napetosti in jih tudi ne priznava, stanje pa se slabša, tako da nekateri znani posamezniki izjavljajo, da je Slovenija na dobri poti, da postane mafajska država. To je na javni TV dejal Pavle Čelik, nekdanji predstojnik slovenske policije, scenaristka in režiserka Maja Weiss pa je o kritičnih razmerah in brezpravju v Sloveniji posnela pretresljiv dokumentarni film z naslovom Kam je izginil delavski razred?, ki ga je javna TV že predvajala.

Poleg socialne negotovosti in celo brez perspektivnosti, ki ju je povzročila finančno-gospodarska kriza, pa Slovence, ki so se bojevali ali si drugače prizadevali za oblikovanje slovenske samostojnosti in lastne države, vznemirjajo očitne poteze vlade in koalicije, ki težijo k obujanju nekakšne "tretje Jugoslavije". Premier Borut Pahor rad obiskuje predsednico hrvaške vlade Jadranko Kosor, s katero razpravljata o tem, da bi sosednja država s svojimi letali varovala slovenski zračni prostor, da bi Slovenija in Hrvaška vzpostavljali skupno diplomatsko mrežo v tujini, da bi enotno nastopali na mednarodnih sejmih, kongresih ter se nasploh čim tesneje povezali. V to novo

slovensko-hrvaško tvorbo naj bi vključevali tudi Srbijo.

Znaki in primeri poskusov obujanja nekakšne nove Jugoslavije so očitni tudi na slovenskem notranjem prizorišču. Sedanja vlada se že od začetka mandata trudi ustrezno interesom t. i. izbrisanih oseb, to je tistim priseljencem iz območij nekdanje skupne države, ki niso verjeli v samostojno slovensko državo, ki niso hoteli slovenskega državljanstva, pri naših novih oblasteh pa si niso uredili statusa tujca. Za predsednika Vrhovnega sodišča sedaj kandidira sodnik, ki je nasprotoval osamosvojitvi in domnevno grozil, da bo jugoslovanska vojska kruto kaznovala uporno Slovenijo.

Slovenska občila so objavila misli nemške kanclerke Angele Merkel, ki je v govoru svojim privržencem sredi meseca oktobra opozorila, da je projekt multikulturalnosti v Nemčiji "popolnoma spodletel". Priseljencev ne bi smeli samo podpirati, ampak bi od njih morali tudi kaj zahtevati. Pri tem je priseljence pozvala, naj se naučijo nemško in prilagodijo nemški kulturi. "Tisti, ki naših vrednot ne sprejemajo, tukaj nimajo mesta", je bila odločna nemška kanclerka.

Načela in zahteve, izrečene v Nemčiji, bi veljalo sprejeti in ure-

sničevati tudi v Sloveniji, seveda ob spoštovanju pravic in dostojanstva vseh ljudi. Z novim zakonom o Radio-televiziji Slovenija naj bi uvedli posebne programe ali oddaje za pripadnike narodnih skupnosti nekdanjih republik Jugoslavije, čeprav slovenska ustava ne določa varovanja priseljenih manjšin, ampak določa le

Janez Janša

varovanje in zagotavljanje pravic pripadnikom avtohtonih italijanske in madžarske narodne skupnosti. Za priseljence z juga so sicer nedavno ustanovili slovensko podružnico beograjske TV Pink, svoje domače televizijske programe pa lahko gledajo prek satelita. Svojo glasbo pa lahko poslušajo tudi na vseh slovenskih radijskih postajah. V Sloveniji bo 12. decembra zakonodajni referendum o primerčnosti novega zakona o RTV

Slovenija. Pričakujejo, da se bodo politične stranke najbolj soočile prav z vprašanjem, ali naj na javnem radiu in televiziji po novem uvedejo tudi posebne programe ali oddaje za pripadnike narodnih skupnosti iz nekdanje skupne države.

Prednost Janeza Janše

Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici, z enotami v Ljubljani in Novem mestu, je v anketi z naslovom Razvoj in delo, državljane povprašala tudi po tem, kdo bi bil po njihovem mnenju najbolj primeren za prihodnjega predsednika slovenske vlade. Prednjači Janez Janša, za katerega se je izreklo 31% anketiranih, za ljubljanskega župana Zorana Jankovića se je opredelilo 23% sodelujočih, za sedanjega premierja Boruta Pahorja pa se je izreklo 14% anketiranih. Kar 25% sodelujočih v anketi pa ne bi podprlo nobenega od omenjenih kandidatov za prihodnjega predsednika slovenske vlade.

V študijskem centru za narodno spravo v Ljubljani so začeli zbirati podpise podpore predlogu za ustanovitev britansko-slovenske zgodovinske komisije, ki bo zbrala in ovrednotila vse dokumente in pričevanja o usodi Slovencev, ki so jih britanske oblasti po drugi svetovni vojni vrnilo s Koroškega novim oblastem v Sloveniji. Po vrnitvi so jih večino ubili. Predlog za ustanovitev omenjene komisije so sprejeli na nedavnem spravnem srečanju v Great Missedenu, v Angliji. Komisija bi pripravila skupno poročilo in ga predložila angleški in slovenski vladi.

Marijan Drobež

Sečoveljske soline

Solinarški muzej je spet odprt

Muzej solinarstva v Sečoveljskih solinah, ki so jih prizadele septembrske poplave, je ponovno odprt. Zaradi poškodovanega mostu med dvema muzejskima zbirkami je za zdaj na ogled le pol celotne zbirke. V Pomorskem muzeju Sergeja Mašere iz Pirana škoda ocenjujejo na okrog 200.000 evrov.

Kljub temu da zaradi škode, ki so jo povzročile poplave, niso računali, da bi muzej lahko odprli že v tej sezoni, jim je po besedah direktorice Pomorskega muzeja Martine Gamboz to uspelo. Obiskovalce ob tem naproša za razumevanje ob sprememljenih razmerah.

Narase vode reke Dragonje so precej prizadele prav južni del Sečoveljskih solin, kjer je muzej solinarstva. Poplave so poškodovale solinarsko hišo v neposredni bližini muzeja, lesen most čez kanal Giassi in najbolj občutljive dele nasipov ob

narskega poklica. Solna polja še niso prišla iz vode", poudarja Gambozova. Ker se solni fond obnavlja več let, je škoda po njenih besedah dolgoročna, prikaz pridelave soli pa verjetno še nekaj let ne bo mogoč.

Muzeju je prvo priskočilo na pomoč ministrstvo za kulturo, ki je za najnujnejša dela namenilo 114.000 evrov. Z denarjem so se lotili obnove dostopne poti do muzeja, ki je bila med vodno ujmo poplavljena. Do 10. novembra bodo po napovedih Gambozove obnovili tudi solinarsko hišo. Del sredstev bodo poskusili pridobiti še od okoljskega ministrstva.

Z muzejem solinarstva upravlja Pomorski muzej Sergeja Mašere iz Pirana, ki je tudi zasnoval in postavil muzejsko zbirko nekdanje solinarstva. Stavbe solinarske hiše je leta 1989 obnovil muzej v sodelovanju z medobčinskimi zavodom za varstvo kulturne dediščine

kanalu. V muzeju so bili Piran, ki je vodil tudi obnovo zaradi poplav poškodovani ometi in pulti, zbirke pa voda ni ogrozila, saj jim jo je v času poplav uspelo rešiti na varno. Največjo škodo predstavljajo poškodovana demonstrativna solna polja, ki so tudi del muzejske zbirke. "Izgubili smo vso demonstrativno sol za predstavitev delovanja soli-

vo solnega fonda. Dela na muzeju so bila končana spomladi leta 1991.

Solidarnost s prizadetimi v nedavni naravni katastrofi

Banka Koper z donacijami in posebnimi kreditnimi pogoji za prizadete v poplavah

Banka Koper, članica skupine Intesa Sanpaolo, je regijam, ki so jih pred nekaj več kot mesecem dni prizadele hude poplave, darovala 16.000 evrov ter v svoji ponudbi pripravila posebne kreditne pogoje. Ti veljajo za najbolj prizadete posameznike in družine, da bodo lahko lažje in hitreje odpravili posledice poplav. V Banki Koper solidarnost s posamezniki in družinami, ki so se znašle v nedavni stis-

ki, razumejo kot del svoje družbene odgovornosti, zato so se na nedavno naravno katastrofo odzvali z donacijo v vrednosti 16.000 evrov in s posebnimi kreditnimi pogoji za prizadete. Donacijo so prejele obalna, osrednjeslovenska in dolenska regija, kjer so bile posledice poplav najhujše, sredstva pa bodo namenjena tistim, ki so utrpeli največjo škodo. "Zavedamo se, da so nekateri prebivalci izgubili vse

svoje imetje. Zato jim z veseljem pomagamo in hkrati želimo, da jim podarjena sredstva ter posebni kreditni pogoji vsaj nekoliko pomagajo pri obnovi domov in infrastrukture", je dejal Ezio Salvai, predsednik uprave Banke Koper. Poleg donatorskih sredstev je Banka Koper namreč oblikovala posebno ponudbo z znižano obrestno mero za kredite vsem, ki so utrpeli posledice poplav. Tako želi Banka Koper

er pomagati vsem, ki odpravljajo posledice poplav in iščejo ugodna posojila. "S posebnimi kreditnimi pogoji želimo pomagati prizadetim pri hitrejši prenovi njihovih bivalnih prostorov in druge infrastrukture", je še dodal Salvai. Meni, da taka ponudba kreditov nudi večje možnosti za hitro odpravo posledic poplav. Banka Koper je donacije že izročila predstavnikom humanitarnih organizacij in institucij v posameznih regijah.

Najučinkovitejši boj proti tej bolezenski nadlogi

Začenja se cepljenje proti sezonski gripi

Vsako leto v Sloveniji zaradi gripe zbolijo več kot pet odstotkov prebivalstva. Gripa ima lahko pri starejših bolnikih in tistih s kroničnimi boleznimi srca in pljuč zelo težek potek z zapleti ali celo smrtnim izidom. Zato stroka priporoča cepljenje, saj je najučinkovitejši način preprečevanja gripe. V Sloveniji se je cepljenje začelo konec oktobra.

Cepljenje proti gripi poteka v večini območnih zavodov za zdravstveno varstvo, ambulantah zdravstvenih domov in zasebnih zdravnikov ter v nekaterih domovih za starejše občane.

Cepljenje je pomembno, ker ščiti pred boleznijo in zapleti. Čim več ljudi se odloči za cepljenje, tem težje se širi gripa,

navajajo na Inštitutu za varovanje zdravja (IVZ). S cepljenjem najbolj ogroženih skupin se zmanjša tveganje za smrt zaradi bolezni same ali njenih zapletov. Po ce-

pljenju se zaščita razvije po enem do dveh tednih.

Cepljenje proti gripi je priporočljivo za vse prebivalce, da pred boleznijo zavarujejo sebe in svoje bližnje, predvsem pa za starejše od 65 let, bolnike s kroničnimi boleznimi pljuč, srca, ledvic, diabetike, osebe z imunsko pomanjkljivostjo, bolnike z rakom, nosečnice v drugem in tretjem trimesečju ter otroke, stare od šest do 23 mesecev.

Prav tako je cepljenje priporočljivo za družinske člane starejših oseb in kroničnih bolnikov, ki virus gripe lahko занesajo v domače okolje in s tem ogrožajo svojce, družinske člane majhnih otrok, še posebej v družinah z dojenčki, mlajšimi od šestih mesecev, ki se ne morejo biti cepljeni.

Cepili naj bi se tudi zdravstveni delavci in ljudje v vseh poklicih, kjer bi povečana odsotnost z dela ohromila delovanje nujnih dejavnosti, kot so na primer policija, carina, pošta, gasilci ter osebe, ki so bile v prejšnji sezoni cepljene s pandemskim cepivom ali so prebolele pandemsko gripo. Letošnje sezonsko cepivo vključuje antigene virusov gripe A/H3N2, pandemškega A/H1N1 in influence B, ki bodo po predvidevanjih krožili v prihajajoči sezoni.

Cepivo je varno, poudarjajo na IVZ in dodajajo, da cepivo ne more povzročiti bolezni, saj ne vsebuje virusa gripe. Za odrasle osebe zadošča en odmerek cepiva. Otroci, mlajši od devetih let, praviloma potrebujejo dva odmerka

v razmiku enega meseca. Neželjeni učinki po cepljenju se pojavijo redko in običajno hitro minejo. Najpogosteje so na mestu vboda kot oteklina, bolečina ali rdečina. Zelo redko se pojavijo povišana temperatura, slabo počutje, slabost, glavobol, utrujenost.

Gripa je akutna virusna bolezen dihal, ki se zelo hitro širi. Pri nas se tako kot na celotni severni polobli pojavlja predvsem v zimskih mesecih.

Prenaša se s kužnimi kapljicami in prek površin, ki so onesnažene z izločki dihal obolelega z gripo. Kužne kapljice nastanejo ob kihanju, kašljanju in glasnem govorjenju in prepotujejo razdaljo do največ enega metra, zato je za prenos virusa potreben tesnejši stik z obolelim, običajno v zaprtem prostoru. Na površinah lahko virus gripe preživi več ur. Če se onesnaženih površin dotaknemo z rokami, lahko virus занesemo na sluznice nosu, oči in ust. Za zaščito pred gripo je pomembno pogosto in pravilno umivanje rok z milom vsaj 20 sekund. Pogosto prezačevanje prostorov ter

v času kroženja virusov gripe izogibanje zaprtim prostorom, kjer je veliko ljudi. Za zaščito drugih je pomembno pravilno higijensko kihanje in kašljanje v zgornji del rokava ali tako, da pokrijemo nos in usta s papirnati robčkom in ga nato odvržemo.

Približno tri dni po okužbi z virusom gripe se lahko pojavi mrazenje, izčrpanost, visoka temperatura, glavobol, bolečine v mišicah in kosteh, dražec občutek v žrelu, suh kašelj. Razen kašlja, ki lahko traja več tednov, znaki po navadi izginejo v dveh do sedmih dneh.

Če zbolimo, ostanemo doma, poudarjajo na IVZ. Bolnik naj počiva in pije tople napitke. Visoko vročino znižujemo z zdravili za zniževanje temperature. Ob tem na IVZ poudarjajo, da gripo povzroča virus, zato je jemanje antibiotika brez učinka.

Če se v nekaj dneh zdravstveno stanje bolnika z gripo ne izboljša, predvsem če visoka temperatura ne pade in se kašlju pridruži težko dihanje, na IVZ priporočajo posvet z izbranim zdravnikom, saj je verjetno prišlo do zapletov.

Slovensko deželno gospodarsko združenje

Na posvetovanjih Dežele

Po nedavni novi porazdelitvi v deželni vladi sta se novi dami gospodarskih resorjev Seganti in Brandi sestali z glavnimi stanovskimi organizacijami v deželnem merilu s področja turizma in trgovine. Fede-

lizem in trgovino, je bila poudarjena potreba po prilagoditvi obstoječih inštrumentov, kot so CAT ali javna agencija "Turismo FVG". Predsednik SDGZ Niko Tenze je opozoril na specifično vlogo manjšinske stanovske organizacije, na prirreditve, kot so Okusi Krasa, Vabilo na Kosilo v Nadiške doline in čezmejni projekt Turizem Alpe Adria, na plodno vlogo Združenja in Euroservisa pri razvijanju evroprojek-

Niko Tenze

rica Seganti, ki je nadomestila podpredsednika Luco Cirianija na vodstvu proizvodnih dejavnosti, je v četrtek, 4. novembra, v družbi novega centralnega direktorja Franca Milana in resorske direktorice Sabine Miotto sprejela predstavnice deželnih vodstev organizacij s področja turizma, iz vrst Confcommercio, Confesercenti in Slovenskega deželnega gospodarskega združenja (SDGZ). Priznala je, da tudi v letošnjem proračunu ne bo novih sredstev na razpolago za posebne postavke zaradi dobro znanih razlogov. Sprejela je v vednost zaskrbljenost prisotnih glede velike finančne obremenitve gospodarskih akterjev, zlasti manjših. Ob skrbi za porazdelitev sredstev zakona o inovacijah, s posebnim vpogledom v nove investicije, v

to ter povabil odbornico Segantijevo, da se približe seznaniti z dejavnostjo slovenskih operaterjev FJK.

Federica Seganti

V petek, 5. novembra, pa je nova deželna odborica za trgovino Angela Brandi s centralnim poddirektorjem Terzom Viani Unterwegerjem prisluhnila pripombam in predlogom deželnih trgovskih organizacij. Nihče se ni odzval na "vroče" vprašanje glede izrednega odprta trgovskih obratov ob nedeljah, saj sta bili spet v ospredju kriza in splošna ugotovitev zastoja prodaje v vseh dejavnostih, velikih in malih brez razlike, zaradi krepkega znižanja kupne moči potrošnikov. Vsi so se izrekli za složen nastop in skupno delo za izhod iz izrednega stanja. Dejali so, da bi bilo potrebno, da bi se pristojni deželni organi, razni jamstveni in namenski skladi čim bolj aktivirali za pomoč obstoječim podjetjem v krizi in za kreditiranje novih naložb.

Tajnik SDGZ Davorin Devetak je predstavil umeščenost organizacije in njeno sodelovanje z ostalimi organizacijami in drugimi dejavniki pri konkretnih pobudah. Pristavil je, da je potreben usklajen nastop raznih deželnih služb in odborinštev, da bi bili pozorni in da bi podprli podjetništvo, ki kljub vsemu odgovarja pozitivno na spremembe, s pogumom in novimi investicijami. Odborica Brandi je obljubila, da bi kljub proračunskim omejitvam predvideli sredstva za skupne projekte v mestnih jedrih in drugih ogroženih stvarnostih za poživitev trgovine.

Štipendije za študijsko izpopolnjevanje v Bruslju ZKB in projekt "Skupaj v Evropi"

Zadružna kraška banka je v zadnjih letih veliko vlagala v vzgojo in izobraževanje, saj se zaveda, da bo lahko uspešno nadaljevala poslovati na bančnem tržišču, če bo tudi v prihodnje delovala v prepričanju, da le strokovnost in kakovost jamčita konkurenčno prednost. Samo z razvojem in ovrednotenjem znanja lahko podjetje ali ustanova uspešno posluje, in to je tudi najzanesljivejše jamstvo za vsestransko rast okolja, v katerem to poslovanje poteka. Zadružna kraška banka, v sodelovanju z deželno Federacijo združnega kredita, nudi štipendije za izobraževalne projekte v Bruslju na sedežu univerzitetnih diplomiran-

cem s področja prava, politologije, ekonomije, agronomije ter imetnikom diplome Komunikologije - institucionalni stiki (Fakulteta za tuje jezike in književnosti - Univerza v Vidmu) in Medfakultetnega študijskega programa v evropskih študijah (Fakulteta za tuje jezike in književnosti, Ekonomska fakulteta, Pravna fakulteta - Univerza v Vidmu), z dobrim znanjem angleškega jezika in mlajšim od 28. leta. Projekt si prizadeva, da bi nudil mladim možnost delovanja v multikulturnem in večjezičnem okolju. Dobitniki štipendij bodo tako preučevali evropsko pravo in njegov razvoj, izboljšali bodo svoje znanje in imeli možnost ga praktično uporabljati, so-

delovali bodo pri izobraževalnih pobudah, ki jih naša dežela ima pri evropskih ustanovah. Ta projekt je namenjen članom, sinovom članov in strankam, ki imajo tekoči račun: traja 6 mesecev. Prošnja za štipendijo mora biti predstavljena najkasneje do 15. novembra 2010. Obrazec in pravilnik so vam na razpolago v vseh naših podružnicah in na spletni strani banke www.zkb.it. S tovrstnimi štipendijami želi banka primerno nagraditi mladino iz našega prostora za njeno prizadevanost, obenem pa jo želi spodbuditi, da se bo še nadalje izpopolnjevala in se tako primerno pripravila za vstop na tržišče dela.

Nova raziskava znanstvenikov z univerze John Hopkins University

Z beljakovino bodo uničili tudi strah in bolečino

Vsak dan nas televizija in časopisi obveščajo o vojnah, ki divjajo po svetu, o terorističnih napadih, nesrečah, potresih in poplavlach. S časom postanemo na take novice skoraj imuni, ker se nas neposredno ne tičejo. Žrtve, ki doživljajo tragedijo, pa imajo hude duševne posledice.

Posttravmatski stres (Post Traumatic Stress Disorder, PTSD) je duševna motnja; razvija se v osebah, ki so doživele travmatično izkušnjo. Psihologi so ga začeli preučevati najprej v ZDA, v času vojne v Vietnamu, ko so se vojaki vračali s fronte hudo prizadeti, nato pa se je študij razširil na osebe vseh starosti, ki so bile same žrtve nasilja ali na drug način vključene v tragični dogodek (sorodniki, prijatelji žrtve, priče dogodku...). Ta vrsta stresa se lahko razvije tudi zaradi dolgotrajne izpostavljenosti nasilju in degradaciji.

Raziskave so dokazale, da osebe s posttravmatskim stresom proizvajajo nenormalno količino molekule, ki sodeluje v reakciji organizma na strah in duševno bolečino. Reakcija organizma se sproži v amigdali, možganski žlezi, v kateri se sprožajo "alarmi" ob nevarnih situacijah. Navadno, ob trenutnih strahu, sprosti amigdala molekule, ki začasno zmanjšajo občutek bolečine, v osebah, ki doživljajo posttravmatski stres, pa se sproščanje teh molekul nadaljuje tudi, ko se travmatični dogodek konča in s tem nastanejo spremembe čustvenega stanja, spomina, sposobnosti učenja. Skupina ameriških znanstvenikov z univerze John Hopkins University je odkrila način, s katerim lahko za stalno uničimo spomin, vezan na travmatični dogodek. To bi pomenilo izreden napredek v razvoju zdravil,

opazila, kako se v miših, katerim so odstranili beljakovine iz amigdale, ni več pojavljal strah ob glasnem zvoku. Spomin, ki ustvarja povezave med travmo in določeni dražljaji iz okolja, ki lahko obudijo strah (določen vonj, zvok, okus...), se ni ustalil v njihovih možganih.

Tradicionalna terapija, ki skuša zdraviti osebe z motnjami zaradi posttravmatskega stresa, lahko omili bolečino ob spominu na travmatični dogodek, vendar, ker ne odstrani spomina samega, pusti možnost, da bo oseba z raznimi flashback-i vedno znova po-

doživljala

travmo. Raziskava dr. Haganira, ki je bila objavljena v reviji Science Express, opisuje mehanizme v molekulah in celicah, ki sodelujejo pri utrjevanju spomina, in daje možnost, da z zdravilno učinkovito posegamo v te mehanizme in tako dopolnimo tradicionalno terapijo.

Ob travmatičnem dogodku se ustali spomin na prestano hudo. Posttravmatski stres učinkuje izčrpavajoče na življenje osebe, ki je zato nagnjena k hitri jezi, čustveni zmedbi, tesnobi, zapre se vase in se skuša izogniti vsaki situaciji, ki bi ji lahko obudila boleč spomin. Z novo terapijo bi se lahko te osebe znebile čustvene povezave med travmo in odzivom na določen dražljaj in tako uspešno premostile svoj strah.

Katja Ferletič

Zadružna Kraška banka ob dnevu varčevanja Podelitev nagrad najboljšim učencem

Danes ni lahko vzgajati mlade k varčevanju, še posebno zato, ker jih vse vabi k najrazličnejšim nakupom. Zadružna kraška banka skuša zato z najrazličnejšimi akcijami usmerjati mladino k varčevanju, tako da v mladih vzbujajo pravilen odnos do denarja in premišljeno ravnanje z njim. Prav ob svetovnem dnevu varčevanja je ZKB - Zadružna kraška banka

Stancich, je v uvodnem posegu podal svoj pogled na vrednost denarja in na pomen idealov solidarnosti in združništva, ki so značilni za delovanje Zadružne kraške banke. Te vrednote bodo pomagale otrokom v kasnejših letih, ko bodo morali odločati o svojem življenju. Na slovesnosti, ki je bila v petek, 29. oktobra, v razstavnici dvorani ZKB, je bilo nagrajenih 50 učencev in dijakov. Nagrade

Mularija, ki je navdušil številno publiko z glasbenim repertoarjem. Na nagrajevanju je bila prisotna tudi predstavnica Confcooperative FVG dr. Anna Quaia, ki je predstavila projekt "La BCC incontra la scuola", h kateremu je od vsega začetka pristopila tudi naša ZKB. Zadružna kraška banka namenja posebno pozornost naši mladini in slovenskim šolam tudi z drugimi pobudami. Najtu omenimo še natečaj za podelitev štipendij, na katerem lahko sodelujejo člani in sinovi in hčerke članov banke, ki so uspešno dokončali študij na višjih srednjih šolah oz. univerzah. S podelitvijo štipendij

nagradila najboljše učence in dijake slovenskih in italijanskih didaktičnih ravnateljstev z Opčin, iz Trsta, Doline, Nabrežine in Milj v šolskem letu 2009/2010. Predsednik Zadružne kraške banke, Sergij

Stancich, želi banka nagraditi mlade perspektivne kadre naše skupnosti za vložen trud in jih sočasno spodbuditi k nadaljnemu iskanju kakovosti in znanja, kar je pogoj za prihodnjo poklicno pot.

Stancich, želi banka nagraditi mlade perspektivne kadre naše skupnosti za vložen trud in jih sočasno spodbuditi k nadaljnemu iskanju kakovosti in znanja, kar je pogoj za prihodnjo poklicno pot.

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačno tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasju. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 9. novembra, ob 14. uri.

Za hrano moramo biti vselej hvaležni!

Prepolna miza

Ob nedeljah imam najraje izlet, ki se konča v zgodovinsko zanimivem kraju, kjer je še kak bife ali bar, da sedem, se spočijem, se naužijem tišine in miru ter prisluhnem utripu kraja in se napijem njegovih vonjav. Hum v hrvaški Istri je eden izmed tistih kotičkov, katerih se nikoli ne naveličam. Z možem imava rada ozke ulice, kamnito preteklost in vonj po drveh in jeseni. Poleg tega je na robu vasi prijetna, zavetna "konoba", kjer tudi novembra lahko poseliš na soncu in srebaš kavo. Zadnjič, ko smo obiskali Hum, pa je spokojnost preteklosti zmotila glasna skupina Nemcev, ki so zasedli večjo mizo na gostilniški terasi in naročili celo kosilo. Sama nisem posvetila veliko pozornosti turistom in njihovim opravilom, drugače pa se je na njihovo prisotnost odzvala naša terierka Lučka, ki je ves čas živačno, pa čeprav čisto olikano in pri miru,

spremljala njih obed. Nenadoma je postala nemirna, začela je cviliti in vleči k sosednji mizi. Vem, da je dober opazovalec in da zaradi lastnih potreb do pikice pozna človeške navade. Zato sem tudi razumela, kaj ta nemir pomeni: pri sosednji mizi so končali kosilo, na krožnikih pa pes voha še kaj ostankov. Pogledala sem k Nemcem in osupnila. Siti in nekoliko pijani sosedje so na krožnike, še do polovice napolnjene z mesom in klobasami, začeli spravljati prtičke in metati cigaretni pepel. Pri tem so glasno klepetali in se smejali. Ko so opazili psa, ki je že stal na zadnjih nogah in prosjačil, so jo začeli vabiti k mizi in ji metali cele, nedotaknjene zrezke svinjske ribice, domače klobase in ražnjiče. Stisnilo me je pri srcu. Ko sem vide-la, da ne bodo nehali, sem jezno vstala in jim rekla, da imam tega dovolj. V tistih nekaj pičlih nemških besedah, ki jih poznam,

sem jim povedala, da je tudi za psa dovolj in da nima rada tega. Druga je jim nisem znala povedati, zaradi jezika, pa čeprav bi jim rada do podrobnosti razložila, koliko otrok bi s tistimi zrezki preživelo teden dni ali več. Vsake tri sekunde nekje na našem planetu nekdo umre zaradi lakote. Največ otrok... Prav zaradi tega ne morem gledati teh polnih krožnikov, ne morem gledati hrane, ki jo prekrivajo muhe in pepel, kruha, ki se kopiči v smetnjakih, mesa, ki ga natakariji z mize mečejo v vreče za odpadke. Dogaja se vsak dan in žal tega ne delajo le Nemci. Tudi Slovenci radi puščajo hrano na krožnikih. In ne samo odrasli, tudi otroci. Namenoma sem tu uporabila tretjo osebo množine, čeprav to ni v moji navadi. Ko pišem, uporabljam vedno prvo osebo, ker vem, da sem enaka drugim, da nisem nič boljša, nič pametnejša. Samo v tem sem drugačna in prve osebe v tem primeru nočem, ne morem uporabiti. Pri nas hrana ne ostaja na krožnikih, v smeteh je ni, pri nas doma hrano cenimo, spoštujemo jo kot nekaj, kar nam je bilo po-

darjeno in zaradi česar moramo biti srečni in hvaležni, ker nikoli ne vemo, kdaj bo tudi nam zmanjkalo polnih krožnikov in vsakovrstnih dobrot. Ker v življenju gotovosti ni. Ker se bojim, da bomo zaradi objestnosti nekaterih plačali vsi. Že z malega so me učili, da oče za vsakdanji obrok do pozne noči dela v tovarni. Učili so me, da moram biti za hrano hvaležna, da je dar, velik dar, ki žal ni dan vsem. Tudi v šoli je bilo enako. Spominjam se pokojnega profesorja Vinka Beličiča, ki je zahteval, da kruh poberemo s tal in ga poljubimo. Večina soščolcev se mu je prešerno smejala, jaz pa ne. Mene so že doma tako učili. S kruhom se nisem smela igrati, niti ga metati na tla. Dandanes otrokom tega starši ne povedo, malokateri malček ve, kako dragocena je hrana. Zadnjič sem na vrtu pobirala granatna jabolka. To je sadež, ki ga imam najraje. Prelestnost sonca in poletja v zadnjem objemu jeseni. Opojno rdeča barva slastnega soka, ki diši po Mediteranu. Kljub temu sem zbrala najlepši sadež in ga nesla prijateljicini hčerki. Vem, da ima rada granatna jabolka, jaz pa tudi rada razveselim otroke. Tokrat pa mi je bilo težko. Deklica je bila sicer sadeža vesela, ker je bila seveda sita, pa ni vedela kam z njim, pa se je kar žogala. Granatno jabolko je padlo na tla in slastni rdeči sok se je razlil po belem podu. Počisti takoj to nesnago, ji je velela mama, o granatnem jabolku pa niti besede. O

mojem granatnem jabolku, ki sem ga z ljubeznijo božala čez vse poletje, ko je za nas zorelo v soncu. Srce mi je zakrvavelo, pa sem bila vseeno tiho. Ne maram karati tujih otrok, ker se mi ne zdi prav. Starši imajo edini pravico, da vzgajajo svoje otroke, neolikano se mi je zdelo, da bi rekla karkoli. Sklenila pa sem, da bom starše ob prvi priložnosti opozorila na to. Tudi zato, ker ni edini primer in ker je že navada, da se otroci zmrdujejo nad hrano, jo mečejo v smeti, starši pa jim dajejo po-tuho. Predvsem da bi imeli mir in da bi se jim ne bilo treba ukvarjati z njimi. Pa naj pojedajoraje

sladoled in naj bodo tiho... Medtem ko na naših mizah, doma in v restavracijah, polni krožniki nemo opozarjajo na našo objestnost, večina človeštva strada. Vem, da je na tisoče otrok, ki bi z veseljem postrgalo tiste krožnike in izpraznilo naše črne vreče z odpadki. Samo zato, da bi dočkali jutrišnji dan. In to boli, boli, predvsem, ker se ob prepolnih krožnikih in obloženih mizah malokdo izmed nas sploh spomni na njihovo trpljenje. In na to, da je med hrano, ki jo mečemo med odpadke, morda ravno tisti usodni grizljaj, ki bi lahko otroku rešil življenje.

Suzi Pertot

Zamenjave trenerjev tudi v ljubiteljskem nogometu Modna muha z vprašljivim učinkom

Že spet stara zgodba. Sledijo si športne sezone in do zamenjav nogometnih trenerjev prihaja ob krajsanju dnevo kot po tekočem traku. Ne samo v poklicni A ligi, kje pa! V naši srenji, govorimo o amaterskem nogometu, je še slabše. Poglejmo kronološko, s pripisom, da je bilo doslej odigranih le devet krogov. Primorje: Makivič namesto Guliča. Vesna: Massai namesto Nikčevića. Kras: Kragelj namesto Musolina. Breg: Tommasi namesto Macorja. Skratka, po niti dveh mesecih prvenstvenih bojev so že odslovlili stratega, ki so mu zaupali poletje, v štirih od devetih naših klubov, ki se predstavljajo s članskimi ekipami. In da se število v zadnjih dneh nemara ni še povečalo, ko je šel naš

Vrsta zaporednih porazov, toda ne delamo tragedij. Komentarji v slogu: moramo se šele uigrati, vidi se, da igramo dobro, zmage so le še vprašanje časa. Le-tega pa začenja počasni zmanjkovati, po mesecu dni so zadnja mesta na lestvici že podčastna, pa čeprav bi revež mogoče res potreboval samo še nekaj tednov, da bi igračka začela delovati tako, kot je treba. Obsodba na smrt je po klavnem porazu - navadno okoli dneva mrtvih - za nogometnega trenerja naslednji odgovor predsednika društva na novinarsko vprašanje, ali boste kako ukrepali: "Ne, zamenjave trenerjev so le grda navada, taki posegi niso v stilu našega kluba, naš trener uživa popolno zaupanje". V tem trenutku lahko fant izprazni omario

ran. Navadno se ta zadnja možnost ne posreči, igralci so med tednom v športnem centru ob pivu po treningu slišali šušljanje, da so človeku štete ure, in so posledično v nedeljo psihološko še bolj obremenjeni. Tisti, ki odhajajočega niso imeli posebnih rad, pa se podzvestno najbrž niti ne posebej pretegnejo, da bi reveža skušali rešiti... Tako je v ponedeljek pripravljeno tiskovno sporočilo, v katerem se vodstvo kluba elegantno zahvaljuje odpuščenemu za vzorno sodelovanje, ponuja mu nedolžno drugo zadolžitve znotraj mladinskega pogona (ki je fant kajpak ne bo nikoli sprejel) in v isti sapi predstavi javnosti novega stratega, ki je seveda na zadnjih treh tekmah že sedel na tribuni in že pozna razmere, v katerih bo delal do konca leta ali do morebitne - redke, saj vendarle ne razpolagamo s kakimi Zampariniji -, dodatne zamenjave. The show must go on, življenje gre naprej. Ker gre za ljubiteljsko raven, odslovljeni ne bo odpotoval kot Lippi ali Mancini na enoletno križarjenje z milijonsko jadrnico, pač pa bo - po razumljivi nejevolji in razočaranju - kmalu prebrel šok, saj dobro ve, s kakšnimi tiči ima opravka v nogometnem svetu, in predvsem ga doma čakajo žena in otroci, v ponedeljek zjutraj navsezgodaj pa služba, s katero si služi kruh. Kako so zamenjave trenerjev letos učinkovale na naše enajsterice, še ne moremo oceniti, pa tudi ne bi bilo smiselno. Praviloma pa povprečne ekipe ostanejo take, saj naokrog ni raznih Mourinhov, ki pač upravičeno sedijo na klopih Lige prvakov in ne druge amaterske lige skupina H. Komur nato tako ali drugače le uspe rešiti ali celo v priložnosti, pa je prepričan, da je bil za to odločilen pravočasen oktobrski ukrep zamenjave trenerja. In lepa navada se tako iz leta v leto ohranja...

Primorje - Zarja/Gaja 6.9.2009

tednik v tisk... V lanskej sezoni, ko so svojega vodjo med sezono zamenjali tudi košarkarji Jadrana in Bora, so bile ugotovitve malce različne, ker se je pač modna muha razširila tudi na druge športe in se je nekako dalo posploševati. Letos pa se - z zdaj - z nenadnimi spremembami v tehničnem vodstvu pregovorno proslavljajo le žogobrcarji, ki so ta sistem uvedli in ga očitno tudi še naprej dosledno razvijajo. Zadeva je že dobro znana in preverjena, saj se zgodba ponavlja iz leta v leto. Julija prešerni nasmehi in objemu krmarja, ki so ga potrdili po prejšnji uspešni sezoni ali angažirali, potem ko je dosegel dobre rezultate pri sosednjem klubu in tako dokazal, da je sedaj najboljši na tržišču. Po pripravah izjave v slogu: trener je jamstvo, delamo dobro, rezultati ne bodo izostali, oziroma, novi vodja je odličnejši, vzpostavil je drugačen način dela, ki ga nogometaši odobravajo, predstavke za uspešno sezono so torej nedvomno pozitivne. Poletja je konec, začne se igrati za tri točke.

v slačilnici in poišče low cost let za prvi november ali - če je bila društvena uprava potrepeljiva - osmi december. Njegova usoda je zapisana. Mogoče ga je odbor na nočni seji medtem že odslovlil ali - še bolj mučen scenarij - mu namenil še eno priložnost. Njegova usoda torej visi na nitki prihodnje tekme, ko bo pod Damoklejevim mečem odbornikov moral doseči pozitiven rezultat, v nasprotnem primeru bo odstrel dokončno legitimni-

NAMIZNI TENIS
Ženska A1 liga: Sandomonatese - Kras 4:0
HOKEJ IN LINE
A1 liga: Asiago - Palet Kwins 8:7
TENIS
Ženska A2 liga - play-out: Casale - Gaja 4:0
NOGOMET
D liga: Concordia - Kras 3:0
Promocijska liga: Vesna - Pro Gorizia 1:0, Juventina - Martignacco preložena
1. amaterska liga: Primorac - Domio 1:1, Isanzo - Sovodnje 2:2
2. amaterska liga: Breg - Zarja/Gaja 1:1, Sant'Andrea - Primorje prekinjena

3. amaterska liga: Mladost - Chiarbola preložena
KOŠARKA
C1 liga: Jadran - Codroipa 52:64
C2 liga: Bor - Fagogna 90:57, Tolmezzo - Breg 70:57
D liga: Kontovel - Fogliano 50:55
ODBOJKA
Ženska C liga: Libertas - Sloga 3:2
Moška C liga: Sloga Tabor - Cervignano 3:0, Sloga - Volley Club 1:3, Soča - Vivil 3:1, Fincantieri - Val 3:0
Ženska D liga: Kontovel - Blu Volley 3:0, Majana - Bor 3:0
Moška D liga: CUS - Naš Proporz 3:0, Olympia - San Vito 3:1

HC

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

57

Če se kdaj časnikar sprašuje, kaj sploh počne tu, se to vedno, ko skrušen ugotavlja, da njegovi zapisi nimajo odmeva. Vsaj tak občutek ima, ko iz tedna v teden, iz meseca v mesec ter iz leta v leto vedno znova ugotavlja, da piše in piše, a imajo njegovi zapisi premalo odmeva, če ga seveda sploh imajo. Časnikarski poklic je lep poklic, če ga imaš rad, če si po naravi radoveden, če te svet in ljudje zanimajo, če poznaš jezik, če se rad zanimaš za okolje, družbo, ne nazadnje, če imaš rad ljudi. Vsaj tako menim sam, pa čeprav moram dodati, da se je naš poklic izjemno spremenil, ni več tak, kot je bil pred leti, ko sem vanj vstopil in bil vesel svojih prvih časopisnih objav, člankov, kasneje intervjujev, komentarjev, zapisov, ocen in mnenj. Saj ni nič novega, boste rekli, že stari Latinci so vedeli povedati, da se časi spreminjajo in se mi spreminjamo v njih, kar seveda velja tudi za naš poklic, za katerega zlobneži pripominjajo, da je drugi najstarejši poklic na svetu, za prvega se pa ve, da ga opravljajo dame, ki so jih nekaj slikali pod uličnimi lampijončki, danes pa jim državni pravijo escort, vsi pa vemo, da, nesrečnice, a obenem tudi Magdalene!, prodajajo ljubezen. In tretji dodajajo, da je biti časnikar lepo, ker je to bolje kot delati v tovarni ali v rudniku, kar seveda drži kot pribito. V rudniku nisem bil, za tekočim trakom sem pa delal nekaj mesecev in zato lahko iz lastne izkušnje pritrdim zlobnežem, ko pravijo, da je biti novinar bolje kot pa delati. Pa vendar bom dodal, da se je naš poklic vseeno spremenil. In to korenito, saj smo iz piscev - časnikarjev postali vse nekaj drugega: oblikujemo, fotografiramo, pišemo, soustvarjamo časnik in posredno smo mi krivi za izgubo lepit delovnih mest, ki so jih nekdo imeli tiskarji. To je bil izjemen, plemenit poklic, ki ga danes skorajda ni več, globalizacija je kruto vdrla tudi v svet tiskarstva in odnesla s seboj vse majhne stvarnosti, iz preprostega razloga, ker male tiskarne ne morejo več konkurirati velikim tiskarnam, predvsem pa ne cenam, ki jih omogoča zmanjševanje števila delovnih mest in sodobna, digitalna tehnologija. In ta digitalni svet, ta sodobni svet, ki je in ga ni, spreminja tudi naš svet, podoba časnikarja, saj mora sodobni novinar seveda najprej znati pisati, a tudi znati uporabljati vsa razporožljiva digitalna orodja, poznati splet, poznati medrežja in vse digitalne, fotografske in druge multimedijske vragolije, predvsem pa se mora nenehno prilagajati zahtevam trga in navadam ljudi, tudi tehnologiji, biti vsestransko prilagodljiv. Toda vseeno: še vedno mora imeti pred seboj najprej tistega, da bo izvedel več, in bo to z nami delil! Če je slovit Karl Kraus pred dobrim stoletjem zajedljivo, a zelo iskriro napisal, sam časnikar seveda!, naj ljudje ne sprašujejo časnikarje za mnenje, ker ga le-ti gotovo nimajo, pa vemo, da vedno ni tako, saj vidimo tudi danes, kako lahko resnicoljubni ljudje tudi danes trpijo v našem poklicu, nekateri plačajo te svoje izbire tudi z življenjem. Teh ni veliko, boste rekli, pri nas

ni pravih "peres", boste dodali, vsi se prilagodijo, bo dodal tretji, vse je kup gnoja, bo pristavil četrti, pa vemo, da ni tako. Vedno so bili, vedno so in vedno bodo ljudje, ki ne pomislijo, pomislimo najprej nase, ampak imajo, imamo pred očmi skupno dobro in temu podredijo, podredimo pisanje o temah, o katerih bi najraje nihče ne pisal, saj se zanje ve, da so kočljive. Govorim o tisti pogubni cenzuri z vrha in avtocenzuri, ki je tako prisotna v vseh naših in tujih medijih, in iz te poplave cenzuriranih in samocenzuriranih zapisov in mnenj po navadi naravnost štrlijo dobri zapisi, dobra, resnicoljubna mnenja. Pisecem teh zapisov se sčasoma reče "pero" in pisci takih člankov, mnenj, komentarjev dajejo celotnemu časniku, tedniku, dnevniku, mesečniku pečat. To je tista sol, ki daje življenju okus, to je tista sol življenja, ki naredi neki časnik dober. A za vsakim takim zapisom je odločitev, je človek, ki ob pisanju zapisa vedno daje pred samega sebe sočloveka in skupno dobro. V tem je ves trik odličnega časnikarstva, če sem seveda slog pisanja in lepoto jezika namerno zamočal, ker ju odlični zapis že itak predvideva, sicer ne bi bil odlični.

Ko me mlajši kolegi vprašajo, kaj naj jim svetujem pri vstopanju v naš lep, a tudi trdi poklic in pri pisanju (po pravici povedano: zelo malo jih je bilo in jih je takih, ki kaj sploh vprašajo!), jim preprosto povem, naj imajo pred očmi bralca, bralko: "Bralec boš lahko prebral s svojim pisanjem, a kaj kmalu bodo to ugotovili; ko ne boš več verodostojen, bo vse tvoje pisanje zaman. In še nekaj: ne podcenjuj bralca, ne piši z levo roko, ker bralec to razbere med vrsticami in te v prihodnje ne bo več bral!" Predvsem pa vsem svetujem, naj imajo radi ljudi, naj imajo radi soljudi!

Da, imeti rad ljudi!
Veliko vzamemo, a veliko damo, ljudje smo vsi in zato nikdar ne: Ljudje so taki!, ampak vedno in samo: Ljudje smo taki!
Te dni imam na nočni omarički knjigo z naslovom Štefan Kališnik - Recite mi Erna, knjiga nosi podnaslov Publicistični prispevki, izdala jo je letos Celjska Mohorjeva, uredil Andrej Arko, ki je o Kališniku prispeval ganljiv in tehten zapis.
Kdo je bil Štefan Kališnik (1929-2004)?
Gotovo izjemen novinar, časnikar, ki je tudi mene še kako formiral, saj je za revijo Naši razgledi, ki jo je pred leti uničila skupina ljubljanskih presitih objestnežev, pisal dolga leta, naredil okrog 400 zvečine nepodpisanih intervjujev, bil gotovo ob Slavku Frasu tisto "pero", na katerega sem bil že pod socializmom ponosen. Ko lahko rečeš s ponosom: "Imeli smo može"! In vidiš, da se je dalo in se da biti mož tudi v času, ko moštost in pokončnost nista bili vrline, in v času, ko se nam zdi, da je vse lahko res, a prav zato nič ni res. Da so Štefanu Kališniku znanci pravili Cankar, me ne preseneča.
A za pisanje literature ob tako utrudljivem in napornem, predvsem pa kakovostnem, garaškem delu ni imel časa. Žal.
Bil pa je Časnikar!

Stefan Kališnik

GORICA sKultura 2009

Predstavili so katalog kiparskega srečanja

V prostorih pokrajinskega muzeja na Goriškem gradu so v soboto, 6. novembra, predstavili bogat katalog o kiparskem tednu v Štandrežu v letu 2009, ki ga prireja društvo sKultura 2001. V katalogu so predstavljeni sodelujoči umetniki (devet) in njihova dela, ki so jih izdelali na 5. kiparskem srečanju v Jeremišču oktobra lani. Katalog obsega tudi opis 4. mladinskega kiparskega srečanja, na katerem so člani Akademije za likovno umetnost in oblikovanje iz Ljubljane ter Šola mozaika iz Spilimberga skupno izdelali spomenik bratoma Rusjan ob 100-letnici prvega letal-

skega poleta na Rojcah v Štandrežu. Spomenik so postavili na

letalšču na Rojcah in ga slovesno odkrili septembra 2009.

Foto DP

Občni zbor PD Štandrež

Bogato in razvejeno kulturno delovanje

Štandreški kulturni delavci so se sestali na vsakoletnem občnem zboru in ocenili delo, ki so ga opravili. Iz poročil tajnice Chiare Mucci, odgovorne za zborovsko dejavnost Sonje Bastiani, referenta za dramsko skupino Božidarja Tabaja in predsednika Marka Brajnika je razvidno, da je bilo enoletno delovanje zelo pestro in kulturno obogateno s številnimi in kakovostnimi prireditvami. Dramski odsek se lahko pohvali, da je imel v eni sezoni tri premierske uprizoritve: komedijo srbskega humorista Novaka Gugalnika, v režiji Jožeta Hrovata, mladinsko predstavo Veter in Verica v režiji Ane Facchini, ki je bila uprizorjena 18. aprila 2010, in vedro igro Interesanto, a ne gre..., s katero so se predstavili na Prazniku špagljev. Razveseljivo je, da so se tudi mladi odločili za odrsko postavitev. Te predstave, predvsem Gugalnika, so večkrat ponovili in z njimi gostovali v raznih krajih naše dežele in Slovenije. Poleg treh omenjenih premier so štandreški igralci nastopali še z drugimi igrami: Primorske zdrahe, Čudna bolezen, Stari grehi, Kdo je zadnji..., Gremo v teater in Na trimu. Komedija Gugalnika je bila deležna več

priznanj in nagrad. S to predstavo se je skupina uvrstila v sam vrh gledaliških skupin, ki so se udeležile Linhartovega srečanja iz vse Slovenije in zamejstva. Teh je bilo nad 140. Dramsko skupino, ki je odigrala Gugalnika, je sprejel tudi goriški župan Romoli in ji izrazil priznanje za uspešno in dolgoletno delovanje. V sezoni 2009/10 je društvo organiziralo gledališki abonma s petimi predstavami skupin, s katerimi sodelujejo štandreški igralci. Vsa mesta v župnijski dvorani Anton Grgorčič so bila oddana. V poletnem času je društvo priredilo na prostem Gledališče pod zvezdami, na katerem so nastopile razne dramske skupine. Tudi zborovska dejavnost je bila zelo uspešna. Poleg tradicionalnih revij Cecilijanka in Primorska poje je štandreški mešan pevski zbor, pod vodstvom Davida Bandlja, pel na raznih prireditvah in proslavah. Posebno pozornost je posvetil božičnim motivom in imel več samostojnih koncertov: v Marianu, pri sv. Ivanu v Gorici, v Ronkah in v domači cerkvi. Zbor je sodeloval na Prazniku miru in prijateljstva, na Prešernovi proslavi, ob postavitvi spominske plošče na nekdanji štandreški

čitalnici, na koncertu cerkvenih pesmi v Štandrežu in na predstavitvi zgoščenke skladb Patricke Quaggiata v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Društvo je izdalo tudi CD Stabat Mater z izvedbo del Stanka Jericija in jo predstavilo v domači cerkvi. Z novo sezono je vodstvo zbora prevzela Mojca Sirk. Društvo je poskrbelo tudi za predavanja, razstave, Dan slovenske kulture, Praznik špagljev, Okusi ob meji, martinovanje in izlete. Poleg članov so se občnega zbora udeležili predsednica Zveze slovenske katoliške prosvete Franka Padovan, goriški predsednik SSO Valter Bandelj, predstavnik društva Sedež iz Števerjana in Sabotin iz Štmavra ter predsednik rajonskega sveta in sKulture 2001 Marjan Breščak. Za eno leto bodo društvo vodili: Sonja Bastiani, Vanja Bastiani, Marko Brajnika, Marjan Breščak, Matej Klanjšček, Joško Kogoj, Cristina Marussi, Chiara Mucci, Jordan Mucci, Marjo Mucci, Damjan Paulin, Daniela Puja, Božidar Tabaja, David Vižintin in Tiziana Zavadlav. V nadzornem odboru so Lucijan Kerpan, Marinka Leban in Lucijan Pavio. Prosvetno društvo Štandrež se dobro zaveda odgovorne vloge, ki jo ima pri ohranjanju slovenskega jezika in kulturne tradicije v vasi in v širšem prostoru. Zato si bo prizadevalo za sodelovanje z vsemi slovenskimi organizacijami in društvi v Štandrežu in na Goriškem.

Na predstavitveni slovesnosti so bili prisotni številni ugledni gostje in domačini, ki so spremljali delo umetnikov. O vlogi in pomembnosti kiparskih srečanj je spregovoril Saša Quinzi, pobudo pa so pohvalili tudi goriški odbornik za kulturo Antonio Devetag, goriška prefektinja Maria Augusta Marrosu in pokrajinska odbornica Mara Černic. Program je obogatila sopranistka Alessandra Schettino in Pevska skupina Sraka. Predsednik štandreškega rajonskega sveta in društva sKultura 2001 Marjan Breščak se je zahvalil vsem, ki so sodelovali pri likovni delavnici, ki letos praznuje 10-letnico delovanja. Umetnike sta v slovenščini in italijanščini predstavili Cristina Marussi in Chiara Mucci. Petjezični katalog je oblikoval Franko Žerjal, tekste so prispevali Jurij Paljk, Damjan Paulin in Daniela Venuto. Fotografije pa so posneli Viktor Selva, Mario Mucci, Dimitri Braini in Damjan Paulin.

Spomin na pevko Jožico

V sredo, 3. novembra, smo se v cerkvi sv. Ignacija na Travniku v Gorici poslovlili od Jožice Berlot, rojene leta 1937 v Kanalu, ki je zadnja leta pela pri nedeljski slovenski maši ob 9. uri v cerkvi na Travniku in pri večerni slovenski maši pri kapucinih. Še pred dobrim mesecem je bila z nami, ko nam je razkrila, da bo šla na zdravniške preglede. Od taktat je nismo več videli. Od nje smo se poslovlili v cerkvi s sveto mašo, ki so jo darovali Adelchi Cabas, Lucio Comellato, Ruggero Di Piazza in Gilberto D'Udine. Jožica je bila po poklicu kuharica in zaposlena v raznih gostiščih, dokler si v ulici Lunga ni uredila svoje gostilne. Ko je to opustila, je kuhala v poletnih mesecih v gostišču na Barbani in v Lužnici, v tamkajšnjem počitniškem domu. Njene vrline, vestnost, postrežljivost in vedrino je v svojem nagovoru zelo lepo orisal travniški župnik Cabas. Njena zunanja podoba je bila krepka in močna in se je usklajevala z notranjostjo, ki je bila prav taka, saj je v življenju kljubovala vsem viharjem, ki so jo prizadeli, in pri tem ohranila trdno vero. Z molitvijo in pesmijo je skušala prenašati vsakdanje težave, o katerih pa ni rada govorila. Zelo je bila navezana na sina Maxija in vnuka Alessandra. Poleg njiu zapušča še brata Marjana in sestri Danico ter Ivanka. Travniške pevke smo se je na osmino, v nedeljo, 7. novembra, spomnile z njej namenjeno sveto mašo v cerkvi sv. Ignacija na Travniku.

Siti smo že vseh premierjevih dogodivščin!

Kdo naj ve za Berlusconijevo privatno življenje?

Silvio Berlusconi je v Italiji tako vpliven mož, da mu ni dovolj voditi privatne televizijske mreže, ki osvaja državljane s politično realitijo. Italijanski premier želi resničnosti šov doživljati v prvi osebi. Res je, vsi imamo že čez glavo ljubezenskih, v resnici erotičnih zgodbic med vitezom in njegovimi dvornikami, ki se od časa do časa pojavljajo na prvih straneh dnevnega tiska. Ena izmed njih ga med drugim stane letnih 3,5 milijonov evrov, njegova osramočena nekdanja žena Veronica Lario. Najbolj poslušani so seveda podatki o imenih spremeljvalk, objave njihovih izjav in detajli o spolnih fantazijah italijanskega mogotca, a bolj pomembni, pravzaprav odločilni so drugi vidiki. Berlusconi je zvesta spremljevalna politika vsako pretirano omembo njegovih dogodivščin zaverovano zmerja za propagando. Isto "ljudstvo svobode" se je na čelu z urednikom dnevnika Il Giornale Alessandrom Sallustijem celo poletje preživljalo z zgodbo o lastništvu hiše v Monaku, češ da morajo biti zgodbe političnih ljudi transparentne, javne. Res je, politična oseba je na takem družbenem položaju, ki ne pozna zaseb-

nosti in je tudi zaradi tega deležna tako visokih plač. Politiki je namreč odgovoren za vsako besedo, ki jo izreče, saj se pravica, a tudi dolžnostim svoje vloge ne more izogniti. Tudi v tem primeru je biografija Silvia Berlusconi je zgodba dezerterja, ki mu je uspelo pod preprogo pomesti neskončno število lapsusov, jezikovnih spodsrljav, sramoto otroških igrice na trgu Zedinjenja Italije, sodnih postopkov in kraj. Neverjetno število ljudi, ki imajo od njega (ne) posredne koristi in ki ga zato volijo, pravzaprav čaka samo take prilike. Naj Berlusconi še eno uspiče, da mu bomo lahko priskočili na pomoč in od njegovih darov zahvale živeli do konca svojih dni. Zdi se mi perverzno, mogoče celo bolj kot njegove erotične sanje. Zdi se mi pomemben še dodaten poudarek. Najnovejšo zgodbo o Berlusconijevih avanturah "darov-

protidarov" s tokrat komaj 17-letno Maročanko javno mnenje bere z z dolgočasno opazko: "Ah, že spet ista zgodba", in obrne stran naprej. Nevarno. Prav je, da ne prisodimo prevelikega pomena tovrstnim zgodbicam, ki bi sodile bolj v Velikega brata kot v življenjsko zgodbo enega najvplivnejših mož na svetu. To je Berlusconi je potrebno priznati: kot perfiden pajek je ustvaril mrežo odnosov, ki temeljijo na "uslugah-darovich-proti uslugah-protidarovich" in so sklenjeni v čisto mafijski svet soodvisnosti, močan kot kamen. To je sistem ilegale, ki s politikom države nima, po mojem mnenju, nič opravka. Toda naj se vsem: zakaj moramo po drugi strani še vedno javno obsojati Berlusconijeve afeere? Zato, ker tovrstnim skandalom ne smemo pripisati naziva "normalno stanje". To, za katerikoli odraslo osebo in odraslo državo, ostaja eksces, bolni regres gospoda, ki bi v ZDA že zdavnaj letel skozi okno. Zavedajmo se, da je to njegov vsakdan, da italijanski premier na tak način živi in da mu njegovi najožji sodelavci tovrstne "neformalne zmenke" z zalimi deklacijami organizirajo redno. Javnost zaborna samo takrat, ko se vrček potrpežljivosti (ali naj rečem brezbriznosti) napolni, javnomnenjski živci popustijo in vse se ponovi. Zgodba italijanske politike postaja prava preizkušnja za vse, ki ne verjamejo v pravljice. Ko bajke postajajo naš vsakdanji kruh.

Jernej Šček

Novonastalo združenje in projekt emporij v pomoč goriškim družinam

Število družin v stiski raste iz dneva v dan

Pod pokroviteljstvom Karitas je v Gorici nastala nova ustanova, emporij, ki bo imela nalogo zbirati podatke, potrebni material in še marsikaj drugega ter ga deliti družinam v stiski. Novonastalo združenje sta pred kratkim predstavila direktor goriškega Karitas Paolo Zuttion in Chiara Bertolini iz Moša, ki je tudi prva pobudnica projekta in je sama šla v Prato (Toskana), da bi dobila napotke za nadaljnje delo. Prato in Rim sta do sedaj edini mesti, v katerih že poteka podoben projekt. Tega so že podprle in mu obljubile pomoč goriška občina, prokurajina in Goriška hranilnica. V ustanovi bodo družine in posamezniki, ki so v stiski ali ne, italijanske, slovenske ali druge narodnosti, ki si bodo lahko pomagali med seboj. Pri Karitas v mestu in po vaseh ter okrajih goriške pokrajine je približno 1000 upraviteljev in predvsem prostovoljcev, ki nudijo svoj prosti čas, da

skrbijo in tedensko delijo družinam, ki so v finančni krizi, hrano in obleke. "Zavedali smo se, da nas je premalo", je povedal direktor Paolo Zuttion. "Število družin v stiski in težavah raste iz dneva v dan. Zato smo si zamislili ta novi način dodatne pomoči - emporij, namenjen predvsem družinam. Težave sodobne družbe in družin niso le gospodarskega značaja, ampak predvsem kulturnega. Sociolog Baumann imenuje sodobno družbo "tekočo družbo", nanaša se namreč na dejstvo, da ni več tistih pristnih in toplih vezi med osebami. Tudi zaradi demografskega padca je družina osamljena in zapuščenca. Država sama ji ne pomaga. V italijanski politiki

prednjači pomoč posameznikom, starejšim osebam, otrokom ali osebam s posebnimi potrebami. Nad besedo družina sodobna država ni preveč "navdušena", svoboda ženske ali moškega ji je bolj všeč. Taka je politika, ki jo država oblikuje v prid ljudem v stiskah (Welfare state). In prav v duhu te politike si vsak državljan "upa" spregledati potrebe

bližnjega, kajti prečian je, da bo že nekako država poskrbela. Zdi se, da besede Dostojevškega "vsak je odgovoren za vse" niso več v modi. In prav ta stavek je "srce" svetopisemske duhovnosti. Tega bi se prvi morali zavedati kristjani. Načelo odgovornosti, pomoči in podpore drugim bi morala zahodna družba postaviti na prvo mesto, če se hoče rešiti propada. Po besedah deželnega uslužbenca Raniera Zuttionija bi morala dežela Furlanija Julijska

krajina ovrednotiti prav tiste ustanove, ki se za to angažirajo. Naša dežela ima največ težav prav na področju sociale, saj ima v odstotkih največje število ostarelih in najnižje število rojstev. Tem podatkom bi lahko dodali še nekaj evropskih ali svetovnih "rekordov": najvišje število alkoholikov, najvišje število osipnikov v šoli itd. Tudi denarja in podpore revnim in ljudem v stiski bo z leti vedno bolj primanjkovalo. Zato so take pobude, pri katerih si družine same pomagajo, dobrodošle tudi za deželo ali državo. Iz podatkov, ki jih prinaša Karitas, je razvidno, da je v Italiji vsaj 8,5 milijonov ljudi v veliki revščini, kar pomeni, da jim primanjkuje vsega, od hrane do obleke in celo do primerne stanovanj. Število pa še raste. 13% prebivalstva je pod pragom revščine. Poleg teh je tudi veliko revežev "s kožuho in s kravato". To so lastniki sicer krasnih vil in stanovanj, vendar nimajo dovolj denarja za nujne življenjske potrebe. Nov emporij je dobil sedež v ulici Faiati in bo odprt trikrat te-

denško. Tukaj bo tudi skladišče nujno potrebnih stvari, kjer bodo najavljene družine lahko dobile brezplačno vse, od hrane do čistilnih praškov, zdravil, oblek in pohištva. Ustanova je delovanje že začela; prišla je v stik z nekaterimi trgovinami in veleblagovnicami v Gorici, iz katerih bi brezplačno lahko dobili tista živila, ki jih zavržejo zaradi kakih neopredeljenih napak, a so prav tako uporabna. Iz podatkov Karitas je razvidno, da trgovine z živili v Italiji zavržejo letno 250.000 ton užitne hrane, s katero - pravijo - bi bilo možno, če bi jo uporabili, nasititi dnevno 60 milijonov ljudi! K temu je treba prišteti še stroške za prevoz in odpadke in stroške za uničenje teh odpadkov. Zato mislim, da so take akcije pri veletrgovinah zelo koristne. Direktor Karitas je povedal, da ima združenje v načrtu tudi nove oblike pomoči, ki niso le materialnega značaja. Novi prostori bodo v prihodnje namenjeni tudi materam in ženskam v stiski, mladostnikom s težavami zaradi medsebojnih odnosov.

Karlo Nanut